

Стратегія сталого розвитку України - 2030

Human Rights
Productivity
Rule Of Law
Renewable Resources
Scientific Research
E-Government
Inclusive Education
Development
Transport
Information And Cultural Space
Health Care
Economic Activity
Security
Infrastructure
International Cooperation
Regional Development
Justice
De-occupation
Performance
Efficiency
Sectoral Development
Investment
Strategy
Protection Of Rights
Governance
Ecology
Energy Saving
Law And Order
National Interests
Energy Efficiency
Modernization
Equal Opportunities
Balanced Production

Ukraine Development 2030

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ
СЛУЖБА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ
ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

«Стратегія сталого розвитку України-2030»

Інформаційно-аналітичний бюлетень

Головний редактор збірника

С. В. Полтавець, т. в. о. директора Фонду Президентів України,
канд. політ. наук,
старш. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

М. Б. Кушнарьова, наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. філос. наук, Л. М. Степченко, молод. наук. співроб.
інформаційно-аналітичного відділу Фонду Президентів України

Інформаційні та аналітичні матеріали підготували

Л. Г. Дем'яненко, О. М. Бойко, Л. І. Кукоба, М. Б. Кушнарьова

Заснований у 2020 р.

Виходить двічі на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр-т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 525-54-70

E-mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 2020

«Стратегія сталого розвитку України-2030»

Випуск 13

(огляд матеріалів ЗМІ за 17 вересня – 8 жовтня 2020 р.)

Зміст

Головні новини	4
Аналітичний коментар із онлайн-ЗМІ.....	6
Коронавірус: осінні виклики для України (вибори, освіта, економіка).....	6
Огляд зарубіжних ЗМІ.....	133
Реалізація ініціатив у межах «Стратегії сталого розвитку-2030».....	166
Офіційна інформація.....	166
Загальна концепція реформування та її реалізація	199
Податкова реформа	211
Митна реформа	211
Дерегуляція та розвиток підприємництва	222
Реформа енергетики, програми енергоефективності та енергонезалежності	255
Програма розвитку українського експорту.....	266
Реформа системи національної безпеки та оборони	277
Реформа правоохоронної системи	277
Децентралізація та реформа державного управління.....	288
Судова реформа	299
Асоціація та безвізовий режим з ЄС	311
«Велике будівництво»	322
Реформа освіти та науки.....	333
Реформа охорони здоров'я.....	344
Пенсійна реформа	355
Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій	366
Новини із соціальних мереж.....	388
Експертний погляд.....	40
Тимчасово окуповані території, учасники бойових дій та тимчасово переміщені особи..	677
Офіційна інформація.....	677
Підтримка внутрішньо переміщених осіб та жителів Сходу України	711
Проекти з відновлення регіону	766
Управління звільненими територіями.....	766
Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій	777
Новини із соціальних мереж.....	888
Експертний погляд.....	922
Прогнози.....	1055

Головні новини

Протягом тижнів з 17 вересня по 8 жовтня 2020 року в Україні сталися такі найголовніші події:

[6 жовтня в Брюсселі відбувся XXII Саміт Україна – ЄС.](#)

За підсумками двостороннього саміту України і ЄС у Брюсселі Європейський Союз закликав Київ прискорити зусилля з проведення судової реформи та боротьби з корупцією.

[Уряд проводить консультації щодо можливого зменшення дефіциту держбюджету на 2021 рік.](#)

Цього року дефіцит державного бюджету становить 7,5 % ВВП, тобто близько 298 млрд грн, а вже у 2021 р. він буде зменшений до 6 % ВВП.

[За підсумками двостороннього саміту в Брюсселі, який відбувся 6 жовтня, Україна та Європейський Союз досягли домовленості про оновлення Угоди про асоціацію.](#)

Про це йдеться в заяві за підсумками саміту. Зазначено, що сторони очікують «подальшого зміцнення економічної інтеграції та регуляторного зближення в рамках Угоди про асоціацію».

[Уряд прийняв важливі рішення для реалізації концепції єдиної юридичної особи для ДПС та Держмитслужби.](#)

Концепція єдиної юридичної особи для ДПС та Держмитслужби є позитивною загальноприйнятою європейською практикою, яка реалізується в Україні відповідно до раніше прийнятих законів, а також на виконання домовленостей з МВФ.

[Держпідтримка-2020: сільгоспвиробникам уже спрямовано майже 503 млн грн на часткову компенсацію відсотків за кредитами.](#)

Загальний обсяг кредитів, залучений суб'єктами АПК, становить понад 39,4 млрд грн, з них пільгових (підлягають компенсації) – 12,2 млрд грн.

[Кабмін продовжив програму «теплих» кредитів ще на рік.](#)

На наступний рік програма спрямована на надання кредитів для мешканців індивідуальних будинків та передбачає фінансування на суму 150 млн грн.

[Уряд підтримав проекти законів щодо запровадження в Україні класичного суду присяжних.](#)

Відповідні проекти законів були схвалені на засіданні Кабінету Міністрів України.

Мінрегіон: Будівельна готовність об'єктів «Великого будівництва» по Україні становить 82 %.

За типами проектів будівельна готовність об'єктів програми становить: школи – 88 %, дитсадки – 83 %, спортивна інфраструктура – 74 %.

МОЗ розробило план переходу до електронних рецептів.

При Міністерстві охорони здоров'я України створено робочу групу з впровадження електронного рецепта на лікарські засоби.

10 мільйонів пенсіонерів отримають підвищення пенсій у 2021 році.

Мінсоцполітики склало інформаційний календар підвищень пенсій, які відбудуться наступного року за результатами рішень, прийнятих урядом. Відбуватись це буде у п'ять етапів для різних категорій. Найбільш захищеними будуть пенсіонери, які мають повний страховий стаж.

Аналітичний коментар із онлайн-ЗМІ

Оксана Бойко,
м. н. с. інформаційно-аналітичного відділу ФПУ,

Коронавірус: осінні виклики для України (вибори, освіта, економіка)

У нашому сьогодні, на жаль, тепер немає людини, яка б не була поінформована про події та процеси, спричинені поширенням планетою пандемії коронавірусної хвороби (COVID-19). 11 березня 2020 р. Кабінет Міністрів прийняв Постанову «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19». З 12 березня до 3 квітня 2020 р. на території України було оголошено карантин. Уряд продовжив адаптивний карантин в Україні до 31 жовтня. Загальна кількість інфікованих станом на 6 жовтня 2020 р. в Україні сягнула 234 584 лабораторно підтверджених випадків COVID-19, з яких 4 520 летальних, 103 401 пацієнти одужали.

У Міністерстві охорони здоров'я постійно закликають відмовитися від проведення масових заходів через те, що це сприяє миттєвому зростанню кількості нових випадків коронавірусу. Якщо йдеться про розважальні заходи – переважна більшість населення ставиться до цього з розумінням. Але 25 жовтня в Україні мають відбутися вибори до місцевих органів влади. Вибори завжди передбачають проведення численних масових заходів агітаційного характеру, та й вибори самі по собі – це масовий захід. Володимир Цибулько вважає, що МОЗ перевищує свої повноваження: «Справді, довкола подолання епідемії з'являється забагато політики. Коли, наприклад, головний санітарний лікар говорить про скасування виборів, то це точно не його функція» ([Слово і Діло](#)). Утім, МОЗ має право давати рекомендації, надто в ситуації, що склалася.

У свою чергу експерт-політолог, кандидат політичних наук Ігор Петренко зауважив, що напередодні виборів місцеві лідери не стануть відмовлятися від публічних заходів під час активної фази агітації. Політолог наголосив: «Ми маємо рішення Конституційного Суду щодо деяких положень карантину. Суд чітко сказав, що всі рішення мають

регламентуватися законом, який повинна ухвалювати Верховна Рада. Допоки це не буде прописано в законі, це буде важко застосовувати. Бо, як ми бачимо, багато мерів продовжують проводити публічні заходи під час карантину, особливо напередодні місцевих виборів» ([Слово і Діло](#)).

Президент України Володимир Зеленський вважає, що місцева влада, яка виступає проти посилення карантину, хоче подобатися виборцям перед місцевими виборами в Україні: «Я вважаю, що якщо б не місцеві вибори, і кажу вам відверто, захворювання б у нас було менше. Завжди люди орієнтуються на лідера в будь-яких маленьких містечках і навіть селах, якщо вони бачать, що навіть голова села, ОТГ чи міста, мер...виходить і каже “я вважаю, що влада переоцінює складність ситуації, я вважаю, що немає нічого страшного, я вважаю, що день міста можна проводити і збирати по 20–30 тисяч людей”» ([Українська правда](#)).

Як зазначає політолог Олексій Якубін, «тема карантину перед місцевими виборами стане однією з точок протистояння, тому що на місцях обмеження сприймають, як політику». Експерт додав, що реальні причини, які збурюють невдоволення напередодні місцевих виборів, також існують. На думку О. Якубіна, «тут відіграє роль економіка. Наприклад, сфера послуг дуже важко переживає ці часи. Ми бачимо, що на місцях карантин почали сприймати, як політику, а не питання, яке пов'язане з епідемією. Мені особисто здається, що тут адаптивний карантин більш оптимальний, ніж тотальний локдаун» ([Слово і Діло](#)).

Аналітик Комітету виборців України Денис Рибачок зазначив, що є ризик, що будуть маніпуляції через коронавірус. За його словами, фейками про спалахи хвороби на дільницях можуть залякувати людей, і ті просто побояться йти голосувати. Як результат – це може вплинути на, і без того невисоку, явку виборців на місцевих виборах. Але, на думку експерта, «держава має переконати громадян, що для них безпечно голосувати. Інше питання – місцеві політики, які можуть використовувати ігри з явкою на свою користь. Коли просто може свідомо поширюватися маніпулятивна неправдива інформація, щоб певні групи виборців не прийшли голосувати. Є загальне розуміння, які групи за кого голосують, тож на місцях порахувати це доволі нескладно. Свідомо можуть поширювати фейки, що, наприклад, у цій школі чи лікарні спалах коронавірусу, і туди не можна йти голосувати. І це насправді також дуже велика проблема» ([Децентралізація](#)).

Зазначені аналітиком проблеми є реальними, і коронавірус справді може вплинути негативно на явку виборців. Зокрема, за даними опитування, проведеного 4–7 жовтня Соціологічною групою «Рейтинг», про свою участь у місцевих виборах заявили 58 % опитаних. 21 % українців вагаються (50/50), ще 8 % – можливо, візьмуть участь, 13 % – малоймовірно. У разі загострення ситуації з коронавірусом готовність узяти участь у виборах підтвердили 46 %, 23 % вагаються (50/50), 9 % – можливо, прийдуть на дільниці, 21 % – малоймовірно» ([Zaxid.net](#)).

Проведення виборів перетнулося з також украї проблемною сферою середньої освіти, адже з вересня в українських школах розпочалося навчання, а всім громадянам відомо, що здебільшого виборчі ділянки розташовані саме в школах. Отже, постала проблема захисту як дітей, так і виборців від коронавірусної хвороби. Тому влада, зокрема, планує розпочати на 10 днів раніше осінні канікули в школах, ніж зазвичай. Таке рішення прийнято для того, щоб учні не перетиналися з виборцями під час проведення місцевих виборів. На думку політолога Віталія Бали, «це дуже позитивне рішення про канікули – рішення на випередження, але чи знизить це показники захворюваності на ковід, ми зрозуміємо після того, як вибори відбудуться. Але добре, що про це думають наперед» ([Слово і Діло](#)).

Освіта, особливо середня, виявилася сферою, яка сприяє поширенню хвороби. Початок навчального року в школах та вищих навчальних закладах до певної міри зумовив зростання захворюваності, тобто другу хвилю епідемії в Україні. Голова правління БФ «Пацієнти України» Дмитро Шерембей зазначає: «Це відбувається тому, що розпочався навчальний рік, і кількість зустрічей та соціальних контактів у десятки разів виросла. Математично зрозуміло, що внаслідок цього виріс і рівень захворювання. Таким чином, ми отримали другу хвилю епідемії в Україні. Єдиний надійний спосіб це зупинити – ізоляція й обмеження контактів. Одним із рішень може бути перехід на дистанційне навчання» ([Слово і Діло](#)).

Дистанційне навчання є доволі суперечливим. Засновник та натхненник спільноти відповідального вчительства EdCamp Ukraine Олександр Елькін: «Найперше, що відзначає більшість – це втрата “живого спілкування”, брак емоційного контакту з учнівством. Одна справа, коли учні й учениці сидять у класі, педагог бачить їхню реакцію, у тому числі невербальну, є можливість охопити поглядом кожен й кожного, відчуття настроїв дітей, спрямувати роботу для найкращого результату. Інша справа, коли всіх – і то в кращому разі – видно лише частково через монітор комп’ютера. У такі моменти не відчувається зв’язок, який надзвичайно важливий під час освітнього процесу, а значить у вчителя чи вчительки набагато менше можливостей вести процес – спрямовувати його, впливати на нього» ([Українська правда](#)). Зниження рівня знань учнів, що перебували на дистанційному навчанні, зазначили як учителі, так і батьки. Глава інституту публічної політики та консалтингу «Інполіт» Сергій Биков зазначив, що «діти краще навчаються в школі на очній формі, бо дистанційне навчання не дозволяє дітям комунікувати між собою, а це одна з найважливіших навичок» ([Слово і Діло](#)). Гостро постала також проблема контролю за дітьми, що перебувають весь час удома, тоді як батьки мають бути на роботі. Безперечно, це завдання, які є дуже складними і важливими і для батьків, і для освітян.

Коронавірус спричинив серйозний занепад не тільки освітнього процесу, а й економіки країни. Тому чим довше триватиме карантин,

унаслідок якого закриваються підприємства, тим повільніше буде відновлення економіки протягом наступних років. На думку експерта Володимира Цибулька, наразі задля попередження повного локдауну треба розробляти альтернативні сценарії, проте варто враховувати і можливі маніпуляції даними, і психологічну виснаженість населення: «Локдауну на рівні країни не буде. Це навряд. Але на місцевому рівні – цілком можливо. Й ідея адаптивного карантину в тому, щоб по регіонах вводити обмеження. Це дозволяє локалізувати захворювання, і ми бачимо певні результати. Але, якщо приріст буде продовжуватися, не витримає не тільки медична система, а й економіка» ([Слово і Діло](#)).

До цього слід додати негативні наслідки для економіки заборони в'їзду іноземців, ізоляція та закриття кордонів. Але все ж таки постанова Кабміну про заборону в'їзду іноземців до України припинила свою дію 28 вересня. Утім, політехнолог Петро Охотін дотримується думки про те, що обмеження пересування не вирішить повною мірою проблему зростання випадків захворювання, оскільки це матиме економічні наслідки. Натомість необхідно забезпечити захист громадян за нинішніх обставин. По-перше, зауважив експерт, «закрити повністю країну – це економічно не вигідно, тому що це не вихід, і треба було знімати це обмеження». По-друге, на думку політехнолога, період невизначеності триватиме роками, тому треба бути готовими до повторення таких заходів. До того ж, додаткову напругу до пандемії створює й нагнітання ситуації довкола конфліктів ([Слово і Діло](#)).

Гостро постає питання про негативний вплив коронавірусу на ринок праці. Адже з початку карантину майже 200 тис. осіб у Україні отримали статус безробітного. Метою уряду наразі є не лише збереження робочих місць, але й створення нових. На думку директора Асоціації постачальників торговельних мереж економіста Олексія Дорошенка, «знизити рівень безробіття може підвищення ділової активності. Але будемо відверті: у сфері послуг знизилися доходи, а плин кадрів збільшився. Зараз більш стабільним є те, що пов'язано з виробництвом. Традиційно аграрний сектор також є локомотивом, але цьогоріч аграрна сфера теж зазнала збитків» ([Слово і Діло](#)).

На думку економістів, є три сценарії впливу коронакризи на Україну: оптимістичний, базовий та песимістичний. Сценарії базуються на аналізі внутрішніх та зовнішніх шоків від зупинки секторів економіки, зниження попиту на основні експортні товари України та зменшення грошових переказів із-за кордону ([Укрінформ](#)).

Старший науковий співробітник Інституту економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) Віталій Кравчук розповів: «Наш базовий прогноз скорочення ВВП на 7 % у 2020 р. перебуває на песимістичному полюсі спектру поточних прогнозів для України, але в цілому є у спільному тренді з іншими прогнозами уряду та міжнародних установ».

Консультант Німецької економічної групи України (GET) Девід Заха вважає одним із головних шоків для економіки України падіння обсягів грошових переказів із-за кордону як важливого чинника добробуту українців.

На думку Роберта Кірхнера, керівника Німецької економічної групи в Україні (GET), доклавши в попередні роки багато зусиль для стабілізації макроекономічної ситуації, Україна зараз має непогані передумови для подолання кризи: «Через те, що економіка України була в хорошій формі, коли розпочалась пандемія, її вплив буде не настільки сильним, як вплив кризи 2009 року, яка призвела до скорочення ВВП на 15 %. Також уряд має простір у своїй політиці для підтримки економіки», – зазначив Р. Кірхнер ([Укрінформ](#)).

Загалом світ починає потрохи оговтуватися після шоку, спричиненого пандемією, карантинами та локдаунами. Зокрема, на думку Томаша Фіали, CEO Dragon Capital, «лідери економічної думки в Україні та за кордоном змінюють свої прогнози на більш оптимістичні як щодо падіння ВВП у поточному році, так і щодо зростання в наступному. Так, нещодавно ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку. – Прим. ред.) знизили свої прогнози щодо падіння світової економіки з 6 % до 4,5 %. Міжнародні банки також покращують свої прогнози та встановлюють зростання на наступний рік на рівні 5 %, а то й 7 %, за найоптимістичнішим сценарієм. Це означає, що світова економіка зможе повернутися на докризовий рівень кінця 2019 р. значно швидше – цього можна очікувати вже у 3–4 кварталах 2020 р. Dragon Capital змінили також власний прогноз на поточний рік у бік покращення та прогнозують зниження ВВП на рівні 5,5 % замість 7,2 % раніше» ([ЕВА](#)). На думку Т. Фіали, економіка України наразі переживає V-подібне відновлення, чому сприяє як позитивний зовнішній фон, пом'якшення світовими центробанками монетарних політик, відновлення світових цін на метал, руду, зернові, так і швидке відновлення внутрішнього попиту та споживчої впевненості. Безумовно, сподіватися на це можна тільки, якщо рівень захворюваності під час другої хвилі COVID-19 буде не надто масштабним, що може змусити державу вдатися до жорсткого локдауну.

Саме відновлення внутрішнього попиту, причому на українські товари, вважає, з огляду на наслідки пандемії, дієвими ліками для української економіки менеджер відділу інвестицій та ринків капіталу KPMG в Україні Максим Тарасенко: «Наслідки COVID-19 змушують більшість країн світу зменшувати обсяг імпорту задля стимулювання власного виробництва. Україна не повинна бути винятком, але важливою складовою переходу на вітчизняні товари має бути якість товарів. Не можна обмежувати доступ до якісних товарів, особливо коли немає вітчизняних аналогів. Зменшення споживання імпортованих товарів хоча б на 10 % – це додаткові 700 млн дол. (0,5 % від ВВП) в економіку (...). Виникає питання, як це зробити, коли доходи населення падають, а в державі відсутні додаткові кошти для

стимулювання економіки. Відповідь насправді проста – змінити споживацьку поведінку» (Mind.ua).

Розповсюдження Covid-19 – далеко не перша епідемія, яку переживає людство. Але це перша пандемія у світі, яскравою рисою якого є глобалізація та активні соцмережі. Covid-19 завітав до нашої країни сумбурно та заповонив медіапростір, коли новий вид вірусу на початку року перетнув китайський кордон і почав атаку по всьому світу. В Україні досі немає ані вакцини, ані ліків від коронавірусу. Багато хто вважає, що головне – дочекатися вакцини. За таких умов невизначеність триватиме дуже довго й до цього додаватиметься напруга, яка виникатиме в українському суспільстві.

[\(Слово і Діло\)](#)

Пандемія коронавірусу істотно впливає на політичні та економічні процеси в масштабах цілих країн і континентів. У Всесвітній організації охорони здоров'я вважають, що світ може протистояти пандемії коронавірусу, не вдаючись до повного припинення функціонування економіки. Українська держава намагається приймати важливі рішення для запобігання подальшому поширенню загрозливої хвороби. Наразі ситуацію можна вважати контрольованою, працюють підприємства, працює бізнес, але громадяни повинні розуміти небезпеку та дотримуватися певних обмежень.

Політолог Володимир Цибулько зазначає, що поширення в Україні коронавірусної інфекції спричинене великою мірою низьким рівнем соціальної відповідальності наших громадян. Експерт пояснює: «Є правила, які встановили медики для публічної поведінки: соціальна дистанція, носіння маски, дезінфекція рук. У торговельних центрах є фінансова спроможність – там дотримуються правил. Щодо звичайних людей, то багато хто ставиться оптимістично до загрози» [\(Слово і Діло\)](#).

З огляду на обставини, в яких опинилась Україна та весь світ, з цим важко не погодитися, і тому ми маємо адаптуватись до нових реалій та прийняти нові правила поведінки. Адже від цього залежить не тільки здоров'я кожної конкретної людини, але й здоров'я нації, економіка і розвиток країни в цілому.

Огляд зарубіжних ЗМІ

([The Washington Times](#))

Всесвітня організація охорони здоров'я попереджає, що кількість інфекцій в Україні може продовжувати зростати і сягнути 7–9 тис. випадків на день.

Уряд хоче уникнути введення ще одного жорсткого карантину, але чиновники визнають, що зростання кількості інфекцій може зробити це необхідним. Уряд намагався запровадити більш гнучкий підхід до мінімізації економічної шкоди, поділивши країну на різні зони, залежно від темпу зараження.

На зустрічі в понеділок з чиновниками в Києві Президент Володимир Зеленський докоряв їм, що вони не зробили достатньо для уповільнення поширення інфекції та витратили занадто багато часу, щоб вжити необхідних заходів. «Ми витрачаємо тижні, щоб зробити те, що повинно бути зроблено протягом днів», – сказав він.

В. Зеленський спеціально закликав їх рухатися швидше, забезпечуючи достатню кількість додаткового кисню в лікарнях, зазначивши, що лише близько 40 % ліжок для пацієнтів з COVID-19 мають доступ до нього.

Просякнута економічною корупцією Україна виснажена шестирічним конфліктом із підтримуваними Росією сепаратистами у східній частині країни. Адміністрація В. Зеленського успадкувала реформу системи охорони здоров'я від свого попередника, під час якої скоротили державні субсидії, залишивши працівників лікарень недооплаченими, а лікарні – погано обладнаними.

Минулого місяця В. Зеленський наказав уряду збільшити зарплату медичним працівникам.

Офіційна статистика показує, що 132 медичні працівники померли від коронавірусу, хоча цифра не включає тих, чий тест дав негативний результат, хоча вони мали симптоми, характерні для COVID-19.

Одним з них був Іван Венжинович, 51-річний терапевт із Почаєва. Минулого тижня він помер від подвійної пневмонії, яку, на думку його колег, спричинив коронавірус, хоча його тест мав негативний результат.

Уряд виплачує еквівалент 56 тис. дол. Сім'ям медичних працівників, які померли від коронавірусу. Але вдова І. Венжиновича не може отримати виплату, оскільки результат його тесту був негативним.

У міру того, як зростає кількість заражень, багато законодавців та найвищі посадові особи мають позитивні результати, у тому числі колишній Президент Петро Порошенко, який був госпіталізований у важкому стані з вірусною пневмонією.

Медичні працівники хочуть, щоб уряд повернув жорсткий карантин, вказуючи на обмежені ресурси системи охорони здоров'я. «Не виключено,

що Україні слід було б повернутися до жорсткого карантину, як навесні. Кількість пацієнтів насправді велика», – сказав лікар Андрій Глошовський, хірург лікарні у Стебнику. У нових зараженнях він звинуватив громадську недбалість. «Люди досить недбалі, і мені шкода, що їх не вражають цифри», – сказав він.

А. Глошовський сказав, що йому довелося перейти на лікування хворих на COVID-19 через нестачу персоналу. «Мені довелося змінити спеціальність, тому що мої колеги просто не змогли б упоратися з нею без мене», – сказав він.

Міністр охорони здоров'я Максим Степанов визнав, що дефіцит лікарів та медсестер є великою проблемою. «Ми можемо збільшити потужність лікарні та покращити постачання киснем, але нам просто не вистачає лікарів», – сказав він. – Кожна система має свою межу».

Жорсткий карантин стане серйозним ударом для і без того ослабленої економіки, сказав М. Степанов, попередивши, що влада все одно може змусити це зробити.

[\(Business Recorder\)](#)

Експорт зерна з України на цей час упав на 11,8 % до 13,02 млн т за сезон, який триває з липня 2020 р. до червня 2021 р., через значно менші обсяги кукурудзи, заявило Міністерство економіки.

Трейдери продали лише 774 тис. т кукурудзи порівняно з 2,33 млн т на ту саму дату минулого року через пізніший початок збирання кукурудзи та зменшення врожаю внаслідок негоди.

Експорт також включав 9,14 млн т пшениці та 3,06 т ячменю.

На Україну припадає близько 16 % світового експорту зерна, і вона продала близько 57 млн т зерна іноземним покупцям у сезоні 2019/20.

Уряд заявив, що експорт може скоротитися до 47,4 млн т у 2020/21 році через слабший урожай.

Міністерство економіки очікує, що врожай зернових у 2020 р. через несприятливу погоду впаде до близько 68 млн т, порівняно з рекордним показником 2019 р. – 75,1 млн т.

[\(Bloomberg\)](#)

Голова Національного банку України виголосив офіційні догани цього тижня двом його заступникам на тлі постійного занепокоєння незалежністю банку та затримки чергового етапу допомоги з боку Міжнародного валютного фонду.

Виступаючи перед телеканалом Bloomberg Television у Лондоні, Кирило Шевченко зазначив, що вжиті заходи були пов'язані з тим, що депутати порушили «політику єдиного голосу» банку в коментарях місцевим ЗМІ. За його словами, цей крок не означає, що він хоче, щоб ці останні двоє членів правління, які працювали за його попередника, залишили свої посади.

«Будь-який центральний банк у світі має комунікаційну політику, це дуже чутлива і дуже важлива сфера, – сказав К. Шевченко. – Якщо різні члени правління роблять різні заяви, це може призвести до безладу».

К. Шевченка обрав у липні Президент Володимир Зеленський, який, поклявшись захищати банк від політичного втручання, приєднався до інших чиновників, сказавши, що процентні ставки занадто високі для позичальників, а обмінний курс занадто високий для експортерів. Інвестори та іноземні донори пильно стежать за банком, незалежність якого має вирішальне значення для продовження виплати позики МВФ Україні в розмірі 5 млрд дол.

Хоча голова Нацбанку вже замінив трьох членів правління з шести членів, яке приймає ключові рішення, з моменту його приходу в монетарній політиці не відбулося явних змін. Однак гривня почала слабшати в середині серпня і в понеділок опустилася до найнижчого рівня з 2018 р. щодо долара.

К. Шевченко заявив у середу, що Національний банк схиляється до «політики з плаваючою ставкою» і що «у нас немає особливих цілей щодо обмінного курсу». Він зазначив, що не бачить впливу на інфляцію нещодавнього падіння гривні, динаміка якої була найкращою у світі у 2019 р.

Національний банк – одне з кількох важливих питань для МВФ, у графіку якого спочатку передбачалася наступна допомога Україні. Інші занепокоєння – дефіцит бюджету, атаки на агентство, створене для боротьби з корупцією, і обмеження заробітної плати в державному секторі, призначене для економії грошей під час пандемії Covid-19, але це піддається критиці за шкоду корпоративному управлінню.

У своєму інтерв'ю міністр фінансів Сергій Марченко заявив, що Україна все ще очікує чергового траншу від МВФ цього року, і що зараз не «сприятливий час» виходити на міжнародні ринки капіталу. За його словами, Україна веде «постійні» переговори з кредитором, що базується у Вашингтоні, «зробила все можливе», щоб продемонструвати прихильність і продемонструвати «сильний і незалежний» Національний банк.

Однак після кадрових змін у банку Україна повинна знову доводити цю незалежність, за словами Дмитра Сологуба, одного з двох депутатів, яким було оголошено догану. «Національний банк повернувся до ситуації, яка склалася у 2015 році, коли йому довелося завоювати довіру МВФ з нуля, – сказав він у вересневому інтерв'ю службі новин «Інтерфакс».

Шевченко пообіцяв відбитися від будь-якого політичного втручання в банк, заявивши, що нещодавні суперечки з його заступниками є внутрішньою справою, яка «однозначно» не вплине на співпрацю з МВФ. «Я зроблю все можливе, щоб зберегти незалежність на максимально високому рівні», – сказав він.

Реалізація ініціатив у межах «Стратегії сталого розвитку-2030»

Офіційна інформація

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль: Уряд проводить консультації щодо можливого зменшення дефіциту держбюджету на 2021 рік ([Урядовий портал](#)).

Цього року дефіцит державного бюджету становить 7,5 % ВВП, а вже у 2021 р. він буде зменшений до 6 % ВВП.

Цього року дефіцит 7,5 %, близько 298 млрд грн. Наступного року ми плануємо 6 %, але зараз з Міжнародним валютним фондом ведемо переговори, щоб його дещо зменшити. При цьому і бюджет цього року, і бюджет наступного року є реалістичними і будуть повністю виконані.

Стратегія уряду полягає в подальшому скороченні і дефіциту бюджету, і державного боргу України. Також очільник уряду зазначив, що в III кварталі 2020 р. спостерігається помірно відновлення економіки, яке продовжиться і у 2021 р.

6 жовтня в Брюсселі відбувся XXII Саміт Україна – ЄС ([Європейська правда](#)).

За підсумками двостороннього саміту України і ЄС у Брюсселі Європейський Союз закликав Київ прискорити зусилля з проведення судової реформи та боротьби з корупцією.

ЄС вітає проведення в Україні земельної реформи, прийняття закону про регулювання банківської діяльності та досягнутий прогрес у децентралізації. Водночас ЄС визнав недостатніми зусилля України у здійсненні судової реформи, боротьбі з корупцією та деолігархізації.

У цілому саміт визнав «значний прогрес, досягнутий Україною у процесі здійснення реформ», і погодився з необхідністю подальшого прискорення цих зусиль.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль: об'єднання ресурсу ІТ-інноваторів, бізнесу та держави сприятиме українському економічному прориву ([Урядовий портал](#)).

«StartUP Прорив» – це не лише конкурс технологічних проектів, а й екосистема, яка об'єднує інноваторів, підприємців, інвесторів, представників влади для спільного запуску та успішного просування інноваційних рішень в різних галузях економіки.

Підтримка інновацій – це окремий блок у програмі діяльності нашого уряду. Стратегія діджиталізації країни має сприяти тому, що в Україні будуть

з'являтися нові технологічні рішення, які допоможуть і розвитку держави, і розвитку інноваційних підприємств.

Україна має потенціал для лідерства в експорті ІТ-послуг не тільки в Європі, а й у світі. До 2025 р. оборот усієї експортної ІТ-індустрії може досягти 8,4 млрд дол. Від аутсорсингу українські розробники поступово переходять до створення власних високомаржинальних продуктів: від «експорту мізків» до експорту готових високоякісних продуктів із брендом «Made in Ukraine».

ІТ-галузь – рушійна сила, яка допомагає змінити принципи розвитку національної економіки: від сировинної до інноваційної. Наша мета – щоб в Україні приблизно 70 % приросту ВВП визначалося інноваційними досягненнями, використанням патентів та «ноу-хау» в найсучасніших технологіях. Об'єднання ресурсу та потенціалу наших ІТ-інноваторів, держави та бізнесу може дати той ефект, який сприятиме українському економічному прориву в наступному десятиріччі (..).

Міністр інфраструктури України Владислав Криклій наголосив на тому, що Україна готова підписати Угоду про Спільний авіаційний простір з ЄС найближчим часом ([Урядовий портал](#)).

Міністр інфраструктури України Владислав Криклій зустрівся з комісаром Європейської комісії з питань транспорту Адіною Валеан 6 жовтня. Зустріч відбулась у рамках 22-го Саміту Україна – ЄС, що наразі проходить у Брюсселі.

Міністр інфраструктури України Владислав Криклій:

Світова авіаційна галузь зазнала чи не найбільшого удару у зв'язку з COVID-19, і зараз потребує великої підтримки. Ми хочемо і будемо розвивати нашу авіацію надалі, ми готові підписати Угоду про Спільний авіаційний простір з ЄС уже найближчим часом. Зараз ми очікуємо остаточний текст угоди з фінальними узгодженнями і формулюваннями щодо її територіального застосування. І сподіваємось, що угода буде підписана після закінчення перехідного періоду, передбаченого Угодою про Brexit.

Укладення Угоди про Спільний авіаційний простір з ЄС збільшить кількість польотів та пасажирських перевезень у напрямку до Європи. Це, у свою чергу, також позитивно відобразиться на туристичній галузі, веденні бізнесу та інших міжособистісних зв'язках.

Угода про Асоціацію з ЄС була і залишається для України дорожньою картою у продовженні важливих соціальних, економічних та політичних реформ. Разом з тим, українська сторона готова до подальшого поглиблення відносин з ЄС. Ми очікуємо якнайскорішого прийняття ключових законопроектів у транспортній сфері – про внутрішній водний транспорт та мультимодальні перевезення для ратифікації Конвенції про працю в морському судноплаванні та Міжнародної конвенції про контроль суднових баластних вод й осадів та управління ними. Ми продовжуватимемо

інтегрувати українське законодавство в європейське для подальшого стабільного розвитку всіх інфраструктурних галузей, у тому числі залізниці, автотранспорту, перевезень небезпечних вантажів і поштових послуг.

Наш попит на дозволи з Польщею становить 200 тис. одиниць. У 2020-му польська сторона видала всього 160 тис. дозволів і ще 4711 додаткових. Тому ми дуже очікуємо запровадження безперешкодного доступу для міжнародних транзитних перевезень вантажів автомобільним транспортом без обмежень квот на дозволи та скасування системи дозволів на міжнародні вантажні перевезення для «Євро-5» та «Євро-6». Це сприятиме подальшому впровадженню поглибленої та всеохопної зони вільної торгівлі. І хотіли б розглянути можливість надання Угоди про лібералізацію автомобільного транспорту під час оновлення Угоди про Асоціацію.

Єврокомісар Адіна Валеан:

Європейська сторона схвально оцінює прогрес України у впровадженні важливих суспільних реформ, реалізації масштабних інфраструктурних проектів та чекає на прийняття в найближчий час законопроектів про внутрішній водний транспорт, а Угода про Спільний авіаційний простір очікується до підписання вже у 2021 р.

Міністр інфраструктури України Владислав Криклій зустрівся із Надзвичайним і Повноважним Послом ПАР в Україні Андре Гроеневальдом ([Урядовий портал](#)).

Владислав Криклій повідомив про зацікавленість української сторони у розвитку співпраці з ПАР та подальшому поглибленні співробітництва у сфері транспорту. Також Україна зацікавлена у спільній реалізації проектів і розвитку співпраці у галузі інфраструктури.

Міністр наголосив на важливості продовження спільної роботи обох країн над проектом міжурядової угоди про повітряне сполучення. Остаточний текст цього документа вже погоджено, і наразі Державна авіаційна служба України здійснює його переклад для його подальшого внутрішньодержавного опрацювання.

Сторони також обговорили можливі спільні кроки у розвитку сфери морського співробітництва. Владислав Криклій позитивно відзначив прагнення обох держав удосконалювати чинну нормативно-правову базу. Відтак, Україною та ПАР наразі опрацьовуються два проекти угод: міжурядова угода між Україною та ПАР про морське торговельне судноплавство, а також Меморандум про визнання дипломів/свідоцтв фахівців-моряків.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль обговорив з Альфредом Каммером співпрацю України з МВФ ([Урядовий портал](#)).

21 вересня проведена онлайн-зустріч із директором Європейського департаменту МВФ Альфредом Каммером. Також були присутні міністр

фінансів Сергій Марченко та голова Національного банку України Кирило Шевченко.

Україна високо цінує всебічну підтримку МВФ, що надається в непрості для всього світу часи.

Було направлено лист на адресу директора-розпорядника Міжнародного валютного фонду Крісталіни Георгієвої із зверненням щодо початку роботи в онлайн-режимі місії в Україні.

Прем'єр-міністр також запросив Альфреда Каммера відвідати Україну після завершення обмежувальних заходів у зв'язку з поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19.

Загальна концепція реформування та її реалізація

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль: Цифровізація – це колосальний інвестиційний ресурс, який можна спрямувати на розвиток економіки ([Урядовий портал](#)).

Цифрова трансформація України є колосальним інвестиційним ресурсом, оскільки дає змогу вивільнити мільйони годин, які люди проводять у чергах, за оформленням документів, за узгодженням реєстрів або довідок та спрямувати їх на розвиток економіки.

Держава в смартфоні, цифровізація нашої держави – це бачення Президента та стратегія уряду. За оцінками експертів, використання цифрових технологій у бізнесі прискорює його розвиток у 2–3 рази. Тому для України це можливість прискоритися та наздогнати розвинуті держави.

Напередодні уряд затвердив План заходів щодо підвищення якості послуг мобільного зв'язку в Україні. За словами Прем'єр-міністра, використання цифрових технологій дає низку переваг. Цифровізація – це створення високої доданої вартості для держави, підвищення ефективності економіки та бізнесу. Усі ці заходи стануть геополітичною перевагою України.

Розпочато роботу над оновленням Стратегії реформування державного управління на період до 2025 року ([Урядовий портал](#)).

У Секретаріаті Кабінету Міністрів України розпочали проведення онлайн-консультацій із зацікавленими сторонами щодо перегляду Стратегії реформування державного управління на період до 2025 р.

Процес перегляду включатиме оновлення цілей, заходів та показників результативності Стратегії та триватиме до грудня 2020 р.

Перша зустріч відбулась із громадськими експертам. Було розглянуто основні напрями та цілі реформування державного управління в Україні, обговорили також і пріоритети Стратегії до 2025 р.

Міністр Кабінету Міністрів України Олег Немчінов:

Оскільки реформа державного управління є масштабною та комплексною, ми запланували окремі тематичні зустрічі за кожним напрямом Стратегії, щоб залучити якомога більше стейкхолдерів до обговорення таких напрямів: державна служба та управління персоналом; адміністративні послуги, процедури та цифровий розвиток; формування та координація державної політики та підзвітність державних органів.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль назвав три інструменти, необхідні для успішного залучення інвестицій в Україну ([Урядовий портал](#)):

6 жовтня в Брюсселі на саміті Президент України Володимир Зеленський, Президент Європейської ради Шарль Мішель та Віце-президент Європейської комісії Жозеп Боррель за результатами Саміту виступили зі спільною заявою, яка засвідчила відданість України європейському та євроатлантичному курсу.

Вважаю, це потужний сигнал для міжнародних інвесторів. Цей документ є основою для роботи уряду і відповідно до нього ми розпочинаємо підготовку до Ради Асоціації, яка запланована на 8 грудня цього року. Політичний вектор нашої країни є незмінний, і уряд продовжує реформи, які дають міцний поштовх для економічного розвитку України.

Інвестиційна інфраструктура, інвестиційний клімат та інвестиційні можливості – це три кити, на яких тримається та розвивається інвестиційна діяльність у будь-якій країні.

Потенціал можливостей в Україні величезний. Одна з них, над якою працює уряд – це приватизація державних підприємств. Цього року від приватизації ми отримали вже більше, ніж за останні два роки разом. При цьому ми чітко визначаємо три основні умови приватизації: нові робочі місця, сплата податків та додаткові інвестиції.

Уряд активно користується інструментом державно-приватного партнерства. Це стосується практично всіх інфраструктурних об'єктів: порти, вокзали, дорожнє господарство. Тут є великий попит і у внутрішніх, і у зовнішніх інвесторів.

Ключову роль у залученні капіталу відіграє інвестиційна інфраструктура. Одним із найважливіших проєктів у сфері функціонування індустріальних та інноваційних парків є «Дія. Сіті».

За допомогою цього проєкту ми хочемо створити віртуальну вільну економічну зону, куди будемо залучати іноземних інвесторів для створення робочих місць на сприятливих умовах. Вигідні податкові ставки, відсутність бюрократії, зручна цифрова платформа для ведення бізнесу й отримання всіх необхідних послуг онлайн – це переваги проєкту «Дія. Сіті».

Це загальні й основні напрями, над якими уряд працює разом із Верховною Радою для того, щоб виграти геополітичну й регіональну конкуренцію в частині залучення інвестицій у нашу країну.

Податкова реформа

Уряд прийняв важливі рішення для реалізації концепції єдиної юридичної особи для ДПС та Держмитслужби ([Міністерство фінансів України](#)).

30 вересня Кабінет Міністрів України прийняв низку рішень для забезпечення функціонування Державної податкової служби України та Державної митної служби України у форматі двох єдиних юридичних осіб.

Концепція єдиної юридичної особи для ДПС та Держмитслужби є позитивною загальноприйнятою європейською практикою, яка реалізується в Україні відповідно раніше прийнятих законів, а також на виконання домовленостей з МВФ.

Передбачається ліквідувати територіальні органи ДПС як окремі юридичні особи публічного права та утворити відокремлені підрозділи ДПС (без статусу юридичних осіб), реорганізувати територіальні органи як окремі юридичні особи публічного права – у відокремлені підрозділи Держмитслужби (митниці).

Позитивні аспекти функціонування Держмитслужби та ДПС за моделлю єдиної юридичної особи: відновлення управлінської вертикалі, яка була втрачена під час функціонування ДФС; оптимізація адміністративних, кадрових й інших ресурсів для посилення безпекової функції держави, а саме: вдосконалення системи аналізу ризиків, розробка нових ІТ-рішень; оновлення кадрового потенціалу через впровадження програми оцінки персоналу з кваліфікації та благонадійності; створення єдиного підходу до системи добору кадрів, системи стратегічного управління, інформаційної політики, формування ефективної комунікації у сфері боротьби з корупцією.

Створення єдиної юридичної особи для кожної з цих служб дасть можливість запровадити ефективні організаційні структури цих служб, побудовані за функціональним принципом, а також упроваджувати нові електронні сервіси, що, у свою чергу, призведе до зниження часових та грошових витрат для добросовісного бізнесу.

Митна реформа

У вересні Держмитслужба виконала план надходжень до бюджету України на 103 % і перерахувала 33,15 млрд грн ([Державна митна служба України](#)).

Це майже на 1 млрд грн більше, ніж було заплановано. При цьому у вересні поточного року, порівняно з вереснем 2019 р., обсяги оподаткованого імпорту «за вагою» зменшились на 23,6 %, а платежі зросли на 7 %.

Цих показників вдалося досягти внаслідок злагодженої роботи команди Держмитслужби та заходів, які вживаються у боротьбі з контрабандою і митними порушеннями.

30 вересня Кабінет Міністрів України схвалив постанову, яка передбачає реорганізацію територіальних органів Держмитслужби як юридичних осіб публічного права та утворення територіальних органів як відокремлених підрозділів ([Державна митна служба України](#)).

Державна митна служба має забезпечити створення комісій для реорганізації територіальних органів та здійснити всі необхідні заходи для створення єдиної юрособи.

До єдиної юридичної особи будуть приєднані всі митниці Держмитслужби.

Дерегуляція та розвиток підприємництва

6 жовтня Прем'єр-міністр Денис Шмигаль провів відеоконференцію з керівництвом Східного комітету німецької економіки ([Урядовий портал](#)).

Під час відеоконференції сторони, серед іншого, обговорили шляхи покращення інвестиційного та бізнес-клімату, інфраструктурні проекти, ініціативи у сфері енергоефективності та діджиталізацію.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль:

Ми цінуємо внесок німецького бізнесу в розвиток національної економіки. Між нашими країнами склалися міцні економічні відносини й Німеччина – серед ключових партнерів України в торговій та інвестиційній сферах.

Одним з інструментів покращення умов ведення бізнесу в Україні є реформа цифрової трансформації. Напередодні відбувся другий Diia Summit, де були представлені нові електронні послуги та документи на порталі «Дія».

Ця платформа покликана полегшити відносини держави, громадян і бізнесу. Серед інших кроків у цьому напрямі Денис Шмигаль назвав розвиток мобільного зв'язку та інтернету, зокрема, розширення покриття 4G-зв'язку на 95 % території України та облаштування мобільним інтернетом міжнародних трас.

Важливим пріоритетом залишається розвиток логістичної галузі. Прем'єр-міністр підкреслив, що «пандемія дала можливість Україні стати “логістичним хабом”. Тому для нас дуже важливо сьогодні, розвиваючи дороги, де наступний наш крок – це розвиток концесійних платних автомобільних доріг, розвивати й мультимодальні перевезення. Ми також затвердили програму розвитку внутрішніх водних шляхів. Усі ці речі виведуть Україну на наступний етап логістичного розвитку».

Наступного року уряд планує реалізацію стратегії розвитку меліорації в південних областях України, що дасть змогу втричі збільшити врожайність. За його словами, розвивати її планують, зокрема, через концесійні угоди. Прем'єр-міністр запросив німецький бізнес до участі в розвитку таких проектів.

Під час зустрічі Прем'єр-міністр висловив сподівання, що спільна з Німецько-українською промислово-торговельною палатою четверта економічна конференція, що запланована на березень 2021 р. в Берліні, відбудеться згідно з розкладом. А також запросив керівництво Східного комітету німецької економіки до Києва.

Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Ігор Петрашко розповів про нові ініціативи для розвитку аграрного сектора ([Урядовий портал](#)):

Мінекономіки закладає в бюджет на наступний рік значно більшу суму компенсацій аграріям.

Загальна сума, яку ми плануємо закласти на наступний рік для аграрного напрямку, це 8,5 млрд грн. Ще 1,5 млрд – на зрошення, щодо якого формуємо новий підхід. Також у наступні роки в нас буде програма агрострахування.

Якщо парламент підтримає, буде виділено близько 672 млн грн саме на компенсацію страхових платежів. Наразі аграрії, які постраждали від посухи цього року, активно користуються ресурсами в рамках фінансових програм. Зокрема, в програмі «5–7–9» 56 % – це саме сільськогосподарські підприємства.

Щодо зрошення, уже сформовано концепцію, яка готується на рівні законодавчих актів про об'єднання водокористувачів. Крім того, буде розширено кількість українського обладнання зі зрошення, яке підпадає під програму компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва.

Уряд затвердив порядок використання бюджетних коштів у рамках проекту «Прискорення інвестицій у сільське господарство України» ([Урядовий портал](#)).

Кабінет Міністрів України затвердив Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Прискорення інвестицій у сільське господарство України». Відповідне рішення уряд прийняв на засіданні 30 вересня.

Порядком пропонується, зокрема, визначити механізм використання коштів авансу позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР), критерії розподілу авансу позики між виконавцями та фінансовий механізм перерахування коштів авансу позики з рахунку Мінфіну на відкриті в АТ «Укресімбанк» рахунки виконавців проекту (Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерство розвитку громад та територій України, Міністерство юстиції України, Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів).

Заступник міністра фінансів Олександр Кава:

З метою пом'якшення окремих обмежень на шляху до зростання участі приватного сектора, зокрема, малих і середніх підприємств, у сільськогосподарському ринку факторів виробництва та ринку товарів України урядом спільно із МБРР було започатковано проект «Програма «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство». У рамках реалізації цього проекту 27 серпня 2019 р. було підписано Угоду про позику між Україною та МБРР, яка набрала чинності 20 травня цього року. Сьогодні уряд прийняв рішення, яке врегульовує питання затвердження Порядку використання бюджетних коштів, передбачених у державному бюджеті на 2020 р., з метою забезпечення фінансування спільного з МБРР проекту.

Наступним кроком буде прийняття окремого рішення уряду, яким буде визначено конкретні суми, що будуть надані виконавцям проекту, за результатами засідання Стратегічної робочої групи для підтримки розвитку сектора сільського господарства і агробізнесу в рамках проекту.

Держпідтримка-2020: Сільгоспвиробникам уже спрямовано майже 503 млн грн на часткову компенсацію відсотків за кредитами (Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України).

1 жовтня Мінекономіки затвердило розподіл коштів у розмірі 181,3 млн грн суб'єктам господарювання АПК для часткової компенсації відсотків за користування кредитами. Кошти отримають близько 3 тис. позичальників, які подали заявки до уповноважених банків.

Загальна сума виплат на сьогодні становить 502,6 млн грн.

Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Ігор Петрашко:

Для Мінекономіки важливим є забезпечення сталості держпідтримки. Програма зі здешевлення кредитів є однією з найуспішніших урядових програм, яка допомагає залучити фінансовий ресурс, у першу чергу малим та середнім виробникам, та сприяє розвитку бізнесу на селі. А це нові робочі місця, збільшення виробництва та експорту сільськогосподарської продукції та додаткові надходження до місцевих бюджетів.

Загальний обсяг кредитів, залучений суб'єктами АПК, становив понад 39,4 млрд грн, з них пільгових (підлягають компенсації) – 12,2 млрд грн.

Середні процентні ставки банків, під які суб'єкти господарювання АПК залучали кредити, становили 14–16 % річних.

Із загальної кількості уповноважених банків, які підписали з Мінекономіки Меморандум про загальні засади співробітництва (34 банки), беруть участь у наданні компенсації за кредитами 28 банків.

Реформа енергетики, програми енергоефективності та енергонезалежності

Україна покращить енергоефективність громадських будівель завдяки кредиту в розмірі 300 млн євро від ЄІБ ([Урядовий портал](#)).

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) і Міністерство розвитку громад та територій України підписали угоду про залучення кредиту в розмірі 300 млн євро для покращення енергоефективності 1000 громадських будівель, зокрема шкіл, культурних центрів, дитячих садків та лікарень.

Як кліматично-орієнтований банк ЄС, ЄІБ надаватиме підтримку Україні у виконанні її амбітної програми з енергоефективності. Проект дозволить продовжити термін експлуатації ключових соціальних, медичних, адміністративних та культурних будівель щонайменше на 20 років, а також скоротити викиди CO₂ на 1 250 000 т.

Завдяки кредиту вагому підтримку отримають малі та середні муніципалітети України, яким досі не вистачало сталого фінансування для здійснення необхідного оновлення. Кредит надасть можливість встановити сучасне обладнання у будівлях, зокрема лічильники та системи контролю енергоспоживання, модернізувати системи опалення, вентиляції та освітлення, а також оновити зовнішні поверхні (фасади, дахи, теплоізоляційні плити, підвальні перекриття, вікна та двері). Галузь охорони здоров'я України отримає безпосередню вигоду від оновлення завдяки впровадженню нових систем охолодження, використанню джерел відновлюваної енергії й інших заходів боротьби з COVID-19.

Міністр розвитку громад та територій України Олексій Чернишов:

Цей проект повністю відповідає національній політиці та чинній енергетичній стратегії України. Він спрямований на запровадження необхідної підтримки, що дасть можливість місцевим органам влади подавати заявки та отримувати сталі кредити з тривалим строком погашення.

Віце-президент ЄІБ Тереза Червінська:

Як кліматично-орієнтований банк ЄС, ми дуже раді допомагати у підвищенні енергоефективності громадських будівель та посиленні енергонезалежності України. Такі проекти, як цей, покращують якість життя, захищають навколишнє середовище та істотно зменшують вартість експлуатації будівель, роблячи Україну ще кращим місцем для життя та ведення бізнесу. Цей кредит принесе користь для понад 2,5 млн людей: завдяки йому школи, лікарні, культурні центри та адміністративні будівлі стануть енергоефективними, а на оплату енергії буде йти менше витрат. Також ці інвестиції наблизять нас до кліматично нейтральної Європи, від чого виграє весь світ.

Посол Європейського Союзу в Україні Матті Маасікас:

Ми можемо істотно покращити енергетичну безпеку України за рахунок зниження енергоспоживання. Також ми допомагаємо Україні подолати негативні наслідки кризи, пов'язаної з COVID-19, розширюючи

новий ринок та створюючи нові робочі місця. Ми вітаємо запуск цього нового проекту, спрямованого на масштабне оновлення близько 1000 громадських будівель по всій Україні. Переконані, що це сприятиме подальшій співпраці Європейського Союзу та Європейського інвестиційного банку з муніципалітетами.

Кабмін продовжив програму «теплих» кредитів ще на рік ([Міністерство енергетики України](#)).

Міненерго ініціювало продовження програми «теплих» кредитів та розширення заходів, для яких передбачено держпідтримку.

Сьогодні Кабінет Міністрів прийняв розроблене Міністерством енергетики рішення щодо продовження у 2021 р. програми «теплих» кредитів.

На наступний рік програма спрямована на надання кредитів для мешканців індивідуальних будинків та передбачає фінансування на суму 150 млн грн.

Крім того, громадяни отримають можливість залучати «теплі кредити» на придбання електроакумуляюючих систем (систем накопичення енергії), обладнання для заряджання електротранспорту та інтелектуальних лічильників електроенергії.

Т. в. о. міністра енергетики Ольга Буславець:

За шість років своєї роботи «теплі» кредити довели свою ефективність. Держава допомагає родинам інвестувати у зазвичай недешеві заходи з енергоефективності, а населення активніше долучається до енергозбереження і в результаті зменшує витрати на комунальні послуги.

За шість років роботи програми близько 850 тис. родин стали учасниками «теплих кредитів», інвестували в енергоефективні заходи майже 9 млрд грн. При цьому отримано відшкодування з державного бюджету на суму 3,2 млрд грн. За оцінками експертів, енергоощадні заходи дають змогу економити 20–40 % на комунальних платіжках.

Програма розвитку українського експорту

Порівняно з вереснем 2019 року обсяг експорту товарів з України зріс на 2,87 % ([Новое время](#)).

Обсяг експорту товарів у вересні становив 4,19 млрд дол., що перевищує показник вересня 2019 р. на 2,87 %. Порівняно із серпневим показником він знизився на 0,77 %.

Заступник міністра економіки України Тарас Качка:

Експорт повернувся на докризовий рівень. (...) У цілому третій квартал став кварталом відновлення торгівлі – експорт у попередні місяці становив 12,14 млрд дол., що на 13,66 % більше, ніж у другому кварталі.

За даними митниці, за перші дев'ять місяців цього року обсяг експорту становив 35,1 млрд дол. Це на 5,58 % менше показника за аналогічний період минулого року.

Обсяг імпорту за аналогічний період становив 38,05 млрд дол. Це на 11,17 % нижче, ніж у січні–вересні 2019 р. При цьому у вересні 2020 р. імпорт становив 4,7 млрд дол. і просів порівняно з вереснем минулого року на 7,38 %. Однак до серпня 2020 р. він зріс на 4,74 %.

У цілому дефіцит зовнішньої торгівлі України товарами в січні–вересні 2020 р. скоротився вдвічі порівняно з показником за аналогічний період минулого року. Цього року дефіцит становив 2,95 млрд дол. проти 5,95 млрд дол. за підсумками 2019 р.

Водночас товарообіг за дев'ять місяців скоротився до 73,15 млрд дол. – на 8,9 % порівняно із січнем–вереснем минулого року. У вересні скорочення товарообігу становило 2,82 % порівняно з аналогічним періодом 2019 р.

Реформа системи національної безпеки та оборони

Меморандум про наміри між Міністерством оборони України і Міністерством оборони Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про співробітництво з розвитку та підвищення спроможностей Військово-Морських сил Збройних сил України підписано під час офіційного візиту Президента України Володимира Зеленського до Великої Британії ([Міністерство оборони України](#)).

У документі йдеться про постачання сучасних зразків військової техніки та новітнього високоточного озброєння, налагодження виробництва окремих видів військової продукції в Україні, а також будівництво об'єктів базування ВМС України.

Міністр оборони Андрій Таран:

Реалізація цих проєктів дасть змогу значно посилити спроможності та бойовий потенціал українського флоту, взаємосумісність вітчизняних ВМС з військово-морським компонентом держав-членів НАТО. Крім того, розраховуємо, що це стане драйвером відновлення суднобудівної галузі України і дасть можливість залучити в нашу економіку найсучасніші технології.

Реформа правоохоронної системи

Міністерство внутрішніх справ ініціювало створення платформи для пришвидшення інтеграції України до ЄС ([Міністерство внутрішніх справ України](#)).

Метою новоствореного органу, зі слів заступниці, є не тільки покращення координації роботи, а й обмін думками та формування порядку денного співробітництва з ЄС.

Команда мережі включатиме не лише представників структурних підрозділів міністерства, а також співробітників органів системи МВС.

Заступниця міністра внутрішніх справ Тетяна Ковальчук:

З урахуванням складної структури системи органів МВС мережа має стати дієвим механізмом забезпечення узгодженості наших дій з метою виконання завдань політичного керівництва щодо посилення інтеграції до ЄС. (...) Нами визначено пріоритети МВС у сфері європейської інтеграції, за якими ми відтепер працюємо, а Мережа контактних осіб має зміцнити наші спроможності в цьому напрямі.

Децентралізація та реформа державного управління

Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Ольга Стефанішина: Щороку українські регіони впроваджують дедалі більше стандартів ЄС ([Урядовий портал](#)).

Завдяки євроінтеграційним реформам Україна стає більш привабливою для інвесторів. За даними дослідження, у 20 областях України частка інвестицій із країн Європейського Союзу від загального обсягу прямих іноземних інвестицій перевищує 70 %.

Таке дослідження вкотре показує, що євроінтеграція спрямована на дуже прикладні речі. Вже зараз українці отримують цілком конкретні переваги від запровадження європейських стандартів. На побутовому рівні це проявляється як відремонтовані дороги, якісна інфраструктура, доступніші адміністративні послуги тощо.

Висловилую подяку Центру «Нова Європа» за таке дослідження, адже це важливий зворотній зв'язок для уряду щодо того, як євроінтеграція відбувається на рівні окремих областей. Така ґрунтовна оцінка дає можливість зрозуміти, в яких регіонах є здобутки, а де необхідно посилити євроінтеграційні процеси задля комфорту українців та відчуття позитивних змін.

Але дуже часто мешканці того чи іншого регіону не пов'язують зміни, що відбуваються на місцях, з європейським курсом країни.

Донесення достовірної інформації про вигоди європейської інтеграції України до громадянського суспільства та експертної спільноти пришвидшить наш рух у напрямку до членства в ЄС. Задля цього ми плануємо масштабувати ініціативи, пов'язані зі створенням регіональних офісів з євроінтеграції, перший такий офіс найближчим часом буде відкритий у Херсоні.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль: Кожна громада в Україні повинна мати сучасний та багатофункціональний ЦНАП ([Урядовий портал](#)).

Громадяни мають отримувати від держави якісні послуги, не стояти в чергах. А публічний сервіс повинен бути максимально простим та швидким.

Під час засідання уряд схвалив постанови, які спростять отримання громадянами послуг з боку держави.

По-перше, йдеться про зміни до порядку внесення засобів електронного цифрового підпису до електронного безконтактного носія. Уже сьогодні на ID-картку можна записати кваліфікований електронний підпис. Тому ми приводимо у відповідність окремі положення, аби розширити можливості з використання такого підпису.

Крім того, Кабінет Міністрів підтримав рішення про включення Міністерства цифрової трансформації до процесу розвитку мереж центрів надання адміністративних послуг.

Кожна громада в Україні повинна мати сучасний та багатофункціональний ЦНАП. Тому очікуємо, що Міністерство цифрової трансформації допоможе швидше реалізувати це завдання.

Судова реформа

Міністр юстиції Денис Малюська: Уряд підтримав проекти законів щодо запровадження в Україні класичного суду присяжних ([Міністерство юстиції України](#)).

Відповідні проекти законів були схвалені на засіданні Кабінету Міністрів України.

При формуванні списку присяжних територіальне управління Державної судової адміністрації України повідомлятиме особу про те, що її буде включено до такого списку та про вимоги до присяжного. У разі ж наявності умов, за яких особа не може бути включена до списку присяжних, вона зобов'язана впродовж 30 календарних днів із дня отримання повідомлення сповістити про це територіальне управління Державної судової адміністрації України. В іншому випадку її буде включено до списку присяжних.

Також передбачається спрощення порядку формування списків присяжних шляхом виключення місцевих рад з процесу їх формування та покладення такого обов'язку на Державну судову адміністрацію України та її територіальні управління з використанням інформації, що міститься в Державному реєстрі виборців. Адже при використанні нинішнього механізму існує проблема щодо тривалого процесу формування та затвердження списків присяжних. А тому не дотримуються розумні строки розгляду судових справ.

Ще однією новацією є зменшення мінімального віку присяжного з 30 до 25 років.

Також запропоновано законодавчі зміни щодо вдосконалення порядку розгляду кримінальних проваджень колегіально судом та судом присяжних щодо злочинів, за вчинення яких передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк понад 10 років та довічного позбавлення волі, розмежування функцій присяжних та професійних суддів, а також забезпечення розгляду таких справ у розумні строки.

Наразі в нашій державі у судах першої інстанції розгляд кримінальних проваджень щодо злочинів, за вчинення яких передбачене довічне позбавлення волі, може здійснюватися судом присяжних у складі двох професійних суддів і трьох присяжних. І це – лише за клопотанням обвинуваченого. Такий підхід істотно обмежує участь народу в кримінальному провадженні як за колом справ, де можуть брати участь представники народу, так і за закріпленою моделлю суду присяжних, яка, по суті, є судовим розглядом з народними засідателями, а не є власне судом присяжних.

На розгляд судом присяжних пропонуємо виносити справи з категорії особливо тяжких злочинів, за вчинення яких передбачено покарання понад 10 років, як такі, що мають найвищий рівень суспільної небезпеки. Адже запровадження розгляду справ судом присяжних стосовно всіх тяжких кримінальних правопорушень наразі є передчасним – впровадження такої моделі судочинства має відбуватись поступово, що дасть можливість створити дієвий механізм здійснення правосуддя.

Проект передбачає поступове запровадження суду присяжних, яке розпочинатиметься зі справ про злочини, за вчинення яких передбачено покарання у вигляді довічного позбавлення волі.

Законопроектом пропонується вдосконалити порядок провадження в суді присяжних. Зокрема, шляхом анкетування осіб, внесених до списку присяжних, для визначення їх об'єктивності та неупередженості при розгляді кримінального провадження. Право підготувати питання до присяжних матимуть сторони у відповідному провадженні.

Серед пропонованих змін – також покладення на суд присяжних вирішення питань про винуватість чи невинуватість обвинуваченого. Рішення про його винуватість вважається прийнятим, якщо за нього проголосували п'ять із семи присяжних.

Коли вердикт у справі ухвалено колегією громадян, які є жителями тієї громади, де відбувається розгляд справи, це призводить до легітимізації цього рішення громадою, тобто сприйняття його як справедливого більшістю громадян. Таким чином можна уникнути негативної реакції, яку часто викликають судові рішення, ухвалені в резонансних кримінальних справах, та значно підвищити довіру громадськості до судової влади.

Крім того, пропонується запровадити адміністративну відповідальність особи, внесеної до списку присяжних, за неявку без поважних причин на

виклик суду, а також кримінальної відповідальності присяжного за надання завідомо недостовірних відомостей на запитання головуючого та сторін кримінального провадження.

Асоціація та безвізовий режим з ЄС

За підсумками двостороннього саміту в Брюсселі, який відбувся 6 жовтня, Україна та Європейський Союз досягли домовленості про оновлення Угоди про асоціацію ([Європейська правда](#)).

Про це йдеться в заяві за підсумками саміту. Згідно з текстом документа, сторони очікують «подальшого зміцнення економічної інтеграції та регуляторного зближення в рамках Угоди про асоціацію».

Саміт визначив напрямки оновлення угоди: цифровий ринок, захист довкілля, боротьба зі змінами клімату (включаючи роль України в політиці Green Deal), фінансова співпраця.

До підсумкової заяви увійшли слова про глибшу економічну інтеграцію, як і наполягала Україна.

Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Ольга Стефанішина підписала три угоди з ЄС на загальну суму 60 млн євро ([Урядовий портал](#)).

Разом з Європейським Союзом ми долаємо багато спільних викликів. Це – боротьба з COVID-19, гібридними загрозами, перехід до ресурсоефективної економіки, яка не шкодить довкіллю. Це спільні завдання, адже подолання цих викликів позитивно вплине на роботу бізнесу та якість життя громадян.

Перша і найбільша угода «Програми ЄС “Міцні регіони”» на суму 30 млн євро передбачає фінансування місцевих органів влади для реагування на наслідки пандемії COVID-19, підвищення безпеки людей у регіонах, постраждалих від конфлікту на Сході України і незаконної анексії Криму, а також на підтримку незалежних ЗМІ, журналістів, просування нових медіа ініціатив.

Друга угода між урядом України та Європейською комісією стосується фінансування заходу «Механізм розвитку громадянського суспільства України» на суму 20 млн євро. Кошти спрямують на розвиток громадських організацій, аби вони могли брати участь у розробці національних політик, допомагати у впровадженні реформ, залучати громадян України до участі в соціальних і громадських ініціативах, у тому числі для боротьби з домашнім та гендерним насильством.

Третя угода стосується фінансування заходу «Кліматичний пакет для стабільної економіки: (CASE) в Україні» на суму 10 млн євро, що сприятиме роботі в напрямку долучення України до Європейського зеленого курсу.

Ця угода дасть можливість нам профінансувати проекти з переходу до чистої, ресурсоефективної, кліматично нейтральної і кругової економіки. А ще це додаткові можливості для залучення інвестицій в економіку українських регіонів та якісну розробку урядом необхідних політик та програм.

Міністр Олексій Чернишов: «Результати Саміту Україна – ЄС у черговий раз підтвердили підтримку наших європейських партнерів на шляху українських реформ. Продовжуємо разом рухатися до мети – європейської інтеграції України» ([Міністерство розвитку громад та територій Україн](#)).

Міністр Олексій Чернишов підкреслив:

Від імені уряду України я дякую партнерам із Європейського інвестиційного банку. Впевнений, що цей проєкт поступово змінить підхід українських громадян до споживання та використання енергії.

Також міністр зустрівся з віце-президентками Європейського інвестиційного банку Ліліаною Павловою та Терезою Червінською. Очільник Мінрегіону висловив вдячність керівництву ЄІБ за підтримку України в розвитку енергоефективності та наголосив на відданості України обраному шляху змін: «Результати Саміту Україна – ЄС у черговий раз підтвердили підтримку наших європейських партнерів на шляху українських реформ. Продовжуємо разом рухатися до мети – європейської інтеграції України».

«Велике будівництво»

Мінрегіон: Будівельна готовність об'єктів «Великого будівництва» по Україні становить 82 % ([Урядовий портал](#)).

1 жовтня під головуванням міністра розвитку громад та територій України Олексія Чернишова відбулась селекторна нарада з головами обласних державних адміністрацій щодо виконання програми Президента «Велике будівництво».

Міністр розвитку громад та територій України Олексій Чернишов:

Під час наради були розглянуті питання динаміки будівельної готовності об'єктів, якість виконання робіт та освоєння коштів, передбачених на реалізацію об'єктів програми, а також подолання наслідків повеней та готовність об'єктів, що постраждали від повеней у червні 2020 р. на Західній Україні.

Згідно з моніторингом реалізації програми «Велике будівництво», який проводить Мінрегіон, відсоток будівельної готовності об'єктів по Україні становить 82 %. За типами проєктів будівельна готовність об'єктів програми становить: школи – 88 %, дитсадки – 83 %, спортивна інфраструктура – 74 %, інші об'єкти – 82 % готовності.

На сьогодні зареєстровано 159 завершених об'єктів «Великого будівництва», у тому числі три приймальних відділення опорних лікарень. Донецька, Рівненська та Хмельницька області стали лідерами за кількістю завершених об'єктів.

Основні зауваження, які виявляються під час обстеження об'єктів моніторинговими групами – це порушення умов термосанації, низька якість будівельних робіт, ігнорування норм інклюзії, невідповідність встановленої електричної проводки чинним нормам ДСТУ.

На сьогодні з державного бюджету профінансовано об'єктів на суму понад 2,4 млрд грн, що становить 75 % від передбачених коштів на рік, із них освоєно 71 %.

Доручаю керівникам областей до 2 жовтня надіслати перелік технічних завдань, на які буде оголошено конкурс з відбору інвестиційних програм та проектів регіонального розвитку на 2021 р.

Ці технічні завдання повинні відповідати пріоритетам регіонального розвитку на період до 2027 р., зокрема, не менше 30 % технічних завдань має бути спрямовано на реалізацію проектів, що забезпечують прискорення економічного зростання регіонів та територій, зокрема, забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності територій, активізацію інвестиційної діяльності, підвищення рівня зайнятості населення, створення додаткових робочих місць.

Реформа освіти та науки

Т. в. о. міністра освіти і науки України Сергій Шкарлет заявив, що фінансування освіти збільшиться на 34 мільярди гривень – проект Держбюджету на 2021 рік ([Міністерство освіти і науки України](#)).

Загальний бюджет освіти (без місцевих) становить 173,8 млрд грн.

У проекті Держбюджету передбачено 102,5 млрд грн для виплат заробітної плати педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти, що на 21,2 млрд грн більше порівняно з 2020 р. Протягом 2021 р. зарплата зросте майже на 30 %.

Субвенція на Нову українську школу закладена в сумі 1,4 млрд грн.

На наступний рік передбачили нову субвенцію для закладів освіти на боротьбу з пандемією коронавірусу. У проекті бюджету на ці заходи закладено один мільярд гривень. МОН працює над тим, щоб збільшити суми видатків на освіту.

Т. в. о. міністра освіти і науки України Сергій Шкарлет: Реформування дошкільної освіти передбачає й збільшення зарплати вихователів ([Міністерство освіти і науки України](#)).

МОН розпочало процес підготовки до реформування дошкільної освіти. У проекті держбюджету на 2021 р. закладено збільшення впродовж

року зарплати вихователів дитсадків у середньому від 8 до 11 тис. грн. Про це повідомив т. в. о. міністра освіти і науки України Сергій Шкарлет.

Дошкільна освіта – перша ланка системи безперервної освіти, що закладає підґрунтя розвитку особистості дитини, формування її цінностей, взаємодії з оточенням, є передумовою її самореалізації в подальшому навчанні та розвитку впродовж життя. Наразі триває розроблення нового Стандарту дошкільної освіти.

З 1 січня 2021 р. розміри посадових окладів (ставок заробітної плати) працівників галузі освіти і науки збільшаться на 20 %, а з липня – ще на 8,3 %.

Реформа охорони здоров'я

МОЗ розробило план переходу до електронних рецептів ([Міністерство охорони здоров'я України](#)).

При Міністерстві охорони здоров'я України створено робочу групу з упровадження електронного рецепту на лікарські засоби.

Міністр охорони здоров'я Максим Степанов:

У планах роботи з цього напрямку відпуск за електронним рецептом: наркотичних препаратів, інсулінів, імуносупресивних лікарських засобів – 2021 р.; антибіотиків – 2022 р.; інших рецептурних груп лікарських засобів, визначених МОЗ, – починаючи з 2023 р.

Така ініціатива була запроваджена міністерством через неконтрольований відпуск в Україні рецептурних лікарських засобів з аптек, що призводить до поширення самолікування, і як наслідок – погіршення здоров'я населення.

Ця проблема полягає не лише в недобросовісному виконанні аптечними закладами ліцензійних вимог (відпуск рецептурних ліків з аптек без рецепта лікаря), а й у небажанні деяких лікарів виписувати рецепти, як того вимагають відповідні правила. Це, у свою чергу, призводить до перекладання відповідальності за призначення ліків з лікарів на провізорів та знижує доступність лікарських засобів для населення.

На закупівлю товарів та послуг для запобігання поширенню COVID-19 витрачено 6,75 млрд грн ([Міністерство фінансів України](#)).

За даними Держказначейства, станом на 1 жовтня 2020 р. на придбання товарів та послуг для запобігання поширенню COVID-19 за рахунок бюджетів усіх рівнів здійснено платежів на суму 6,75 млрд грн: 3,39 млрд грн – з державного бюджету та 3,36 млрд грн – з місцевих бюджетів. За вересень витрачено 1,4 млрд грн.

Міністр охорони здоров'я Максим Степанов заявив, що МОЗ ініціюватиме розвиток системи добровільного медстрахування в Україні ([Урядовий портал](#)):

Усі ми знаємо, що 30 років у нас не було достатнього фінансування системи охорони здоров'я. Як наслідок – усі ці неформальні платежі та відсутність якості водночас. І велика сума коштів досі залишається в тіні. Ми налаштовані на серйозні зміни в системі фінансування медицини, у тому числі добровільного медичного страхування. Я вважаю, що в нас є великий потенціал щодо розвитку цього сегменту страхового ринку. Моя мета – позбутися такого поняття, як неформальний платіж та побудувати абсолютно зрозумілу та прозору систему фінансування медичної допомоги.

Для того, щоб простимулювати розвиток добровільного медичного страхування, потрібно на законодавчому рівні створити прозорі та зрозумілі умови для роботи страхових компаній, а також максимально мотивувати роботодавців та громадян користуватися цим інструментом.

Наразі необхідно забезпечити баланс інтересів страховиків і страхувальників, що сприяло б розвитку цього соціально важливого й необхідного для країни сегмента страхового ринку.

Пенсійна реформа

10 мільйонів пенсіонерів отримають підвищення пенсій у 2021 році ([Міністерство соціальної політики](#)).

Мінсоцполітики склало інформаційний календар підвищень пенсій, які відбудуться наступного року за результатами рішень, прийнятих урядом.

Міністр соціальної політики України Марина Лазебна:

Цей графік ми зробили для того, щоб люди бачили, коли та кому заплановані підвищення, в якому розмірі, розуміли, на що саме закладені кошти в бюджеті. Це було моє головне завдання: щоб уряд не лише прийняв рішення про підвищення захисту пенсіонерів, але й передбачив на наступний рік кошти на виконання цих рішень. Люди не повинні бути в «підвішеному стані», ставати жертвами інформаційних маніпуляцій та безвідповідальних обіцянок. Я абсолютно впевнена, що інформація про рішення уряду має бути прозорою та доступною для людей, лише так вибудовується довіра в суспільстві.

Загалом підвищення пенсій у 2021 р. отримають близько 10 млн пенсіонерів. Відбуватись це буде у п'ять етапів для різних категорій.

Найбільш захищеними будуть пенсіонери, які мають повний страховий стаж, тому працювати «в білу» вигідніше. Так, у осіб, старших за 65 років, які мають страховий стаж 30 років (жінки) та 35 років (чоловіки), мінімальна пенсійна виплата протягом 2021 року зросте на 500 грн, і вони будуть отримувати не менше 2600 грн.

Пенсійну систему уряд, Верховна Рада та фінансові регулятори розвивають спільно ([Урядовий портал](#)).

6 жовтня 2020 р. у Міністерстві соціальної політики під головуванням міністра соціальної політики Марини Лазебної відбулося засідання робочої

групи з розвитку пенсійної системи. Обговорили п'ять основних напрямів розвитку пенсійної системи: питання прожиткового мінімуму, удосконалення пенсійного законодавства в солідарній пенсійній системі, запровадження накопичувальної професійної пенсійної системи для окремих категорій професій, яким пенсія призначається достроково, розвиток недержавного пенсійного забезпечення, підвищення захисту майнових прав та інтересів учасників накопичувальної системи пенсійного забезпечення, запровадження другого рівня системи пенсійного забезпечення.

Міністр соціальної політики Марина Лазебна:

По першому і другому питанню Мінсоцполітики напрацювало чотири законопроекти, які системно вирішують проблеми, що накопичились, і наразі завершується їх узгодження з іншими центральними органами виконавчої влади та соціальними партнерами.

У Верховній Раді на розгляді перебуває проект Закону України «Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення. Мінсоцполітики повністю підтримує його ідею як основу для запровадження другого рівня та необхідність його прийняття до кінця року з урахуванням наданих пропозицій від Мінсоцполітики, які знизять корупційні ризики, ризики монополізації, підвищать захист пенсійних накопичень людей та забезпечать комплексний розвиток усіх трьох рівнів пенсійної системи України.

Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій

У Старосалтівській селищній об'єднаній громаді (Харківська обл.) запустили лінію для виробництва брикетів з відходів деревини ([Український кризовий медіа центр](#)).

Це відбулося за підтримки Програми Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

15 комунальних закладів громади – школи, дитячі садочки, бібліотеки, сільські будинки культури та адмінбудівлі – будуть забезпечені альтернативним паливом в осінньо-зимовий період.

Програма DOBRE закупила обладнання для брикетної лінії, необхідні матеріали та устаткування, а громада підготувала виробниче приміщення та необхідну техніку – роторну косарку деревоподрібнювач та деревообрізний маніпулятор на трактори.

Брикетки виготовлятимуться з місцевої сировини: відходів деревини лісового господарства, очистки молодої парослі, чагарників узбіччя комунальних доріг.

Проект впроваджено в рамках виконання Стратегії розвитку Старосалтівської громади.

У с. Залуччя (Івано-Франківська обл.) створили пожежну частину ([Місто](#)).

Пожежна частина в Залуччі мала б офіційно відкритися у квітні 2020 р. У своєму розпорядженні рятувальники мають дві пожежні машини, мотопомпи, генератор, спецодяг та інше необхідне обладнання. Зараз усе оснащення зберігається в старих гаражах, які місцева громада винаймає. Але в планах – збудувати новий бокс, де можна б було помістити все обладнання.

Завідувач з господарства Матеївецької ОТГ Михайло Підлетейчук:

Уже залили фундамент під майбутнє пожежне депо. Поруч із депо планувалося ще звести котельню, щоб обігрівати навчальні заклади і пожежну частину. Закінчився опалювальний сезон, а в нас почався карантин, і так усе це зупинилося. У нас у планах ще було вимурувати це приміщення і накрити. Але у зв'язку з недофінансуванням, та й податків нема всіх, у нас недовиконання бюджету. Так сталося, що цей рік майже пропав.

Приміщення пожежної частини відкриють тоді, коли буде фінансування, адже для потреб бригади потрібно близько 1 млн грн.

Керівниця пресслужби обласного управління ДСНС Христина Перцович:

Майже всі ОТГ забезпечені добровільними підрозділами пожежної охорони. Якщо говорити про окремі пункти, то майже у всіх такі підрозділи є. Щоб повністю охопити всю територію області, потрібно створити ще близько 400 пожежних підрозділів.

За два роки Коломацька ОТГ стала однією з найкращих на Полтавщині за фінансовими показниками ([Полтавщина](#)).

Зараз тут створюють нові проекти, розвивають інфраструктуру та сільськогосподарські підприємства.

На етапі створення Коломацька ОТГ не мала змоги розпоряджатися бюджетом Василівської сільської ради.

Голова фермерського господарства «Грига» Володимир Грига:

Мешканці Василівки давно нарікали на відсутність дороги на вулиці Молодіжній. Новостворена Коломацька громада не мала коштів на капітальні проекти. Декілька фермерських господарств, і наше зокрема, за власний рахунок замовили десять КраЗів асфальту і проклали частину дороги.

Також фермери зробили ямковий ремонт автодороги Київ – Харків у напрямку Василівки, частково провели вуличне освітлення та допомагають в організації свят. Зокрема, на День села мешканці отримують спонсорські подарунки.

Щойно Коломацька ОТГ стала на ноги, почали втілюватися масштабні проекти. Бюджет Василівської сільської ради становив близько мільйона гривень, тому про ремонт школи можна було лише мріяти. Нині ж капітальний ремонт Василівської школи на стадії завершення. Також торік у громаді впорядкували транспортне сполучення.

Після місцевих виборів до Коломацької громади приєднуються ще дві сільських ради – Старицьківська та Степенська. Тамтешні мешканці переконані, що їхнє приєднання значно зміцнить громаду.

Туристичний збір Івано-Франківської області за 9 місяців 2020 року становить 4,2 млн грн., або 95,7 % відповідного показника 2019 року ([Коломия сьогодні](#)).

Спад надходжень, вперше зафіксований у вересні, триває. Порівняно з 2019 р. у вересні недоотримання туристичного збору становить понад 30 %.

Найбільший місячний приріст надходжень має Космацька ОТГ (34 %).

У Берездівській ОТГ (Хмельницька обл.) завершуються будівельні роботи на кількох важливих об'єктах ([Новини. Хмельницький](#)).

У Малоправутинському навчально-виховному комплексі «дошкільний навчальний заклад – школа I-III ступенів» у рамках програми «Велике будівництво» здійснюється добудова спортивної зали, покращення енергоефективності будівлі з упровадженням енергоощадних технологій. Навчальний заклад є опорним у межах Берездівської ОТГ. Тут будуть надаватись освітні послуги для дітей із сіл Малога Правутина, Великого Правутина, Манятина, Яблунівки та Хвоцівки. Потужність школи становитиме 350 учнів.

Школа має перетворитися на новий сучасний комплекс, обладнаний усім необхідним для отримання якісних освітніх послуг, організації дозвілля та розвитку потенціалу кожної дитини. Загальна вартість проекту становить 35347,121 тис. грн.

Також повністю завершено поточний середній ремонт автомобільної дороги місцевого значення О231304 Берездів – Малий Правутин. Протяжність дороги становить 4 км.

Тривають роботи з капітального ремонту будинку культури в селі Берездів. Загальна вартість проекту 8931,2 тис. грн. У 2020 р. передбачено кошти на продовження робіт з ремонту клубу в сумі 3370,7 тис. грн (із них 2000,0 тис. грн. – кошти ДФРР).

У селі Красностав у рамках реалізації державної програми «Доступна медицина» завершується будівництво амбулаторії загальної практики сімейної медицини. Вартість кошторисного проекту становить 7553,297 тис. грн., 90 % фінансуються з державного бюджету, а 10 % – місцеве співфінансування. Завершення всіх робіт заплановане на жовтень поточного року.

Новини із соціальних мереж

[\(Денис Шмигаль\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Рух України до ЄС – це ключовий пріоритет роботи уряду на найближчі роки. На сьогоднішньому засіданні уряд схвалив три нові спільні угоди з ЄС на загальну суму 60 млн євро.

Цифрова держава неможлива без якісного та доступного інтернету. Уряд схвалив План заходів щодо підвищення якості послуг мобільного зв'язку на 2020–2022 рр.

Ідеться про імплементацію європейських підходів щодо якості зв'язку та електронних комунікаційних послуг. Частиною цього плану стануть і положення, які дадуть змогу надалі впроваджувати технологію 5G в Україні.

Ухвалили рішення, що дадуть змогу Державній митній та податковій службам почати працювати як єдиним юридичним особам. Це виконання вже третього «структурного маяка» за програмою з МВФ, а також важливий крок для ефективної організації роботи цих відомств. Відповідні постанови сприятимуть оновленню кадрового потенціалу, відновленню управлінської вертикалі та оптимізації ресурсів в ДПС та ДМС.

Державний фонд регіонального розвитку – важливий інструмент підтримки регіонів. Щоб фонд був максимально дієвий та ефективний в умовах нового адміністративно-територіального устрою, його потрібно перезавантажити. На засіданні уряду схвалили проект закону, яким пропонується збільшити обсяг фонду до 3 % прогнозного обсягу доходів Держбюджету.

[\(Денис Шмигаль\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Міжнародний аеропорт «Ужгород» відновить свою роботу.

Сьогодні під час офіційного візиту Президента України до Словаччини було підписано двосторонню міжурядову угоду, яка розблокує роботу аеропорту. Вдячний прем'єр-міністру Словацької Республіки Ігорю Матовичу за те, що це стало можливим.

Після тривалих перемовин зі словацькою стороною, завдяки спільній роботі Президента та уряду, цю проблему вдалося владнати. Тепер Закарпаття отримає власний авіаційний транспортний вузол.

[\(Денис Шмигаль\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Державні послуги мають бути максимально простими та швидкими. На засіданні уряду підтримали ініціативи Мінцифри в цьому напрямі.

Користування е-паспортом стане ще зручнішим. Відтепер можна буде окремо надавати дані про місце проживання або податковий номер.

Мінцифри залучається до процесу розвитку мережі центрів надання адмінпослуг. Наше стратегічне завдання – кожна громада в Україні повинна мати сучасний та багатофункціональний ЦНАП. Люди мають отримувати якісні послуги та не стояти в чергах.

[\(Денис Шмигаль\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

В Україні вперше розробили та презентували всеохоплюючий путівник для іноземних інвесторів UkraineInvest Guide. Це аналітичний інструмент, в якому можна знайти інформацію про інвестиційні проекти, про ресурсний потенціал країни, про зміни в регуляторній політиці. Це дає повне бачення та зрозумілу картину про те, куди та як краще інвестувати в Україні.

В гайді можна знайти інформацію про кожен галузь української економіки: від сільського господарства та енергетики до інфраструктури та IT-галузі. UkraineInvest Guide буде оновлюватися щоквартально, щоб інвестори були забезпечені найактуальнішою інформацією.

Презентація оновленого гайда для інвесторів – це початок великої історії для популяризації України як країни привабливої для інвестицій.

[\(Денис Шмигаль\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

У вересні держбюджет виконано на 115 %. Це на 7,8 млрд грн більше, ніж минулого року та на 10,1 млрд грн більше нормативу. Вересень став четвертим місяцем поспіль, коли виконується державний бюджет. У квітні недовиконання держбюджету становило 41 млрд, проте нашому уряду вдалося виправити ситуацію, і зараз відставання від річного нормативу лише 11,8 млрд грн. До кінця року бюджет буде повністю виконано.

Президентська програма будівництва доріг продовжує залишатися одним із дуже важливих факторів для стимулювання економіки та створення нових робочих місць. У серпні будівництво інженерних споруд (доріг) зросло на 20 %, що сприяло загальному зростанню сектора будівництва на 8 %. Відповідно, програма «Велике будівництво» – це не тільки про якісну інфраструктуру для людей, це також про додаткові стимули для економіки. Тому наступного року програма будівництва доріг отримає рекордні 150 млрд грн.

Останній місяць чітко продемонстрував, що програма доступних кредитів для МСБ «5–7–9» досягла успіху. Загальний обсяг позик уже перевищив 9 млрд грн. Тобто, в Україні вперше малий та середній бізнес мають можливість отримати доступний кредит для розвитку і підтримки власної справи. Майже 4 тис. бізнесів з усієї країни вже скористалися програмою. На наступний рік на програми доступного кредитування для бізнесу ми заклали в бюджеті 12 млрд грн.

Експертний погляд

[\(Слово і Діло\)](#)

КСУ визнав неконституційними окремі положення закону про НАБУ. На початку вересня КСУ визнав неконституційним призначення директора НАБУ.

Експерт з конституційного права Богдан Бондаренко:

КСУ визнав неконституційними повноваження Президента щодо призначення та звільнення директора НАБУ, щодо направлення та звільнення своїх представників з питань відбору директора НАБУ, щодо відправлення Президентом свого представника до аудиторської комісії, а також затвердження Положення про Громадську раду при НАБУ.

Рішення відтерміноване на три місяці, що дасть можливість Верховній Раді протягом трьох місяців врегулювати це питання. Парламентарії мають передбачити інший порядок призначення директора НАБУ.

Судячи з логіки рішень КСУ, більшу роль щодо антикорупційних органів, зокрема, й ДБР, має відігравати Кабінет Міністрів. Як це зробить Верховна Рада, наразі невідомо. Правильно, що КСУ відстрочив своє рішення на три місяці. Сьогодні ж усі положення закону про НАБУ є чинними, тому час є на врегулювання.

Рішення КСУ стало логічним продовження попередніх, зокрема про неконституційність призначення директора НАБУ. Основна мотивація в тому, щоб підштовхнути Верховну Раду привести до ладу законодавство.

Усі зосереджуються на тому, що ці рішення КСУ спрямовані на НАБУ, але насправді це питання повноважень Президента і логіка Конституційного Суду може і має застосовуватися вже після того, як вони її висловили, надалі до всіх повноважень Президента, які є в законах, але прямо не витікають з його конституційної компетенції, а саме безпеки, оборони і зовнішніх відносин.

[\(Децентралізація\)](#)

14 вересня у парламент було подано проєкт Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік». Однією з його новел є цільові кошти (субвенція) на розвиток мережі ЦНАП органів місцевого самоврядування в сумі близько 500 млн грн. У презентації Держбюджету йдеться про будівництво за ці кошти 50 ЦНАП.

Старший експерт напрямку з покращення адміністративних послуг Програми «U-LEAD з Європою» Ольга Калініченко:

Рішення про фінансову підтримку розвитку мережі ЦНАП ОМС є дуже своєчасним, адже після прийняття законопроєкту № 2679, створення ЦНАП стане обов'язковим у всіх громадах, з певною етапністю його виконання.

По-перше, будівництво ЦНАП «з нуля» (тобто побудова нової будівлі) необхідне громадам у виключних випадках. Це той випадок, коли у громади зовсім немає ніякого приміщення, де можна організувати роботу належного ЦНАП.

По-друге, в абсолютній більшості випадків для створення ЦНАП громади використовують існуючі адміністративні приміщення (місцевих рад, районних державних адміністрацій тощо), або інші приміщення, які за помірні кошти можна відремонтувати, забезпечити безбар'єрний доступ, відкритий простір, комфортні та адаптовані умови до потреб різних груп відвідувачів. Варто наголосити, що ЦНАП має «вражати» насамперед переліком і якістю послуг, а не надмірними витратами на облаштування. До

гарного приміщення мешканці громади швидко звикнуть, а от до якості обслуговування їх у ЦНАП будуть завжди вибагливі. Важливо також подбати про енергоефективність будівлі, адже це допоможе знизити видатки на утримання будівлі і зекономити кошти громади.

Звісно, видатки на створення ЦНАП у кожній громаді можуть дуже відрізнятись і варіюватися, як правило, від кількох сотень тисяч гривень до кількох мільйонів гривень. Але за усередненими підрахунками, підготовка приміщення для ЦНАП на 10 робочих місць із середньою чисельністю населення близько 15 тис. мешканців потребує 1–2 млн грн. Вартість ремонтних робіт залежить від стану приміщення і самої будівлі, в якій планується розмістити ЦНАП. Це і наявність пандусу, стан даху і стін, наявність каналізації, можливості для підвищення рівня енергоефективності будівлі. Але очевидно, що нове будівництво істотно дорожче.

По-третє, у відносинах з ОМС (органи місцевого самоврядування. – Прим. ред.) бажано використовувати елемент співфінансування, тобто частину видатків покривати місцевим бюджетом, оскільки у створенні ЦНАП має бути зацікавлена перш за все громада. За таких умов 500 млн грн на рік може бути достатньою сумою, щоб підтримати створення ЦНАП у 250–500 громадах, якщо ці ресурси виділяти меншим громадам з умовою співфінансування.

При цьому на 2021 р. функціонування ЦНАП у районних центрах («трансформація» ЦНАП РДА в ЦНАП ОМС) має стати головним пріоритетом, щоб навіть на короткий проміжок не допустити погіршення доступу до адміністративних послуг. У більшості районних центрів є типові будівлі, які перебувають на балансі районних рад, і в них сьогодні розміщуються районні ради та районні державні адміністрації. Тому рекомендуємо звернути увагу на наявну інфраструктуру в приміщеннях РДА/райрад і максимально її використати для розміщення ЦНАП ОМС на належних площах. Програма також готова поділитися своїми напрацюваннями та дизайн-проектами для будівель такого типу.

Крім громад існуючих райцентрів іншим пріоритетом мають бути найменші громади (зокрема, з населенням до 10 тис.). Там створення нових ЦНАП може бути взагалі дуже специфічним, адже в об'єднаних громадах (ОТГ) особлива увага має приділятися збереженню точок доступу до послуг у колишніх сільрадах (нині чи у перспективі, як правило – старостинських округах), і переважно потрібна деконцентрована модель надання послуг. Наразі невідомо, чи передбачається підтримка таких громад у проекті Державного бюджету на 2021 р.

Отже, цільові кошти на розвиток ЦНАП є новим інструментом підтримки громад, який ще потребує організаційного доопрацювання. У разі виділення цих коштів з державного бюджету Кабінет Міністрів має затвердити порядок надання субвенції, що фактично і визначить пріоритети державної підтримки розвитку мережі ЦНАП. Сподіваємося, підготовка цього документа буде відкритою для стейкхолдерів, перш за все для

асоціацій місцевого самоврядування, щоб максимально врахувати реальні потреби громад.

(Укрінформ)

2 жовтня Нацбанк встановив курс гривні до долара на рівні 28,33 – це черговий максимум з 2018 р. Паніки на валютному ринку немає, але гривня плавно знижується – у середньому по 3–5 коп. щодня.

Глава Ради НБУ Богдан Данилишин:

Традиційне для початку осені зростання попиту на валюту (середньоденний попит у вересні був вищим, ніж у серпні, на 12,4 % або 31,3 млн дол.), обумовлене підвищенням економічної активності, було згладжене за допомогою інтервенцій Національного банку, які за період 14–28 вересня 2020 р. становили 254 млн дол. Загальне сальдо валютних інтервенцій НБУ з початку 2020 р. є додатнім на рівні майже 1 млрд дол. США. У подальшому Національний банк продовжуватиме залишатися на ринку, здійснюючи інтервенції як з продажу, так і купівлі іноземної валюти відповідно до принципу гнучкого курсоутворення, передбаченого Основними засадами грошово-кредитної політики. Обсяг міжнародних резервів, який на 29 вересня 2020 р. становив 26,5 млрд дол., є достатнім для стабілізації надмірних коливань на валютному ринку.

Усе це добре, але фінансові аналітики, що уважно стежать за процесами на ринку, дещо спантеличені. І не стільки падінням гривні – це прогнозувалося ще минулого року, скільки певними малопомітними неозброєному оку змінами в монетарній політиці НБУ. Мовляв, попри світову кон'юнктуру, коли американська валюта слабшала щодо інших резервних валют, і, відповідно, зміцнювалися валюти ринків, що розвиваються, Національний банк почав використовувати інструменти, що запустили зворотний процес.

Фінансовий аналітик Іван Углярниця:

Зміцнення гривні не входило в плани керівництва держави, тому Нацбанк «синхронізувався» з баченням Мінфіну та уряду, не даючи курсу національної валюти девальвувати. Спочатку високі політики і влада стримували спроби зміцнення гривні запевненнями в дусі «Хочемо долар по 30». З кінця серпня вони почали це робити технічно. А саме в той час, коли попит на валюту почав зростати, Нацбанк усе ще продовжував виходити на міжбанк з купівлею валюти, а не навпаки, з продажем, який би «гальмував» ріст курсу долара, використовуючи також інші інструменти спрямованого курсоутворення. Коли ж темпи зростання курсу прискорилися, то зворотні інтервенції НБУ вже й не сильно завадили зростанню курсу.

Голова інвесткомпанії Dragon Capital Томаш Фіала:

Судячи з інтервенцій на міжбанківському валютному ринку, які Нацбанк проводив останні півтора місяці, усім гравцям стало зрозуміло, що НБУ буде підігравати або допомагати виконати ті завдання, які озвучив Президент і які закладені в бюджеті (29 грн/долар).

(Слово і Діло)

У Києві близько 40 керівників столичних гуртожитків оштрафували через недотримання карантинних вимог на 34 тис. грн.

**Глава Інституту публічної політики та консалтингу «Інполіт»
Сергій Биков:**

Якщо люди не розуміють небезпеку коронавірусу, то треба застосовувати якісь санкції, зокрема, необхідно штрафувати. Якщо ми подивимося, в європейських країнах кожного порушника штрафують на сотні євро. Тому це абсолютно нормальна історія, коли під час карантину українці відвідують масові заходи, створюють скупчення людей, тоді їх штрафують.

Санітарні вимоги більш-менш дотримуються лише в Києві. У курортних містах та регіонах карантинні вимоги абсолютно ігнорують та не дотримуються рекомендацій.

Рішення КС щодо карантину не буде впливати на можливість влади притягувати порушників до відповідальності. Там сказано, що провадження за цим конституційним поданням у частині, що стосується постанови Кабінету Міністрів з приводу карантину, не розпочато й офіційно закрито, оскільки постанова в тій редакції в момент розгляду КС вже втратила чинність.

(Слово і Діло)

Кабінет міністрів України 16 вересня дозволив роботу закладів освіти в «червоній» зоні і послабив обмеження для «помаранчевої» зони.

Глава БФ «100 % життя» Дмитро Шерембей:

Існує єдиний ефективний режим уникнення поширення інфекції – це ізоляція. І сьогодні, як показала весна, дистанційне навчання в школах працює, і вчитель реалізовує той самий обсяг часу, учні можуть виконувати ті самі завдання.

Запровадження «червоного» рівня епідеміологічної небезпеки втрачає сенс після зміни правил.

Дуже важливо розуміти, що, ухвалюючи таке рішення, уряд виходив з економічної доцільності, а не медичної. З нашої точки зору, це помилка. Вилікувати навіть одну людину – теж економічний ефект. Але в пріоритеті повинна залишатися соціальна цінність людини та її здоров'я. Моя точка зору, що на територіях, які перебувають у «червоній» зоні, необхідно максимально обмежити скупчення і контактування великої кількості людей. Тому що діти після школи прийдуть додому, до своїх родин, де є батьки, бабусі й дідусі. І в зоні ризику тут не діти, а ті, до кого вони прийдуть додому.

(Слово і Діло)

18 вересня міністр фінансів Сергій Марченко представив у Верховній Раді держбюджет на 2021 р.

Економічний експерт Борис Кушнірук:

Насправді, коли розглядається бюджет у першому читанні, мене цікавлять не конкретні цифри, які будуть гарантовано змінюватися. Для мене важливо, наскільки реалістичні дохідна частина й видатки. Тому що це відображає саму політику та підхід.

Враховуючи те, що дохідна частина завищена, закладений курс валют, який навряд чи буде відповідати дійсності в наступному році, дасть змогу збалансувати бюджет та гарантувати виконання бюджетної частини.

Кажуть про співпрацю з МВФ, але цього не буде. Сукупність дій української влади вказує на те, що, хоча й продовжуються мантри про те, що уряд розраховує на ці гроші, я впевнений, що нічого не буде. На таку ситуацію дуже вплинули історії навколо Національного банку, НАБУ та історія з комісією САП – усе це підриває довіру міжнародних партнерів до України. Наші партнери, хоча й можуть казати загальні фрази, але грошей нам можуть більше й не дати. Плюс до того, я не впевнений, що МВФ погодиться з дефіцитом державного бюджету, який ми закладаємо, зі збільшенням заробітної плати.

У такому разі співпраця з міжнародними партнерами, яка розпланована в бюджеті, під загрозою.

[\(Слово і Діло\)](#)

Віцепрезидентка комітету Європарламенту з асоціації між Україною та ЄС Віола фон Крамен заявила, що через включення до складу комісії з відбору голови САП людей без необхідного досвіду наша держава ризикує втратити безвізовий режим з Євросоюзом і півтора мільярдний транш допомоги.

Політолог Володимир Воля:

Можливо, це технічне попередження для української влади щодо проведення конкурсу з обрання голови САП. Є застереження, що українська влада намагається щось маніпулювати та зловживати, у зв'язку з чим Євросоюз і Сполучені Штати на всяк випадок акцентували увагу на певних червоних лініях та як їх важливо дотримуватися. Тому, якщо призначення буде пройдено і процедура буде непрозорою та неупередженою, то може постати питання про скасування безвізу. Питання може виникнути в тому разі, якщо будуть серйозні зауваження до конкурсу.

Такі застереження лунають від ЄС через те, що немає довіри до української правової системи й боротьби з корупцією.

Європейський Союз акцентує увагу на певних червоних лініях, на певних моментах, які не можна порушувати, а далі будуть дивитися. Про це нагадують перед конкурсом, щоб цих порушень уникнути.

Останні події, зокрема рішення КС щодо призначення президентом голови НАБУ, привернули увагу європейських інституцій до проблем навколо антикорупційних органів в Україні.

Проблеми насправді немає. Безвізу поки що нічого не загрожує, і загроза виникне тоді, коли буде проведений конкурс і до нього буде багато претензій. Поки що це нагадування.

(Слово і Діло)

В. о. голови МОЗ Сергій Шкарлет заявив, що в Україні більшість шкіл працюватимуть у режимі змішаного навчання.

Політолог Віталій Бала:

Змішане навчання – це насправді проблема для батьків, а не для дітей. Це шлях у нікуди. Люди, які про це говорять, не усвідомлюють узагалі, що відбувається. Онлайн-навчання завдає великої шкоди з точки зору освіти.

Вплив на покоління учнів, які зараз відчули на собі нові підходи до навчального процесу, буде значним, і реальний ефект буде помітним у майбутньому.

З точки зору здоров'я дітей, звісно, треба якось обмежувати очне навчання. Але зараз це більше схоже на якусь профанацію. Я впевнений, що підхід мав бути іншим. Зараз можна було б зробити паузу, яка могла би бути можливим варіантом і з точки зору навчання, і з точки зору епідеміологічної обстановки.

Онлайн-навчання може бути тільки інформаційно-просвітницьким. Інші потреби воно не здатне забезпечувати. Це не залежить від учителя, бо має бути контакт. Діти повинні спілкуватися з ровесниками та набувати емпіричного досвіду. Це буде деградація, якщо це буде довго тривати. Це будуть зовсім інші діти з точки зору освіти.

(Слово і Діло)

Народний депутат, голова Комітету Верховної Ради з питань податкової, митної та фінансової політики Данило Гетманцев заявив, що існує багато питань до дохідної частини проєкту бюджету-2021.

Економічний експерт Борис Кушнірук:

Ідеться про те, що у Верховній Раді вважають, що дохідна частина трохи завищена. На мій погляд, дохідну частину завищили. Єдиний нюанс, який мене зупиняє від критики – це те, що курс гривні в доларах представлений досить стабільно. Це трохи оптимістичний сценарій, тому що гривня буде слабкіша за долар і, відповідно, доходи від імпорту будуть вищими. За рахунок надходжень від митниці та експортерів дохідна частина може виглядати більш-менш реалістично.

Критика має враховувати ці моменти.

В одній частині – доходи, які надходять у вигляді податків. У другій – доходи від кредитів ЄС, Світового банку, МВФ. Там закладено близько 5 млрд зовнішнього фінансування без розшифровки. Це викликає багато

питань. На сьогодні є великі сумніви, чи продовжить Україна співпрацю з міжнародними кредиторами.

(Слово і Діло)

У Міністерстві фінансів не знають, коли Україна отримає наступний транш від МВФ, заявив міністр фінансів Сергій Марченко.

Експерт з політики Олександр Солонтай:

Відтермінування траншів сьогодні – це є наслідком того, що відбувається зараз. Останніми роками ми спостерігали потепління у відносинах, зокрема з МВФ. Тепер іде хвиля погіршення відносин. Якщо проаналізувати останні роки 10, то приблизно такими хвилями ця співпраця завжди розвивалася, незалежно від того, хто був при владі чи які були прем'єр-міністри.

Україна всі ці роки виконує свої зобов'язання із запізненням, тому постійно виникають питання. Причому заборгованості в нас є і перед МВФ, і щодо виконання угоди з ЄС. У результаті ми, як країна, вже маємо репутацію хронічного студента-двієчника, який виконує завдання не те, що останньої миті, а навіть після закінчення всіх кінцевих термінів.

(Слово і Діло)

Газопостачальна компанія «Нафтогаз України» встановила ціну на природний газ для побутових клієнтів у вересні 2020 р. на рівні 4,70 грн/куб. м з ПДВ та без урахування вартості доставки.

Координаторка житлово-комунальних та енергетичних програм ГМ «Опора» Тетяна Бойко:

У платіжках за газ є стабільна плата, вона була встановлена в липні цього року. Я вважаю, що її треба збільшувати, але поки що немає про це розмов. Поки що тариф залишається без змін. У нас вже є ринок. Люди можуть обирати собі постачальників. Імовірно, що наступні місяці буде невелике підвищення. Це сезонні зростання.

Надалі відбуватиметься сезонне збільшення цін, проте перегляду тарифів не буде.

Далі, що хвилює людей – це плата за електроенергію. Її давно потрібно збільшувати, тому що тариф для населення не покриває навіть вартості доставки товару, а за сам товар, виходить, Уже платять інші суб'єкти ринку. І це – неправильно. Але політичної волі на це немає, тому що це виборчий рік, і швидше за все, тарифи для населення на електроенергію ще якийсь час залишатимуться незмінними через вибори.

Щодо тарифів на тепло – через об'єктивні причини, через те що зростає ціна на газ, також потребують збільшення. Нам давно необхідно проводити ремонт тепломереж, і це в тарифі не закладено, звісно. Тому, в разі підвищення, це відобразиться на тарифах на гарячу воду. Знову ж таки – політична воля. І основний фактор тут – це вибори восени. Крім того, це

певний регуляторний період. Очевидно, що тарифи потребують перегляду, але навряд чи це станеться найближчим часом.

(Слово і Діло)

В Україні щомісячну доплату в розмірі 500 грн пенсіонерам, старшим за 80 років, продовжили на наступний рік, зробивши її постійною. Також у 2021 р. запроваджується доплата по 400 грн для пенсіонерів віком від 75 років.

Політолог Олексій Якубін:

У нас величезна кількість пенсій, які мінімальні. Вони просто поза межею прожиткового мінімуму. Людей, які в нас отримують такі пенсії, у нас мільйони. Ці доплати – це невелика часткова спроба, якщо не вирішення ситуації, то підтримки таких людей. У нас значна кількість пенсіонерів отримує невелику пенсію, у тому числі через ті розрахунки, які в нас застосовуються. Тобто, в цілому, сам факт цих доплат – це добре, але це не збалансує ситуацію.

У нас і раніше, і цього року з'являлися проблеми з наповненням Пенсійного фонду. Це пов'язано з тим, що кількість працюючих майже дорівнює кількості пенсіонерів. Але це не має бути проблемою тих, хто отримує пенсію. У нас діє солідарна система пенсійних виплат. Насправді, вона довела свою ефективність.

Якщо говорити про подальшу долю пенсійної системи, то слід поміркувати, які можуть бути додаткові надходження для того, щоб профінансувати солідарну систему. У нас зараз популярна теза про те, що накопичувальна система врятує ситуацію. Це не вирішує системну проблему. Це додатково створить нерівність. Наприклад, в Угорщині вже вводили накопичувальну систему, а потім знову повернулися до солідарної, тому що значна кількість людей виявилася неохопленою, до того ж ситуація погіршувалася тим, що деякі фонди поводити себе непрозоро. Тому, я думаю, що держава має шукати додаткові джерела для фінансування пенсійної системи. Це можуть бути додаткові акцизи, оподаткування великих капіталів. Насправді інструментів достатньо.

(Слово і Діло)

Депутати Верховної Ради України хочуть ухвалити законопроект, який дасть змогу звільнити директора Національного антикорупційного бюро України Артема Ситника.

Експерт з конституційного права Богдан Бондаренко:

Питання полягає в тому, що є порядок призначення директора НАБУ, який визначений у законі, є рішення окремо по самому Ситнику, який визнаний неконституційним. Тому ми не можемо говорити про те, що Ситник звільнений. Але ми можемо говорити, що з моменту ухвалення рішення, яким визначено порядок його призначення, виникло безліч питань.

Чи є сенс робити щось із Ситником? Є сенс. Питання в тому, що саме. Тому що звільнити напряду – не можна. Точно, що треба змінити цей закон: прибрати звідти Президента, який призначає, замкнути це на Кабінеті Міністрів. Тоді це буде відповідати Конституції.

Але залишається питання, як звільнити Ситника, якщо він сам не йде. І це досить складне питання. Тому що, навіть якщо законом передбачити якісь прямі підстави, то все одно будуть питання – чи можна так робити, бо закон не має ретроспективної дії.

[\(Слово і Діло\)](#)

Міністерство закордонних справ України спільно з Верховною Радою розробляють законопроект про подвійне громадянство.

Політолог Олег Лісний:

Якщо на це питання дивитися так, що за кордоном проживає багато українців і вони є громадянами України, то їм потрібно надати можливість, щоб вони могли використовувати свій досвід і на благо України. У цьому сенсі позитивний момент. З іншого боку, у нас війна, і ми близькі до катастрофи. Зокрема, у нас на окупованій території масово роздають паспорти Російської Федерації. Про Крим я взагалі мовчу. Там тотальна примусова паспортизація. Це дуже небезпечний момент.

Ці люди зможуть брати повноцінну участь у житті держави. Люди, які отримали громадянство Росії – теж. І тоді це питання може бути небезпечним. Я все ж таки схиляюсь до того, що це дискусійне питання, і необхідно провести широке громадське обговорення.

Це план про наміри та його треба зважити, щоб рішення не йшло в розріз із суспільством.

У нас є проблемні моменти не тільки на кордоні з Росією. Я боюся, що якщо відбудеться без широкого обговорення, це буде вигідно нашим європейським партнерам, але може використовуватися, у тому числі, й Росією проти нас, щоб розхитати ситуацію в інших регіонах.

[\(Слово і Діло\)](#)

Прем'єр-міністр Угорщини Віктор Орбан відвідає Україну з офіційним візитом після того, як будуть вирішені проблемні питання двосторонніх відносин.

Політолог Володимир Цибулько:

Угорці в рамках своєї політики спробували просунути в Україні особливу модель захисту прав угорської меншини в Україні. Судячи з того, що Угорщина в рамках НАТО підтримала отримання Україною особливого статусу. Очевидно, дії української влади щодо створення компактного самоврядного району угорців на Закарпатті були доволі правильними.

Створення компактного району проживання для найбільш впливової меншини – це крок української влади назустріч. По суті, вони отримали

район, де політична вага Угорщини буде дуже високою внаслідок децентралізації.

Там, де політика Угорщини виходить за рамки ЄС, це треба вирішувати в ЄС, а там, де ми можемо вирішити в рамках двосторонніх відносин – треба на це йти. Діалог, однозначно, покращився, і створення Берегівського району – непогана пропозиція угорській владі налагодити відносини.

[\(Слово і Діло\)](#)

В Україні рівень безробіття в другому кварталі 2020 р. досяг майже 10 %.

Економіст Олексій Дорошенко:

Що стосується безробіття в Україні, то ця проблема була завжди. І це штовхало людей шукати роботу за кордоном, у тому числі в період кризи, пов'язаного з пандемією. Оскільки за цей час виріс тіньовий сектор економіки, збільшився тіньовий рівень безробіття: люди, втративши роботу, не пішли на облік у центр зайнятості. Тому що держава все зробила, щоб люди стояли на біржі праці якомога коротший термін. Відповідно, скорочувався термін виплат.

Скорочення термінів перебування на обліку в центрі зайнятості стимулювало українця до пошуку роботи. Але рівень безробіття залишається дуже високим. В умовах, коли багато хто повернувся з-за кордону, ситуація загострилася. Але все ж велика частина трудових мігрантів залишилися працювати за кордоном. Про це говорить сума, яку вони переказують до України.

Рівень безробіття можна знизити, якщо будуть запуснені програми кредитування економіки. Уряд обіцяв такі програми й обіцяв надавати фінансову підтримку бізнесу, щоб не відбувалося звільнень у період епідемії. Тому ці процеси пов'язані і сильно впливають на економіку. І багато підприємців не знають, наймати співробітника, чи ні. Сьогодні робота в звичайних умовах, а завтра – регіон у «червоній» зоні. Ситуація є непередбачуваною, а заробітну плату платити треба. Тому в таких умовах рівень безробіття є високим і стабільним.

Знизити рівень безробіття може підвищення ділової активності. Але будемо відверті: у сфері послуг знизилися доходи, а плин кадрів збільшився. Зараз більш стабільним є те, що пов'язано з виробництвом. Традиційно аграрний сектор також є локомотивом, але цьогогоріч аграрна сфера теж зазнала збитків.

[\(Слово і Діло\)](#)

У чотирьох шахтах Криворізького залізорудного комбінату понад 20 діб триває підземний шахтарський страйк.

Експерт з енергетики Геннадій Рябцев:

Якщо підприємство не вживає жодних заходів, то цілком зрозуміло, що немає можливості узгодити всі речі. Держава не має на приватні шахти

жодних впливів, і люди можуть себе захистити тільки в судовому порядку, в рамках, які передбачені законодавством. Як і висловлювати свій протест, що, власне, вони й роблять.

Справа не лише в боргах із заробітної плати. Шахтарі виступають не стільки за виплату заробітної плати, там проблема полягає в іншому. Шахтарі вимагають підвищення заробітної плати, зважаючи на ті умови, в яких вони працюють. Власники пропонували їм таке підвищення, але є певні неузгодженості. Проблема в тому, що те, що керівництво вважає виконаним, воно не відповідає тим вимогам, які висувають протестувальники. Тому такий затяжний конфлікт і цілком зрозуміле становище. До речі, ці вимоги стосуються як підвищення заробітної плати, так і покращення умов праці та безпеки.

Держава повинна звернути на це увагу, тому що там необхідно також забезпечити працівникам достроковий вхід на пенсію, але після певних коригувань деякі спеціальності, попри те, що робота також відбувається під землею, не потрапили до переліку таких професій.

[\(Слово і Діло\)](#)

Верховна Рада має розглянути в другому читанні закон про створення нового правоохоронного органу – Бюро економічної безпеки. Планується, що новий орган єдиний займатиметься розслідуванням фінансових злочинів та в майбутньому замінить податкову поліцію.

Політолог Олексій Якубін:

Я думаю, що насправді цей орган буде потрібний, якщо переформує податкову поліцію, і частина повноважень щодо розслідувань на тему фінансів буде передана до нового органу. Очікується, що цей орган буде координувати, як своєрідний аналітичний центр, інформацію про фінансові потоки та потенційно допомагатиме боротися з відмиванням коштів та сприятиме зниженню рівня тіньової економіки.

Ми можемо подивитися на досвід, як створювалися, наприклад, інші антикорупційні органи. Десь 1,5–2 роки створювалося ДБР і, дійсно, навіть вже після того, як було обране та призначене керівництво, залишалися проблеми: і пошук місця, і пошук людей. Думаю, створення економічного бюро також потребує близько двох років.

Тут може бути критика щодо нового органу. Це може стосуватися участі в цьому органі західних експертів. Якщо їхня участь буде значною, не виключено, що лунатимуть звинувачення в тому, що створюється черговий орган для контролю з боку Заходу за фінансовими потоками всередині країни.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Кабмін пропонує бюджет на 2021 р. із дефіцитом 270 млрд.

Економіст Борис Кушнірук:

Це бюджет для малого й середнього бізнесу, промисловості. Дає можливості для розвитку медицини, освіти, збільшення зарплат. «Робимо все, щоб зростав попит на українські товари», – наголосив Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль. Влада хоче виглядати гарно – підвищимо зарплату, виділимо більше. Та навіть якщо залучать кошти міжнародних організацій і профінансують цей дефіцит, борги віддаватимуть українці.

Підвищення «мінімалки» до 6,5 тис. вдарить по малому бізнесу, особливо в невеликих населених пунктах: там реальні зарплати – по 5 тис., і немає можливості їх збільшити. Тож значна частина бізнесу закритиметься. Збільшили видатки на будівництво доріг. Але воно не дасть фінансової віддачі. Виходить, шикують у борг.

У бюджеті нема жодної цифри на заходи з енергозбереження. А їх потрібно фінансувати, навіть коли коштів обмаль, бо це окупиється.

Директор Інституту соціально-економічної трансформації Ілля Несходовський:

Проект бюджету розрахований на нереальних показниках. Зростання економіки на рівні 4,6 % – оптимістичний сценарій. Передбачається, що істотно зростуть надходження від податку на додану вартість. Податкова буде використовувати ці показники, щоб тиснути на бізнес, змушуватиме платити більше.

Коли економіка падає, мінімальну зарплату не піднімають – це призведе до того, що бізнес ітиме в тінь або звільнятимуть працівників, а роботу кількох осіб виконуватиме одна.

Експерт з управління Андрій Андрушків:

Зараз багато політиків і представників органів місцевого самоврядування йдуть на вибори з політичною силою, яка на попередніх виборах була їхнім опонентом. Відтак політики, які намагаються будь-що вгризтися зубами у владу, дискредитують саме її поняття. Виборець не дурний, бачить це. Авторитет, легітимність влади в очах громадян зменшується.

У результаті зникає можливість до спільних дій. Громада не зможе ухвалювати рішення, що потребуватимуть додаткових зусиль. Без довіри населення це неможливо. Як із карантинном. Влада обмежувала свободи громадян, а коли виникла реальна загроза, люди вже не ведуться на заборони.

Однак виборці змушені обирати з того, що є. Альтернативи немає тому, що люди, які хочуть балотуватися, пізно запрягають. Якщо думаєш боротися за крісло мера обласного центру, треба починати роботу за чотири роки до виборів. Аналізувати проблеми, напрацьовувати рішення, говорити з виборцями, формувати команду. Україна мала досвід кардинального оновлення влади. Виявилось, що нові люди не дорівнюють новим ідеям. Отже, потрібні нові стратегії.

(День)

Цього літа Президент України підписав Закон «Про сільськогосподарську кооперацію», який Верховна Рада ухвалила 21 липня 2020 р.

Доктор економічних наук, професор Микола Калінчик:

У динаміці частка первинного виробництва у вартості кінцевої продукції (споживчій вартості) має тенденцію до скорочення. Наприклад, 50 років тому вона становила 40–50 %, то сьогодні до 12 %, а у вартості хліба та хлібобулочних виробів – менше 8 %. Тобто, 88–92 % доданої вартості створюється на наступних етапах харчового ланцюга, а тому ефективність фермерської діяльності більшою мірою залежить від участі в кооперації у сфері переробки та збуту, ніж від економії технологічних ресурсів власне при виробництві сільськогосподарської продукції.

(...) При створенні переробних підприємств на кооперативних началах, як загальна схема, фермери здійснюють вступний внесок і внесок у статутний фонд кооперативу з відповідним отриманням сертифіката члена кооперативу і кількість акцій згідно з особисто вкладеним інвестиційним капіталом. Головне при цьому – кожен член зобов'язаний здавати на кооперативне переробне підприємство вироблену ним продукцію за ринковими цінами згідно з його виробничими можливостями, що унеможлиблює конкуренцію з приватними корпораціями. При цьому фермери за здану продукцію (наприклад, молоко, пшеницю, худобу, птицю, овочі тощо) одержують частково грошима, а іншу – у формі привілейованих акцій. Саме на привілейовані акції фермери за здану продукцію в першу чергу одержують свою частку доходу, що одержаний кооперативом після реалізації переробленої продукції. Чим більше років фермер здає свою продукцію в кооператив на переробку, тим більше в нього накопичується привілейованих акцій, а відповідно він одержує дедалі вищу частку доходу в загальній його сумі по кооперативу.

В Україні в недавно прийнятому Законі «Про сільськогосподарську кооперацію», окрім основного вступного внеску в статутний капітал сільськогосподарського кооперативу, чомусь передбачений добровільний додатковий вклад. Якщо в розвинутих країнах кожен член кооперативу має один голос, то в Україні може передбачуватися, що під час прийняття рішень члени кооперативу мають додаткову кількість голосів, пропорційну до їхньої участі в його господарській діяльності. (...)

У цьому ж законі, окрім передачі майна, як додатковий вклад до статутного капіталу передбачається також «передача права користування земельною ділянкою як вкладу (додаткового вкладу)», що сильно дивує. Чи є десь у світі, щоб у кооператив передавалися права користування земельною ділянкою? Щодо цього закону, то задавати питання можна продовжувати.

(...) Нагадаємо, що ініціаторами розробки цього закону є олігархи, які дуже «переживають» за фермерів і створюють для них кооперативи практично у всіх областях України, а з прийняттям закону надіються, що члени кооперативів (вони фермерські і селянські господарства) спокійно

взьмуть і розподілять усю додану вартість переробних підприємств, яку до цього розподіляли агрохолдинги. Тому організаційна основа закону така, що управляти й розподіляти прибутки будуть багаті члени кооперативу за допомогою їх необмеженості в уставному капіталі з важко прогнозованими пропорціями розподілу прибутків між вартістю майнового капіталу і вартістю зданої на переробку продукції.

Чітко прописані закони про кооперацію дають можливість фермерам країн ЄС досягти високих результатів у своїй діяльності (експортують, наприклад, у розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь у сім разів більше, ніж в Україні). У них вирішують інші проблеми – екологічного характеру, які в нашій державі ігноруються. Є різні комбінації стратегії щодо структури розвитку сільськогосподарського виробництва. За даними дослідників ЄС, структура посівних площ, природні пасовища та щільність худоби у розрахунку на одиницю сільськогосподарських угідь, у тому числі на 1 га пасовищ, впливають на природні ресурси (грунт, вода, повітря), біорізноманіття та екологічні процеси (поглинання вуглецю, якість та кількість води, якість повітря тощо). Тому розвинуті країни, особливо ЄС, знаходять таку структуру землекористування та щільність тварин, які стримують ерозійні процеси та забезпечують середовища існування багатьох спеціалізованих видів рослин і тварин.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Політичні партії, що мають намір брати участь у прийдешніх місцевих виборах, формують та оголошують списки своїх кандидатів до обласних рад та міських.

Голова правління Центру прикладних політичних досліджень «Пента» Володимир Фесенко:

Перший номер списку – це локомотив, який має за собою тягнути список», а відтак кандидат має бути впізнаваним. Решта ж кандидатів цілком можуть бути маловідомими. Попри те, що місцеві вибори відбуватимуться за принципом відкритих списків, така логіка все одно працює. Це загрожує звести нанівець теоретичні переваги нового для України підходу до партійних виборів.

Немає жодної несподіванки, бо неважливо, хто перший номер. Наприклад, Марина Порошенко. Стратегія «Європейської солідарності» полягає в тому, що універсальним кандидатом від Харкова до Львова, від Києва до Одеси буде лише Петро Порошенко. Така стратегія. У випадку з Києвом інтереси Петра Порошенка буде представляти його дружина. Прізвище те саме. Ставка робиться саме на Порошенка, на його рейтинг, на ідентифікацію. Це не нова стратегія, але «Європейська солідарність» вирішила саме на місцевих виборах це використати.

Імідж молодого реформатора партії «Голос» у Києві підкреслюватиме Нефьодов. Степанов в Одесі – колишній голова ОДА, відповідно, знає регіон, а зараз міністр охорони здоров'я, який кожного дня у телевізори. Для

багатьох він став авторитетом у питанні боротьби з пандемією. Садовий на чолі міського списку «Самопоміч», щоб підкреслити, відстояти свій статус мера.

Директор Інституту світової політики Євген Магда:

Імена відомих по всій території України людей на початках списків кандидатів у депутати місцевих рад – це ознака того, що «вага» прийдешніх місцевих виборів «суттєво вища, ніж попередніх».

Це є свідченням успіху децентралізації та одним із небагатьох на сьогодні кроком у бік європейських принципів у політиці. Разом з тим, визначаючи лідерів списків, партії спиралися переважно на політичні технології.

Марина Порошенко. По-перше, голосують за прізвище. По-друге, у неї був позитивний імідж першої леді, який тепер намагатимуться конвертувати в подальші кроки. Це логічно. «Голос» і Максим Нефьодов – образ реформатора. Але, на мою думку, це трішки послаблює позиції Сергія Притули. Виникає запитання: чи дійсно Притула балотується на мера всерйоз, чи він просто є ще одним локомотивом для списку «Голосу»? Цікаво буде подивитися і на список ОПЗЖ, і на список «Слуги народу», хто буде першими номерами, цікаво, хто балотуватиметься від «Партії Шарія» і від «Перемоги Пальчевського».

Але найбільша проблема місцевих виборів цього року в тому, що їхні результати будуть принципово різнитися по регіонах.

Ми за результатами місцевих виборів матимемо контури розколу України. У різних регіонах країни більшість в обласних радах сформує політичні сили, які стоять на протилежних позиціях. За моїми спостереженнями, на півдні і на заході це будуть кардинально протилежні сили. І це проблема. Місцеві ради не вирішують політичних питань, але маю припущення, що та сама російська агентура впливу, з одного боку, під соусом повернення добросусідських відносин, чи підвищення економічного добробуту, будуть ініціювати різні речі, які будуть начебто в межах повноважень обласної ради, але будуть виходити за логіку протистояння з Росією. А це буде провокувати на протидію з боку інших обласних рад. Тобто ми матимемо внутрішньодержавну турбулентність.

Професор політології Києво-Могилянської академії, науковий директор фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» Олексій Гарань:

Перші номери списків – це відображення глибокої тенденції, яка полягає в тому, що в нас, на жаль, знову на місцевих виборах продовжується загальнонаціональна кампанія, і партії акцентують на національних гаслах, замість місцевих проблем. Частково це пов'язано з партизацією виборів, зниженням бар'єру для партійних виборів із 90 тис. до 10 тис. виборців, що є неправильним. Це стосується як партії влади, так і її опонентів. Тарифи, пенсії, зарплати – це насамперед відповідальність центральної влади, місцеві

вибори тут мало що змінять. Інші виносять проблеми миру, важливу проблему, але її не вирішує місцева влада.

Хотілося б бачити людей, які працюють на місцевому рівні, а ставка робиться на розкручених на загальнонаціональному рівні. У «Службі народу» підходять з одним критерієм: щоб людина була віддалена від інших політичних сил і мала серйозні шанси на перемогу. Ми це бачимо в Одесі. Якщо говорити про «Європейську солідарність», вони теж першими номерами роблять людей пізнаваних. Це, скоріше, маркетинговий хід, щоб вести за собою список. Марина Порошенко йде у міську раду – таке рішення говорить, що використовується прізвище Петра Порошенка в той час, коли на цих виборах ми маємо говорити саме про місцеві проблеми. Стосовно «Голосу», то перше місце Нефьодова є логічним. Він був успішним на посаді. «Голос» посилає своєму електорату сигнал, що партія робитиме ставку на фахівців.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Конституційний суд 16 вересня визнав неконституційними норми закону про створення НАБУ та призначення його керівника, наступного ж дня Верховна Рада призначила членами конкурсної комісії для обрання антикорупційного прокурора фахівців, у доброчесності яких сумніваються і західні політики, й українські антикорупційні організації.

Голова організації State Watch Гліб Канєвський:

Продовжується політичний демонтаж антикорупційної системи, побудованої в попередні роки. Я не виключаю, що після САП та НАБУ депутати від «Служби народу» разом з опозиційними політиками, які мають явну антизахідну орієнтацію, візьмуться за те, щоб приборкати НАЗК, яке останні кілька місяців демонструвало свою незалежність, взявшись за перевірку нових депутатів і міністрів. Якщо НАЗК не приборкають – ми невдовзі побачимо публікації про численні порушення в деклараціях представників влади. Звісно, можна і далі наївно вірити, що звернення до КСУ – це боротьба за правову справедливість. Але, на мою думку, це саме демонтаж правоохоронних органів, які в останні роки дали суспільству надію, що корупція може бути подолана.

Група депутатів партії влади демонструє синергію з представниками «ОПЗЖ» та позафракційних серед колишніх регіоналів та різних агентів олігархів у парламенті. Вони регулярно роблять подання до КСУ про визнання різних положень законодавства про антикорупційні органи неконституційними. Наразі вони обрали цей спосіб приборкати Ситника – через Конституційний Суд. Перед цим за допомогою медійних атак і тиску Генпрокуратури змусили піти з посади керівника САП Н. Холодницького. Натомість Ситник і НАБУ продовжують свою незалежну політику, маючи захист громадянського суспільства і міжнародних партнерів, які мають певну довіру до НАБУ.

Голова соціально-політичного відділу «Ліга.Нет» Петро Шуклінов:

САП намагаються добити через конкурсну комісію, яку різними покидьками хочуть заповнити «Слуга народу» і «ОПЗЖ». Скоро додавлять і поставлять свою людину з мафії. Чинна влада системно підважує всі три органи, вертикаль яких забезпечує притягнення корупціонерів до відповідальності: НАБУ, САП та Антикорсуд.

Голова юридичного відділу «Трансперенсі Інтернешнл Україна»

Катерина Риженко:

Системні спроби ослабити антикорупційні органи і позбавити їх незалежності однозначно ідуть. Голосування в парламенті за комісію з відбору керівництва САП це підтверджує. Однак говорити, що антикорупційні органи нейтралізовані, зарано. Є численні запобіжники, серед яких гарантія незалежності прокурорів і детективів від керівництва цих органів. Так, ми маємо цілком очікуваний супротив. Чи заважає він роботі антикорупційної системи? Так. Чи можна говорити, що її зруйновано? Ні! Але, на жаль, зараз такий етап, що реформи в Україні не рухаються вперед, а зусилля реформаторів спрямовані на те, щоб зберегти і не дати відкотити назад ті досягнення, які були після перемоги Революції гідності.

Те, що окремі положення законодавства про НАБУ визнані неконституційними – очікуваний розвиток подій, передумови якого були закладені, ще коли минула влада формувала антикорупційні органи.

Позитивом є те, що НАБУ не ліквідовано та його роботу не припинено, і є три місяці на виправлення законодавства. Однак є ризики, що виправлятимуть не лише норми про те, що керівництво органу і членів комісії для відбору кандидатів призначає Президент.

КСУ дав три місяці на те, щоб виправити норми закону. І головна його претензія стосується повноважень Президента. Його безпосередньо викреслили із закону про НАБУ. Але сам цей орган не визнали неконституційним. За Конституцією, Президент має вичерпний перелік повноважень, і формування НАБУ дійсно немає серед них. За своєю суттю – це орган виконавчої влади, відтак буде логічним, якщо його склад і керівництва формуватиме уряд. Але небезпека в тому, що сам факт виправлення закону про НАБУ – це скриня Пандори. Адже є ризики, що депутати, не зацікавлені в боротьбі з корупцією, внесуть й інші зміни. Тоді, в час формування НАБУ, ця невідповідність була очевидною, її обговорювали, але тоді участь Президента у формуванні цього органу пояснювали політичною доцільністю. Тоді це був компроміс. Зараз він став пострілом в ногу. І невідомо, чим це закінчиться. Тож треба дуже стежити за процесом змін до законодавства.

Народний депутат («Голос») Андрій Осадчук:

Передумови для правових проблем з антикорупційними органами заклали ще кілька років тому.

Про це говорили ще з 2014–2015 рр. Створювалося НАБУ, а також ДБР – і в них такий самий юридичний дефект: повноваження Президента щодо формування цих органів та призначення директорів НАБУ і ДБР. Тож це не

було несподіванкою. Єдиний спосіб врятувати антикорупційну інфраструктуру – привести її у відповідність до Конституції.

Народний депутат («Батьківщина») Михайло Цимбалюк:

Такі рішення щодо НАБУ та САП, які розслідують корупцію та передають справи до Антикорупційного суду (ВАКС), ставлять під сумнів рішення самого ВАКС у справах проти корупціонерів.

Крім того, є загроза того, що майбутні керівники антикорупційних органів можуть бути фактично підпорядковані главі держави, а це, у свою чергу, шлях до узурпації влади.

[\(Український кризовий медіа центр\)](#)

В. о. начальника Регіонального відділення Фонду державного майна України по місту Києву Яна Матвієва:

За минулий рік в Україні отримано для приватизації 530 підприємств. За попередні 10 років – 93. Такими є дані, представлені під час пресконференції, присвяченої річному звіту роботи Фонду державного майна України. За вісім місяців роботи Фонду у 2020 р. дохід від малої приватизації становив 1662,4 млн. Натомість за вісім місяців роботи у 2019 р. він становив 244,3 млн грн. Кожен українець є інвестором. До недавнього часу робота Фонду була закритою та незрозумілою. Зараз змінено концепцію та філософію роботи Фонду.

Звісно, є стратегічні підприємства, які не можуть бути приватизовані, підприємства, які належать, наприклад, до Академії наук України тощо. Проте більша частина об'єктів можуть бути приватизовані. Це дає нам стимуляцію розвитку економіки та боротьбу з корупцією.

Провідний експерт та проєктний менеджер ДП «Прозорро. Продажі» Владислав Уривський:

Економічне зростання певною мірою залежить від того, як держава розпоряджається майном. Щоб найбільш ефективно використовувати це майно – запущено Прозорро. Продажі, який забезпечує здачу в оренду або продаж державного майна.

[\(Левый берег\)](#)

Аналітик Центру спільних дій Марія Квіцинська:

Від 10 до 33 % жителів обласних центрів вважають, що сфера ЖКГ має бути пріоритетною для новообраної влади їхнього міста. А за опитуванням КМІС, кожна п'ята сім'я в Україні витрачає на оплату житлово-комунальних послуг більше половини власних доходів. Ще приблизно стільки ж сімей віддають за комуналку більше половини доходів. Із такою кількістю стурбованих виборців зручно працювати політикам, щоб збільшити шанси прийти до влади на найближчих місцевих виборах.

Встановлення тарифів на комунальні послуги є одним з ключових повноважень органів місцевого самоврядування. Проте не всі тарифи регулюються на місцях.

Тарифи на електроенергію і газ регулюють НКРЕКП і Кабмін без консультацій із місцевими органами влади. А от ціни на електроенергію та газ опосередковано впливають на формування тарифів, які є повноваженнями місцевої влади. Адже для виробництва тепла або постачання води необхідна електроенергія.

Повноваження зі встановлення тарифів на послуги централізованого водопостачання та водовідведення розподілені між місцевою владою та НКРЕКП. Місцева влада встановлює тарифи для малих підприємств з річним обсягом водопостачання до 300 тис. і водовідведення – до 200 тис. куб. м, а це 61 % усіх відповідних підприємств, а НКРЕКП – для більших.

Встановлення тарифів на тепло – повноваження місцевих рад. Нині 75 % теплопостачальних підприємств підпорядковані місцевій владі. Винятки – великі підприємства, такі як «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО», виробіток теплової енергії яких більший за 170 тис. ГКал на рік. Тарифи для великих підприємств встановлює Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП).

Обсяги фінансування ЖКГ далеко не завжди свідчать про пріоритетність цієї сфери для місцевої влади. На це є кілька причин. По-перше, у понад 80 % міст України місцева влада дотує комунальні підприємства з місцевих бюджетів, оскільки тарифи на житлово-комунальні послуги не повністю покривають собівартість цих послуг.

По-друге, міжнародні установи охоче допомагають містам втілювати житлово-комунальну політику. Зокрема, кредитні гроші виділяють Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, Світовий банк. Наприклад, модернізувати інфраструктуру відходів буде Хмельницький, а Київ готується отримати кредит на інфраструктуру теплопостачання. Для цього місту потрібна заявка з техніко-економічним обґрунтування та аналізом альтернатив, аби довести, що обране рішення є оптимальним.

Утім, як би не було, кількість грошей, виділених на сферу ЖКГ, не впливає на те, як її оцінюють жителі міст. Хоча місцева влада Запоріжжя виділяла у 2017–2019 рр. помітну частку свого бюджету на житлово-комунальне господарство, жителі міста в соціопитуваннях усе одно негативно оцінювали якість. А от жителі Черкас оцінюють якість послуг ЖКГ переважно позитивно, хоч у місті витрачають на сферу ЖКГ ледь не найменше серед облцентрів України.

Отже, ефективність управління житлово-комунальним господарством зовсім не обов'язково безпосередньо залежить від суми фінансування з міського бюджету. Водночас значущу роль в цьому відіграє готовність місцевої влади приймати непопулярні рішення щодо підвищення тарифів до економічно обґрунтованого рівня, а також загальна якість управлінських рішень, здатність планувати довгостроково і достатня експертиза для залучення коштів міжнародної технічної допомоги. Адже кошти міського бюджету, зекономлені на ЖКГ, можна використовувати для закупівлі

обладнання в лікарню або додаткову фінансову підтримку вразливих верств населення.

[\(Левый берег\)](#)

Доктор економічних наук, директор з наукової роботи Growford Institute Тетяна Богдан:

В останньому дослідженні Дойче банку The Age of Disorder його автори зазначають: COVID-19 змусив політиків перейти рубікон відносно застосування експансивної фіскальної політики і дуже ймовірно, що тривалий період фіскальних економій назавжди залишиться в підручниках з історії. У комбінації з ультра-м'якою монетарною політикою це призведе до формування принципово нового світу і нового макроекономічного середовища. (...)

Експерти Дойче банку підкреслюють, що жорстка фіскальна політика досягла своїх природніх меж і в майбутньому буде рухатися у зворотному напрямі. Жорстка політика стала причиною незадовільних темпів економічного зростання в багатьох країнах; саме це підживлювало популістські рухи по всьому світу та призвело до утворення шпарин у конструкції Європейського Союзу.(...)

Експерти Дойче банку констатують, що під час пандемії дефіцити бюджетів вибухоподібно збільшувалися в багатьох країнах, а суверенні спреди при цьому не зростали внаслідок пом'якшення монетарної політики. Спокуса мати високий бюджетний дефіцит зберігатиметься у політиків і надалі, оскільки центральні банки продовжуватимуть агресивну політику «кількісного пом'якшення», нульових і від'ємних процентних ставок. Разом з цим, нові суспільні настрої щодо побудови ефективних публічних систем охорони здоров'я, а також надання адекватної підтримки людям, які втратили роботу під час пандемії, спонукатимуть політиків до нарощування державних витрат.

Таким чином, за висновком експертів Дойче банку, COVID-19 змінив багато сторін нашого буття, включаючи надання стимулів політикам допускати суттєво більші дефіцити та активно накопичувати державні борги. М'яка фіскальна та монетарна політики стануть невід'ємними атрибутами нового економічного ландшафту, а відбудова економік у період після пандемії даватиме зручний привід державним діячам для того, аби витратити більше і збільшувати обсяги емісії грошей для покриття додаткових витрат.

У руслі загальносвітових тенденцій уряд України для підтримки сукупного попиту і зменшення руйнівних наслідків економіко-епідеміологічної кризи запланував продовження м'якої фіскальної політики у 2021 р. Так, проєктом закону про бюджет (№ 4000) граничний розмір дефіциту державного бюджету України встановлено на рівні 270,4 млрд грн або 6 % ВВП. Очевидно, що потреби у збільшенні державних видатків при скороченні державних доходів та застосування антициклічних властивостей

фіскальної політики об'єктивно вимагатимуть зведення бюджету із значним дефіцитом.

Але в таких умовах ряд аналітичних центрів України виступають з відкритим заклик до народних депутатів «підходити до планування публічних фінансів стримано та обережно, спираючись на економічну теорію, і суттєво доопрацювати проєкт Держбюджету на 2021 рік». Зокрема, занепокоєння аналітиків викликає той факт, що передбачений проєктом бюджету дефіцит (6 % ВВП) – необґрунтовано високий показник; його фінансування буде означати нарощування державного боргу, обслуговування якого буде дорогим і зменшить доступність кредитів для приватного сектора.

Після ознайомлення з такими закликами складається враження, що деякі українські «експерти» досі живуть у минулому-позаминулому століттях на стрижні ліберальних догм і класичного економікса. Саме це не дозволяє їм сприймати нові реалії сьогодення та прогнозувати майбутні суспільно-економічні зрушення.

Наслідуючи такі догми в минулому та масово залучаючи зарубіжних радників і функціонерів, ми поступово перетворювалися в найбіднішу країну Європи із сировинною стагнуючою економікою. На противагу цьому в громадян США, які будували свою економіку в ХІХ ст. після звільнення від британського колоніалізму, дуже популярним був такий вислів: робіть не те, що вам кажуть британці, а те, що британці робили самі. Дуже слухна порада для України у контексті формування не лише загальної економічної політики, а й конфігурації системи державних фінансів у середньостроковій перспективі.

[\(Українська правда\)](#)

Упродовж поточного року в середніх освітніх закладах України вимушено впроваджується дистанційне навчання.

Засновник та натхненник спільноти відповідального вчителства EdCamp Ukraine Олександр Елькін:

Найбільше освітян турбує брак знань про принципи організації та загалом методичні аспекти саме дистанційної форми навчання: у багатьох із них уже є болючі переживання стосовно цього.

Найперше, що відзначає більшість – це втрата «живого спілкування», брак емоційного контакту з учнівством.

Одна справа, коли учні й учениці сидять у класі, педагог бачить їхню реакцію, у тому числі невербальну, є можливість охопити поглядом кожному й кожного, відчути настрій дітей, спрямувати роботу для найкращого результату.

Інша справа, коли всіх – і то в кращому разі – видно лише частково через монітор комп'ютера. У такі моменти не відчувається зв'язок, який надзвичайно важливий під час освітнього процесу, а значить у вчителя чи вчительки набагато менше можливостей вести процес – спрямовувати його, впливати на нього.

Друга причина – недостатня сформованість у вчительства твердих навичок: майже нерозроблена чітка методологія дистанційного навчання, вчительству важко працювати з тим, що вони не знають і не розуміють у повному обсязі.

Тут виникає багато запитань: як мотивувати дітей онлайн, як адаптувати добре напрацьований звичний урок до онлайн-формату, як оцінювати рівень засвоювання матеріалу, як забезпечити рівний доступ до навчання всім, коли умови можуть бути неоднакові.

Не секрет, що технічне забезпечення – якісний інтернет і персональний комп'ютер чи ноутбук – теж один із викликів сьогодення як для вчительства, так і для учнівства.

Тут одразу кілька наскрізних проблем: чи забезпечена дитина всім необхідним для переходу в онлайн-навчання; чи має вчитель/-ка можливість повноцінно проводити уроки онлайн; чи вистачає ресурсів, навичок і знань учнівству, батьківству, вчительству для того, аби підтримувати якісну комунікацію в карантинний період.

Насправді кожній вчительці й кожному вчителю зараз потрібна якісна підтримка, як психологічна, так і методична, важливий обмін не страхами й наріканнями, а кращим експертним і педагогічним досвідом.

А тому сьогодні, як ніколи, потрібно ще більше уваги приділяти навчанню і педагогічному зростанню.

Важливо також розвивати взаємини з батьківством: розуміючи, що їм теж непросто поєднувати свою роботу з дистанційною дітей, водночас розумно залучати їх до освітнього процесу – не як «наглядачів» чи «виконувачів домашніх завдань», а як партнерів, спільно з якими випрацьовують кращі стратегії для дитини.

[\(Українська правда\)](#)

Конституційний Суд має розглянути подання 47 народних депутатів України. У ньому йдеться про неконституційність окремих положень законодавства щодо е-декларування, конфіскацію необґрунтованих активів, повноваження НАЗК щодо моніторингу способу життя чиновників, а також про відповідальність за декларування недостовірної інформації та незаконне збагачення.

Юрист Центру протидії корупції та Секретаріату Ради громадського контролю при НАБУ Вадим Валько:

Народні депутати хочуть визнати неконституційними:

– обов'язок декларувати цивільного чоловіка чи дружину та обов'язок декларувати неповнолітніх дітей, якщо вони проживають із суб'єктом декларування окремо;

– обов'язок декларувати нерухомість та об'єкти незавершеного будівництва, дороговартісне рухоме майно, готівку та кошти, позичені третім особам, отримані кредити, дороговартісні видатки та правочини, а також інформацію про роботу за сумісництвом;

- повноваження НАЗК проводити моніторинг способу життя декларантів та право НАЗК на доступ до державних реєстрів та банків даних;
- кримінальну відповідальність за декларування недостовірної інформації (ст.366-1) і за незаконне збагачення (ст.368-5);
- положення про стягнення в дохід держави активів чиновників, визнаних необґрунтованими в порядку цивільного процесу.

По суті, позиція депутатів зводиться до того, що через електронне декларування здійснюється втручання в особисте і сімейне життя, відомості з декларацій дають можливість дізнаватися про стан здоров'я декларантів та членів їхніх сімей, а саме законодавство є складним і заплутаним.

У тексті подання також цитується висновок Головного науково-експертного управління ВРУ про те, що за декларування недостовірної інформації достатньо простого звільнення, а не кримінальної відповідальності, а редакція статті про незаконне збагачення знову нібито не відповідає принципу верховенства права та порушує презумпцію невинуватості.

Щодо повноважень НАЗК на проведення моніторингу способу життя чиновників, то депутати обурюються і прирівнюють це до стеження та слідчих дій, а стягнення в бюджет необґрунтованих активів у рамках цивільного процесу прирівнюють до конфіскації та спецконфіскації.

Пояснення таким «поданням» є лише одне – окремі депутати, а також інші недобросовісні чиновники бояться працюючого НАЗК, електронного декларування, конфіскації їхніх необґрунтованих активів та кримінальної відповідальності. Тому вони робитимуть усе можливе, щоб максимально знищити систему е-декларування.

Усі доводи та «аргументи» депутатів легко спростовуються:

- будь-яка особа, приймаючи рішення стати чиновником, розуміє, що наслідком є обов'язок подавати електронну декларацію. Він передбачений Законом України «Про запобігання корупції»;
- ЄСПЛ зазначив, що участь у публічній діяльності приносить певні блага, однак такі функції неминуче тягнуть за собою відповідальність і навіть обмеження через їхній публічний характер;
- необхідність декларувати цивільних дружину чи чоловіка або майно неповнолітніх дітей, що проживають окремо, зумовлена тим, що дуже часто декларанти намагаються приховати активи, переписавши їх на таких осіб. Сімейний кодекс визначає, що сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, а майно, набуте такими особами за час спільного проживання, є їхньою спільною сумісною власністю. Тому спроба виведення з переліку членів сім'ї цивільного чоловіка чи дружини є нічим іншим, як банальним бажанням приховати активи від декларування;
- деталізовані відомості щодо майна (адреса, реєстраційні дані тощо) у деклараціях на сайті не розкриваються та не відображаються в загальному доступі;

- моніторинг способу життя здійснюється НАЗК із додержанням законодавства про захист персональних даних та не передбачає надмірного втручання у право на недоторканність особистого і сімейного життя особи;
 - НАЗК не є органом досудового розслідування і не проводить слідчі дії. Якщо за результатами моніторингу способу життя буде виявлено ознаки злочину, ця інформація передається до уповноважених органів;
 - відповідальність за декларування недостовірної інформації уже поділяється на адміністративну та кримінальну. При цьому це не включає можливість звільнення особи з посади як одного з видів дисциплінарної відповідальності.
- Якими ж можуть бути наслідки визнання неконституційними положень про е-декларування та інших норм?
- НАЗК позбавлять важливих інструментів для ефективної роботи, а вся система електронного декларування втратить сенс, перетвориться на формальну процедуру без реальної можливості виявляти необґрунтовані активи або ознаки незаконного збагачення;
 - чиновники можуть приховувати своє майно, просто переписавши його на цивільного чоловіка або дружину;
 - усі кримінальні провадження щодо недостовірного декларування чи незаконного збагачення, які наразі розслідуються чи вже перебувають на розгляді в суді, доведеться закрити, а роки роботи антикорупційних органів знову виявляться даремними;
 - міжнародні партнери можуть розцінювати таке рішення як порушення Україною зобов'язань, які вона взяла на себе у межах лібералізації візового режиму з Європейським Союзом, що потенційно ставить під загрозу безвіз;
 - про отримання міжнародної фінансової допомоги, зокрема дешевих кредитів, можна буде забути. А це в свою чергу призведе до інфляції і зростання курсу гривні.

[\(Українська правда\)](#)

Аналітик ВГО «Асоціація сприяння самоорганізації населення»

Антон Чіркін:

Стратегія регіонального розвитку (Стратегія) – ключовий документ, що містить конкретні дії та покрокові інструкції щодо розвитку територій, розкриває перспективи розвитку регіонів.

До 2020 р. в Україні діяла Стратегія, яку було прийнято у 2015 р. Нещодавно розпочала діяти нова Стратегія, яка сформована до 2027 р. Які зміни в регіональному розвитку вона передбачає?

Попередня Стратегія окремими завданнями визначала реформу децентралізації і місцевого самоврядування, побудову триланкової системи адміністративно-територіального устрою. Зокрема, були визначені завдання щодо здійснення бюджетної децентралізації, укріплення фінансової основи місцевого самоврядування.

Окремо приділялась увага стимулюванню об'єднання територіальних громад і розвитку державно-приватного партнерства завдяки посиленню співпраці «органи місцевого самоврядування – бізнес – територіальна громада». Безперечно, за останні шість років відповідні зміни відбулися.

Нова Стратегія таких завдань вже не окреслює. Представлено лише поверхневі тези стосовно утворення спроможних територіальних громад і побудови субрегіонального рівня. Вона також зазначає, що, незважаючи на певні успіхи бюджетної децентралізації, «ще не відбулося реальної конвертації нових можливостей для розвитку територіальних громад та регіонів у кращу якість життя людини незалежно від місця її проживання».

Ці висновки підтверджує останнє опитування Фонду «Демократичні ініціативи», яке показало, що 47 % населення не відчувають жодних змін унаслідок впровадження реформи місцевого самоврядування.

Нова Стратегія до 2027 р. пропонує принципово нові підходи до реалізації державної регіональної політики. Вона передбачає відмову від підходу стимулювання розвитку окремих галузей та підтримки депресивних територій та перехід до галузево-територіального підходу. Що це означає? Стратегією виділені певні типи територій, до яких будуть застосовуватись особливі механізми та інструменти державної підтримки.

Якщо у попередній Стратегії певні терміни стосовно класифікації територій потребували тлумачення, то в новій – уперше чітко зазначені типи територій, яким надано визначення і які держава має намір стимулювати особливим чином.

Ідеться про агломерації, великі, середні, малі, монофункціональні міста, сільські території у несприятливих умовах, гірські території українських Карпат, макрорегіон «Азов – Чорне море», зони впливу міжнародних транспортних коридорів, прикордонні регіони, прикордонні території у несприятливих умовах, тимчасово окуповані території України, природоохоронні території та об'єкти.

Безумовно, конкретизація зазначених понять має позитивне формально-юридичне значення, однак найголовніше – щоб на цих територіях, як зазначено у Стратегії, відбувався соціально-економічний розвиток.

У новій Стратегії, зокрема, конкретизується, які завдання виконуватимуться в агломераціях, великих, середніх і малих містах тощо. Окремо визначається розвиток сільських територій.

Крім того, на відміну від попередньої Стратегії, нова значну увагу приділяє підвищенню статусу агенцій регіонального розвитку, зокрема, щодо їхнього створення, функціонування і фінансування. Станом на сьогодні в Україні функціонує 20 таких агенцій, а ефективність та результативність їхньої діяльності різниться в залежності від регіону.

Основними фінансовими інструментами реалізації Стратегії є: Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР), який наразі реформується в напрямку підвищення прозорості та ефективності використання його коштів;

кошти державного бюджету в межах бюджетних програм, що спрямовуються на розвиток відповідної сфери у регіонах; субвенцій, інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам; кошти місцевих бюджетів; кошти технічної допомоги та секторальної підтримки ЄС, інших міжнародних донорів, міжнародних фінансових організацій; кошти інвесторів, власних коштів підприємств.

У тексті стратегії не згадується ще один інструмент – соціально-економічна субвенція, розподіл якої вкрай заполітизований. Комісія, яка розподіляє кошти субвенції, на 80 % складається з народних депутатів України.

Питання реінтеграції і відновлення тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях визначаються обома Стратегіями, і в цьому контексті обидві Стратегії належним чином реагують на сучасні виклики в цих питаннях.

Окремим позитивним положенням нової Стратегії є завдання щодо забезпечення і спрощення доступу до публічних послуг громадян, які проживають на тимчасово окупованих територіях України, а також прилеглих до них територіях.

(...) Таким чином, зміна підходів до державного регіонального розвитку в цілому відповідає європейській практиці та заслуговує на позитивну оцінку. Проте вкрай важливим є питання деполітизації основних державних інструментів регіонального розвитку – ДФРР та соціально-економічної субвенції.

Украй важливим при формуванні бюджету на 2021 р. є спрямування державних коштів на розвиток регіонів виключно через ДФРР, який передбачає більш прозору процедуру відбору проєктів.

Тимчасово окуповані території, учасники бойових дій та тимчасово переміщені особи

Офіційна інформація

У Мінсоцполітики назвали точну кількість переселенців ([РПД «Донецькіє новості»](#)).

В Україні за станом на 29 вересня 1 млн 458 тис. 502 переселенця з Донбасу і Криму.

За даними на 22 вересня, на обліку перебувало 1 млн 457 тис. 665 переселенців. Відповідно, кількість зареєстрованих ВПЛ за тиждень збільшилася на 837 осіб.

В Україні знову побільшало переселенців ([Я і Закон](#)).

В Україні за тиждень кількість переселенців збільшилася на 837 осіб. За перші шість місяців 2020 р. кількість переселенців з Донбасу і Криму зросла на 11 тис. чоловік.

Мінреінтеграції разом з міжнародними партнерами розробляє Стратегію інтеграції ВПО ([Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України](#)).

Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України (Мінреінтеграції) разом з проектом Ради Європи «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень» провело в Одесі з 30 вересня до 2 жовтня осінню школу «Місцеві ініціативи – шлях до тривалих рішень».

Метою осінньої школи є створення платформи для спільного обміну досвідом та кращими практиками впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення, обговорення поточних викликів та стратегічних напрямів інтеграції внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у приймаючих громадах.

Заступниця міністра з питань реінтеграції ГОТ України Інна Голованчук:

Нині Мінреінтеграції разом з міжнародними партнерами розробляють Стратегію інтеграції ВПО та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення. Пріоритетними напрямами у Стратегії буде забезпечення реалізації права на житло, права на освіту, підтримка громад,

що приймають внутрішньо переміщених осіб, забезпечення реалізації права на медичне обслуговування та інші.

Британія надасть 5 млн фунтів гуманітарної допомоги переселенцям і громадам на Донбасі ([Європейська правда](#)).

Велика Британія надасть додаткові 5 млн фунтів стерлінгів гуманітарної допомоги Україні для допомоги переселенцям і громадам на Донбасі. Про це йдеться у заяві посольства Британії в Україні.

Фінансування дасть змогу продовжити роботу із забезпечення базових потреб та покращення умов життя внутрішньо переміщених осіб, їхніх нових громад на підконтрольній уряду України частині Донбасу та громад в ОРДЛО.

Кошти підуть на забезпечення громад базовими товарами та послугами, підтримку постраждалих від конфлікту громад у подоланні наслідків пандемії коронавірусу.

Мінреінтеграції розпочинає роботу над Стратегією розвитку і популяризації кримськотатарської мови ([Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України](#)).

Віце-прем'єр-міністр України – міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Олексій Резніков:

Протягом місяця ми проводили активні консультації з меджлісом, з науковцями і освітянами щодо того, з яким колом завдань доведеться працювати. У підсумку є спільне розуміння, що питання розвитку мови є комплексним і потребує докладання зусиль протягом тривалого часу. Наразі воно де-факто належить до компетенції різних відомств, потрібна нормативна основа для міжвідомчої координації. Враховуючи, що на рівні ООН вже ухвалено рішення про Міжнародне десятиліття мов корінних народів (2022–2032 рр.), виникла ідея розробити Стратегію розвитку і популяризації кримськотатарської мови на цей же період».

Це має бути стратегія не тільки за формою, але й за суттю, адже доведеться ухвалювати насправді стратегічні рішення. (...)

У контексті практичної роботи з підготовки Стратегії розвитку і популяризації кримськотатарської мови Мінреінтеграції розпочало збір пропозицій від широкого кола фахівців, серед яких науковці-тюркологи і вчені-мовознавці, викладачі закладів вищої та загальної середньої освіти, представники громадських інституцій, журналісти та митці.

Після узагальнення отриманих матеріалів на базі Мінреінтеграції відбудеться установочне засідання робочої групи за участі представників заінтересованих органів виконавчої влади, меджлісу кримськотатарського народу, установ НАН України, закладів вищої освіти, медіа і громадського сектора. Підготувати Концепцію стратегічного документа планується до кінця 2020 р.

Уряд подав до ВР законопроект про ратифікацію Угоди між Україною та ФРН про житло для ВПО ([Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України](#)).

Уряд схвалив законопроект «Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про фінансове співробітництво (проект «Житлові приміщення для внутрішньо переміщених осіб (ВПО)»)» та направив його на ратифікацію до Верховної Ради.

Після того, як за законопроект проголосує український парламент, Німеччина через німецький державний банк розвитку KfW надасть Україні 25,5 млн євро на реалізацію проекту «Житлові приміщення для внутрішньо переміщених осіб», метою якого є забезпечення постійним житлом українських громадян, які були вимушені покинути свої домівки через збройну агресію Російської Федерації.

Передбачається, що в середньому ВПО зможуть отримати кредит на прийняте в експлуатацію житло у сумі приблизно 40 тис. євро до 20 років під пільгові умови – 3 % річних із розрахунком 63 кв. м. загальної площі на сім'ю.

Три виші з Донбасу віднесено до високого ступеня ризику ([Інформаційне агентство «Вчасно»](#)).

74 українські заклади вищої освіти включено до зони високого ступеня ризику від провадження діяльності у сфері вищої освіти.

У список потрапили виші-переселенці: Донецький національний університет ім. Василя Стуса, Донецький національний університет економіки та торгівлі ім. Туган-Барановського та Луганський національний аграрний університет.

Оцінка ступеню ризику університету здійснюється за декількома критеріями – чисельністю здобувачів освіти за останні три роки, кількістю науково-педагогічних працівників, іншими показниками. Крім того, враховується наявність відокремлених структурних підрозділів, наявність іноземних студентів та частка неакредитованих спеціальностей і освітніх програм.

Вступники з ТОТ отримують від держави соціальну стипендію та підручники на безоплатній основі ([Всеосвіта](#)).

З початку російської агресії Україна робить усе можливе, щоб забезпечити право на освіту дітям з тимчасово окупованих територій. Зокрема, під час цьогорічної вступної кампанії через освітні центри «Крим – Україна» та «Донбас – Україна» до університетів зарахована вдвічі більша кількість вступників, аніж 2016 р.

Заступник міністра освіти Андрій Вітренко:

За ініціативи Володимира Зеленського в цьому році освітні центри «Крим – Україна» та «Донбас – Україна» відкриті в усіх університетах, які

входять до підпорядкування МОН – це 166 закладів освіти, МОЗ – 12, Міністерства культури та інформаційної політики – 14 університетів і навіть структур Міністерства внутрішніх справ – три заклади освіти.

У цьому році квота-2 (для дітей з тимчасово окупованих територій Криму і Донбасу) становила понад 12 тис. місць державного замовлення. Відповідно до чинного законодавства, діти з ТОТ вступають до університетів без ЗНО. Ми вважаємо, що це позитивна зміна, яка відобразилась на динаміці вступу до ЗВО. У 2020 р. для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» через центр «Крим – Україна» було зараховано 381 особу, через центр «Донбас – Україна» – 1572 особи, що вдвічі більше ніж на початку 2016 р.

Через освітні центри діти з ТОТ складають ДПА за спрощеною процедурою. Крім того, Україна забезпечує таких вступників соціальною стипендією, підручниками на безоплатній основі та безоплатним доступом до мережі інтернет, систем баз даних у державних та комунальних закладах освіти.

А особи зі статусом «переміщена особа», які вступають до закладу вищої освіти на навчання за контрактом, мають можливість оформити пільговий довгостроковий кредит.

«На допомогу Донбасу»: Австрія виділить Україні 1 млн євро ([Час-Дій](#)).

Австрія виділить Україні 1 млн євро на гуманітарну допомогу для Донбасу. Під час зустрічі президентів України та Австрії співрозмовники докладно обговорили ситуацію на Сході України, а також у Криму.

Федеральний президент Австрії Александр Ван дер Беллен:

Австрія та ЄС підтримують роботу місії ОБСЄ в Україні та дуже цінують роль Тристоронньої контактної групи й ту роботу, яку вони виконують у межах Мінського переговорного процесу.

Австрія переймається життям людей, котрі мешкають у зоні конфлікту, тому австрійська влада надає відповідну гуманітарну допомогу, зокрема внутрішньо переміщеним особам.

Мене дуже тішить, що ми змогли підтвердити, що надамо допомогу в розмірі одного мільйона євро для подальшої підтримки цих регіонів.

Для Австрії особливо важливим є питання життя населення в регіоні конфлікту.

Ми даємо відповідну гуманітарну допомогу, особливо для внутрішньо переміщених осіб.

Федеральний канцлер Австрії Себастьян Курц:

Австрія 2014 р. надала Україні 6,8 млн євро гуманітарної допомоги. Україна завжди може розраховувати на підтримку Австрії.

Данія надає допомогу сім'ям, які економічно постраждали через карантин ([#ЩоТам](#)).

Данська Рада у справах біженців – Данська Група з розмінування надає грошову допомогу сім'ям у Донецькій та Луганській областях. Програму підтримує Швейцарська агенція розвитку та співробітництва і уряд Великої Британії.

Стати учасником «Програми економічного розвитку Східної України» можуть ті, хто зареєстровані і проживають у Донецькій та Луганській областях. Також допомога надається внутрішньо переміщеним особам, які проживають у цих двох областях.

Головний критерій під час розгляду заявок – наявність у сім'ї як мінімум одного працездатного члена, який є основним годувальником і який втратив головне джерело доходу в результаті епідеміологічної ситуації в країні. Також до уваги братиметься фінансова та соціальна вразливість сім'ї, наприклад, низький дохід чи важкі захворювання у кого-небудь із членів.

Підтримка внутрішньо переміщених осіб та жителів Сходу України

Жителі Донбасу вперше зможуть отримати компенсацію за зруйноване житло ([УНІАН](#)).

Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій просить виділити 25 млн грн з державного бюджету для забезпечення внутрішньо переміщених осіб тимчасовим житлом у 2021 р.

Начальник управління соціально-гуманітарної політики та внутрішньо переміщених осіб Мінреінтеграції Ірина Калупаха:

За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, Україна входить до десятки країн світу з найбільшою кількістю внутрішньо переміщених осіб.

Ми бачимо, що в нових місцях проживання ВПО важко знайти роботу і житло. Особливо важко знайти роботу жінкам з дітьми, які потребують місця в дошкільних навчальних закладах. Тобто проблема працевлаштування стоїть дуже гостро. У тому числі і тому, що багато ВПО працювали на підприємствах у гірничодобувній промисловості в Донецькій і Луганській областях, і на решті території України ми не можемо забезпечити такими самими місцями працевлаштування.

Водночас позитивним є те, що кількість внутрішніх переселенців, які проживають на одному і тому самому місці протягом останніх трьох років і вважають себе інтегрованими в нову громаду, щорічно зростає.

В Україні запроваджено низку програм, спрямованих на забезпечення внутрішніх переселенців житлом.

Однією з цих програм, якою безпосередньо займається Мінреінтеграції, є субвенція місцевим громадам на придбання тимчасового житла для ВПО. З початку реалізації цієї програми у 2017 р. і до 2019 р. тимчасовим житлом забезпечено понад 800 ВПО, у 2020 р. ми плануємо забезпечити ще 260.

Цього року на цю програму з державного бюджету було виділено 20 млн грн.

Електронна довідка ВПО вже активна в додатку «Дія» ([Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України](#)).

У мобільному додатку «Дія» повноцінно запрацювала електронна довідка внутрішньо переміщеної особи (ВПО). До цього ця довідка була виключно паперовою, проте відтепер разом з паперовою версією вона буде доступною і в цифровому вигляді.

Заступник міністра з питань реінтеграції ГОТ України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій та цифровізації Снавер Сейтхалієв:

Е-довідку ВПО можна пред'являти за місцем вимоги без додаткового пред'явлення її паперового аналогу. Вона полегшить життя майже 1,5 млн українців, які зареєстровані як внутрішньо переміщені особи. Це важливий крок на шляху до paperless держави.

Також розглядається алгоритм надання можливості для громадян подавати онлайн-заяву на отримання компенсації за зруйноване житло, отримання допомоги на правовий захист та інші послуги, які нині доступні лише офлайн.

Прийнято Закон «Про внесення зміни до статті 268 Податкового кодексу України щодо звільнення від сплати туристичного збору внутрішньо переміщених осіб» ([Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України](#)).

Законом встановлено, що платниками туристичного збору не можуть бути особи, які взяті на облік як внутрішньо переміщені особи відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», у разі, якщо адреса їхнього фактичного місця проживання, зазначеного в довідці про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, є адресою одного з місць проживання (ночівлі), визначених у пп. 268.5.1 п. 268.5 ст. 268 ПК (такими, зокрема, є: готелі, кемпінги, мотелі, гуртожитки для приїжджих, хостели, будинки відпочинку, туристичні бази, гірські притулки, табори для відпочинку, пансіонати та інші заклади готельного типу, санаторно-курортні заклади; житловий будинок, прибудова до житлового будинку, квартира, котедж, кімната, садовий будинок, дачний будинок, будь-які інші об'єкти, що використовуються для тимчасового проживання (ночівлі)).

COVID-19: чергове випробування для внутрішньо переміщених осіб в Україні ([Міжнародна організація з міграції. Агентство ООН з питань міграції](#)).

Внутрішньо переміщені особи в Україні намагаються подолати системні потрясіння, спричинені пандемією COVID-19. Серед стратегій, до яких люди змушені вдаватися, – витрата й без того скромних заощаджень та економія на харчуванні. Такі дані було отримано під час дослідження, представленого Міжнародною організацією з міграції (МОМ) та Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.

Близько 70 % очолюваних жінками домогосподарств із дітьми зазначили в опитуванні МОМ, що коштів їм вистачає лише на продукти і через падіння доходу їм довелося обмежити раціон. Це також сувора реальність для 60 % респондентів із домогосподарств, що складаються лише з осіб віком від 60 років, а також 60 % опитаних домогосподарств, до складу яких входять люди з інвалідністю.

Станом на червень середньомісячний дохід на одного члена домогосподарства ВПО становив 3 350 грн, що на 26 % нижче, ніж фактичний прожитковий мінімум, розрахований Міністерством соціальної політики України. Відповідно, кількість респондентів, які заявили, що їм доводиться витратити свої й без того обмежені заощадження, зросла на третину – з 29 % у вересні 2019 р. до 40 % у червні 2020 р.

Майже чверть (24 %) респондентів підтвердили, що вони перебували в неоплачуваних або частково оплачуваних відпустках протягом карантину. Про це частіше повідомляли жінки.

Водночас половина респондентів підтвердили, що покладаються на державну підтримку для ВПО, а 38 % вказали пенсію як основне джерело доходу, більше від третини (35 %) ВПО зазначили, що стикалися з проблемами при отриманні соціальних виплат із квітня до червня 2020 р. Страх вийти з дому через ризик зараження згадували найчастіше – особливо ВПО, старші від 60 років.

Після шести років вимушеного переміщення 60 % ВПО орендують житло, і майже третина (27 %) із них підтвердили, що їм загрожує виселення через нестачу коштів на оплату оренди.

Координатор програм з питань надзвичайних ситуацій та стабілізації Представництва МОМ в Україні Марко Кіментон:

Незважаючи на всі виклики, частка ВПО, які мають намір повернутися в місце колишнього проживання після завершення конфлікту, зменшилася з 28 % у грудні 2018 р. до 19 % у червні 2020 р. ВПО та члени приймаючих громад, які несуть подвійний тягар через конфлікт і пандемію COVID-19, потребують додаткової підтримки для відновлення після потрясінь і розбудови безпечного сталого майбутнього.

Людам з Донбасу, які втратили роботу через COVID-19, пропонують грошову допомогу ([Вільне радіо](#)).

Мешканці підконтрольної частини Донбасу та переселенці можуть отримати гроші від міжнародних благодійників. На допомогу можуть розраховувати ті, хто потрапив у скруту через пандемію коронавірусу.

Начальниця відділу економічного розвитку Данської ради у справах біженців Данської групи з розмінування Ольга Двоєглазова:

Програма зосереджена на подоланні та пом'якшенні економічних наслідків, яких завдав коронавірус на Сході України. Її учасниками можуть стати люди, які зареєстровані й мешкають на підконтрольній території Донеччини та Луганщини, а також переселенці. Гроші надаватимуть тим, хто втратив основне джерело доходу після впровадження карантину.

За умовами програми підтримка буде одноразовою. Її перерахують у гривневою еквіваленті на банківський рахунок заявника. Одна й та сама сім'я не може подаватися кілька разів. Точну суму допомоги будуть повідомляти під час бесіди з претендентом.

Під час розгляду заявок комісія спиратиметься на кілька критеріїв. Основний із них – наявність у родині щонайменше однієї працездатної людини, яка є основним годувальником і втратила головне джерело доходу через пандемію COVID-19.

До чат-боту CrimealsUAbot надійшло понад 2,5 тисячі звернень кримчан ([КримSOS](#)).

У Постійному представництві Президента України в Автономній Республіці Крим повідомляють, що в період з 8 до 21 вересня Telegram чат-бот CrimealsUAbot обробив понад 2,5 тис. звернень.

Співкоординатор організації Крим-SOS Ольга Куришко:

Така кількість звернень свідчить про те, що чат-бот CrimealsUAbot може стати ефективним механізмом для надання оперативної інформації для кримчан.

Ми також отримали і зауваження до роботи чат-боту, які будуть враховані у майбутньому. Така кількість користувачів показує, що існує брак фахової і зрозумілої інформації та є для нас стимулом розширювати сферу його роботи.

Почався набір для ВПО на безкоштовні курси з ІТ та маркетингу (Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України).

У шести областях України стартував набір на курси з ІТ та маркетингу «Автоматизація тестування програмного забезпечення» та «Маркетинг у соціальних мережах (SMM)». Обидва курси є безкоштовними й реалізуються школою програмування Codarium Academy в рамках партнерства з проектом «Професійна інтеграція внутрішньо переміщених осіб», який виконує німецька федеральна компанія Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH на замовлення уряду Німеччини.

При відборі слухачів на курси пріоритет буде надаватись внутрішньо переміщеним особам (ВПО), представникам соціально вразливих груп та безробітним, які проживають у Дніпропетровській, Запорізькій, Полтавській, Харківській, Донецькій або Луганській областях (крім тимчасово окупованих територій), але подавати свої резюме на курс можуть усі охочі.

Уповноважений Верховної Ради з прав людини звернулася до т. в. о. міністра освіти і науки України Сергія Шкарлета з проханням повідомити, які заходи вживаються міністерством для нормативного врегулювання, зокрема, встановлення порядку, забезпечення дітей ВПО безкоштовним харчуванням у закладах освіти відповідно до гарантій, передбачених чинним законодавством України ([Уповноважений Верховної Ради з прав людини України](#)).

(...). Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» встановлено, що діти з числа внутрішньо переміщених осіб чи діти, які мають статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів (далі – діти ВПО), які навчаються в дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладах незалежно від підпорядкування, типів і форми власності, забезпечуються безкоштовним харчуванням у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

На сьогодні порядок, який регулює питання організації харчування в закладах освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 02 лютого 2011 року № 116), не передбачає забезпечення таких дітей безоплатним харчуванням, натомість делегує вирішення цієї проблеми органам місцевого самоврядування, які можуть на власний розсуд вирішувати питання забезпечення дітей ВПО безоплатним харчуванням шляхом передбачення відповідних видатків з місцевих бюджетів.

Відтак, положення закону встановлює безумовне право дітей внутрішньо переміщених осіб на безкоштовне харчування, а порядок, який повинен врегулювати питання реалізації гарантованого законом права, взагалі нівелює обов'язок органів влади забезпечити право дітей на харчування.

Таким чином, гарантоване законом право дітей на безоплатне харчування залишається нереалізованим.

Кредитна програма для забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб реально запрацює в Україні у 2021 році ([Донецька обласна державна адміністрація](#)).

Перший заступник міністра з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб Ростислав Замлинський:

Є проект з нашими європейськими колегами KfW. Сумарно це 2,5 млн євро. Він реально почне працювати з наступного року. Це так звані револьверні кредити. Внутрішньо переміщеним особам будуть надаватися

довготермінові позики на поворотній основі під мінімальні відсотки для того, щоб придбати квартиру чи будинок в залежності від потреб сім'ї.

Проекти з відновлення регіону

Міністр інфраструктури України Владислав Криклій заявив, що **65 млн доларів від Світового банку буде спрямовано на оновлення дорожньої інфраструктури Луганщини** ([Урядовий портал](#)).

Україна і Світовий банк домовилися про надання позики у розмірі 65 млн дол. США на оновлення дорожньої інфраструктури Луганщини в рамках реалізації нового проекту «Східна Україна: возз'єднання, відновлення та відродження». Надання цієї позики також погоджено Міжнародним банком реконструкції та розвитку.

Завдяки Програмі Президента «Велике будівництво» цього року ми оновлюємо рекордну кількість автошляхів – понад 6 тис. км доріг державного та місцевого значення. Проте, звісно, цього недостатньо, щоб повністю оновити всю дорожню мережу України, у тому числі на сході нашої держави, яка внаслідок російської агресії постраждала найбільше. На це знадобиться не один річний бюджет країни. Тому ми вкотре дякуємо нашим міжнародним партнерам за підтримку, і я впевнений, що новий спільний проект з відновлення дорожньої мережі Луганщини допоможе нам створити сучасну та якісну інфраструктуру для людей. І, найголовніше, результати цих змін побачать і відчують на собі самі жителі цього регіону. А мешканці тимчасово окупованих територій будуть знати, що Україна змінюється і дбає про своїх громадян.

Відповідну угоду про надання позики планується підписати до кінця цього року.

У рамках вищезазначеного проекту буде оновлено близько 183 км автошляхів загального користування державного значення в Луганській області.

Управління звільненими територіями

Віце-прем'єр-міністр України – міністр тимчасово окупованих територій України Олексій Резніков і прем'єр-міністр Республіки Хорватії Андрей Пленкович обговорили двосторонні відносини, Ініціативу трьох морів (Тримор'я) та досвід Хорватії у питаннях безпечної реінтеграції окупованих територій та питаннях перехідного періоду ([Міністерство з питань реінтеграції тимчасово...](#)).

Участь у зустрічі також узяв міністр закордонних і європейських справ Республіки Хорватії Гордан Грлич Радман.

Прем'єр-міністр Республіки Хорватії Андрей Пленкович висловив безапеляційну підтримку Хорватією України, а також наголосив на зацікавленості Хорватії у стратегічній співпраці.

Віце-прем'єр-міністр України – міністр тимчасово окупованих територій України Олексій Резніков:

Україна високо цінує послідовну підтримку і допомогу, яку Республіка Хорватія надає Україні на шляху європейської і євроатлантичної інтеграції, а також у питаннях відновлення нашого суверенітету та територіальної цілісності у міжнародно визнаних кордонах.

Ми високо цінуємо готовність Хорватії ділитися власним досвідом безпечної реінтегації окупованих територій та їхнього повоєнного відновлення. Таку роботу ми ведемо і в рамках цього візиту, і на рівні експертів. Ми вдячні також вам за ініціативу створення Робочої групи зі співробітництва з Україною з питань мирної реінтеграції. Працюємо над тим, щоб незабаром був призначений хорватський співголова і проведене чергове (третє) засідання групи.

Маємо надію, що вже ближчим часом буде призначено співголова Комісії з Хорватії. Також сподіваємось, що вже наприкінці листопада прем'єр-міністр А. Пленкович відвідає з візитом Україну.

Також сторони обговорили перспективи проведення чергового засідання Спільної українсько-хорватської комісії з питань економічного співробітництва. Таке засідання могло б відбутися в рамках майбутнього візиту прем'єр-міністра Республіки Хорватії до України.

В рамках зустрічі також були порушені питання всього комплексу двостороннього співробітництва й актуальної міжнародної проблематики.

Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій

У Запоріжжі створюється фонд житла для внутрішньо переміщених осіб ([Запорізька обласна державна адміністрація](#)).

У Запоріжжі відбулась презентація пакета зразкових (модельних) документів зі створення фонду житла для внутрішньо переміщених осіб. Ці документи сприятимуть полегшенню процесу створення та легалізації фонду житла для тимчасового проживання ВПО у громадах, де облаштовується таке житло в рамках проекту «Сприяння розвитку соціальної інфраструктури (УФСІ VI)».

Пакет документів підготовлений БФ «Право на Захист» на замовлення Українського фонду соціальних інвестицій у рамках реалізації програми «Правова підтримка ВПО та органів місцевого самоврядування».

Органам місцевої влади були презентовані: програма із забезпечення ВПО тимчасовим та соціальним житлом, квартирами на вторинному ринку, переданими в тимчасове користування і квартирами на вторинному ринку з

правом викупу; порядки забезпечення житлом зазначених категорій та порядки формування фондів житла; бальна система для здійснення оцінювання і відбору ВПО.

Надання послуг внутрішньо переміщеним особам ([Полтавський обласний центр зайнятості](#)).

Протягом січня – серпня 2020 р. отримували послуги служби зайнятості Полтавської області 388 внутрішньо переміщених осіб, з них 322 особи мали статус безробітного.

Полтавський обласний центр зайнятості сприяв працевлаштуванню 73 внутрішньо переміщеним особам (ВПО).

За направленням служби зайнятості професійне навчання проходили 10 безробітних серед ВПО. У громадських та інших роботах тимчасового характеру взяли участь 18 осіб.

Станом на 1 вересня 2020 р. статус безробітного мали 161 ВПО, з них 118 осіб отримувала допомогу з безробіття (середній розмір якої становив 3234 грн).

Управлінням у справах ветеранів і внутрішньо переміщених осіб Херсонської обласної державної адміністрації розпочато роботу щодо виявлення нагальних потреб та проблемних питань внутрішньо переміщених осіб області для подальшого узагальнення та пошуку шляхів вирішення ([Корабельна районна у місті Херсоні рада. Виконавчий комітет](#)).

Відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» управління праці та соціального захисту населення Корабельної районної у м. Херсоні ради (далі – управління) надає всі необхідні послуги переміщеним особам.

Новий шанс на житло для переселенців з Краматорська та Сєвєродонецька ([Своi.City](#)).

Міжнародна організація з міграції побудує і відремонтує житло для понад півтисячі сімей, що залишилися без даху над головою в результаті збройної агресії РФ на Сході України.

Загальний бюджет проекту – 22,1 млн євро. Фінансує роботи уряд Німеччини через Банк розвитку KfW.

Понад 80 % з тих, хто отримає нове житло – це внутрішньо переміщені особи (ВПО). Решта 20 % – це місцеві жителі Краматорська та Сєвєродонецька. Квартири нададуть тим, хто найбільше їх потребує (враховуються нинішні умови проживання, кількість дітей та інші фактори соціальної вразливості).

Проект передбачає будівництво 500 квартир і додатково придбання 60 квартир в обох містах. Житло буде здаватися в оренду за помірну плату з

подальшим правом викупу. Точна цифра, якою саме буде ця плата, поки невідома.

Голова представництва МОМ в Україні Ан Нгуєн:

Буде розроблений спеціальний механізм для зацікавлених викупити ці квартири в приватну власність.

Реалізувати проект планують до 2025 р. Мінреінтеграції вже виявило бажання виступити координатором. Для цього в міністерстві створюється Наглядова рада за участю всіх зацікавлених сторін.

Завсектора студентської соціальної служби юридичного відділу Олена Духова провела лекцію у «Школі тьюторів» ([Луганський національний університет імені Тараса Шевченка](#)).

5 вересня 2020 р. розпочалася робота з реалізації проекту «Система тьюторів для студентів – внутрішньо переміщених осіб». До складу команди увійшло дев'ять спікерів з України та Ізраїлю, серед яких і завідувачка сектора студентської соціальної служби Олена Духова.

Ініціатором проведення проекту є Координаційний Центр переміщених закладів вищої освіти України за підтримки Фонду Конрада Аденауера З. О. в Україні (м. Харків). У рамках проекту передбачено проведення інтенсивних соціально-психологічних тренінгів, основою яких є Ізраїльська модель поведінки в стресі й кризових ситуаціях та розвитку комунікативної міжкультурної компетенції.

У Дніпрі стартував соціальний проєкт для жінок-ВПО «Я знаю, ти можеш» ([9 канал](#)).

Це вже другий проєкт, який покликаний допомогти жінкам, що вимушено покинули свої домівки на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської областей та АР Крим. Триватиме проєкт чотири місяці, під час яких пройдуть безкоштовні тренінги від німецьких та українських фахівців з бізнесу, маркетингу та психології. По закінченню учасниці представлять свої бізнес-плани. Найкращі отримують гранти на закупівлю необхідного обладнання. Проєкт здійснює ГО Eleos-Ukraine у партнерстві з KWB та за сприяння Федерального міністерства закордонних справ Німеччини.

У Миколаєві Туреччина побудує міні-містечко для ВПО з Криму ([Іслам в Україні](#)).

Під час перебування з робочою поїздкою в Миколаєві заступник міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Давид Макар'ян заявив, що днями між Україною і Туреччиною буде підписано меморандум, згідно з яким Туреччина профінансує будівництво двох міні-містечок для внутрішньо переміщених осіб – кримських татар у Херсоні та Миколаєві.

Крім того, за рахунок Туреччини на Херсонщині буде побудована і мечеть.

Будівництво містечок планується завершити до кінця 2021 р.

За словами міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Давида Макар'яна, вже виділені земельні ділянки для будівництва і проводиться узгодження його територій (визначення кадастрових номерів).

У Миколаєві в такому містечку отримають житло 25 сімей.

Проблеми внутрішньо переміщених осіб обговорено з представниками міжнародних організацій ([Луганська обласна державна адміністрація](#). [Обласна військово-цивільна адміністрація](#)).

Заступник голови облдержадміністрації Катерина Безгинська провела відеоконференцію з представниками Норвезької ради у справах біженців.

Головною темою обговорень стали результати спільного дослідження соціально-економічного стану внутрішньо переміщених осіб, яке проведено Департаментом соціального захисту населення ОДА та Норвезькою радою у справах біженців.

Заступник голови облдержадміністрації Катерина Безгинська:

Хочу подякувати вам за допомогу, яку ви надаєте Луганщині, починаючи з 2014 р. Ця підтримка є постійною, дієвою та вкрай необхідною для внутрішньо переміщених осіб, а саме: правова допомога та відновлення житла. Тому ми долучилися до досліджень, які проведено на Луганщині. Сподіваюсь, що ви надасте дієву допомогу, а обласна влада гарантує всебічну підтримку ваших проєктів.

Під час заходу було презентовано результати досліджень, обговорено важливі показники оцінки соціально-економічного стану осіб зі статусом ВПО та подальші плани у впровадженні проєктів на Луганщині.

Керівник програми Представництва NRC в Україні Гектор Віверо:

Профілювання ВПО є важливим для формування політики довгострокових рішень, особливо під час перегляду Національної стратегії з питань ВПО, строк дії якої закінчується цього року, а також для подальшої підготовки заходів.

Також на зустрічі було обговорено гуманітарне реагування і соціально-правовий захист ВПО, довгострокові рішення як інструмент ефективної їх інтеграції. Було представлено проведені дослідження проблем ВПО та обговорено можливості застосування цих результатів при розробці регіональних програм розвитку області, житлових та інших соціальних програм, зокрема для ВПО.

Стартує програма тренінгів «Власна справа» ([Білокуракинська громада](#). [Луганська область](#), [Білокуракинський район](#)).

Програма ООН із відновлення та розбудови миру в Україні (ПРООН) за фінансової підтримки Німецького товариства міжнародного

співробітництва та у партнерстві з Луганським ЦПТО продовжує проведення навчальних тренінгів для внутрішньо переміщених осіб у Луганській області, та розглядає можливість започаткування, відновлення та розширення підприємницької діяльності. Стартує програма тренінгів «Власна справа». Будуть проведені серії навчальних занять з питань зародження бізнес-ідей, стартапів та розвитку бізнес-планів у Луганському центрі професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості. Тренінги призначені для потенційних підприємців, які хочуть відкрити малий бізнес і ще не мають конкретної бізнес-ідеї. У програмі тренінгу: інструменти генерування бізнес-ідей, маркетингове планування, способи підбору персоналу, оцінки ризиків, джерела фінансування бізнес-ідей.

У Бердянську відкрили Реабілітаційне відділення ([Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України](#)).

18 вересня 2020 р. у Бердянську відкрито відремонтоване та оснащене приміщення сучасного реабілітаційного відділення Комунального некомерційного підприємства Бердянської міської ради «Бердянське територіальне медичне об'єднання».

Субпроект «Реабілітація та відновлення – крок у комфортне життя» реалізований за кошти Світового банку у співпраці Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, виконавчого комітету Бердянської міської ради та КНП БМР «БТМО».

Основна мета проєкту – надання послуг медичної та фізичної реабілітації, а також психологічної допомоги жителям Бердянської міської об'єднаної територіальної громади, включаючи внутрішньо переміщених осіб, ветеранів АТО, членів сімей осіб, які потребують реабілітації.

Участь у відкритті взяли перший заступник міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Ростислав Замлинський та координатор субпроекту Зураб Маїсурадзе. Захід відбувся за участі керівництва міста, внутрішньо переміщених осіб, ветеранів АТО та ООС, науковців, громадських організацій, лікарів.

Залучення коштів Світового банку дало змогу реалізувати у громаді інноваційний проєкт – заснувати реабілітаційне відділення з найсучаснішим обладнанням, єдине такого рівня не лише в Запорізькій області, а й у Північному Приазов'ї. Ще два роки тому приміщення потребувало капітального ремонту. Нині ж тут створено сучасне реабілітаційне відділення, оснащене всім необхідним обладнанням, у якому надаватимуть послуги реабілітації висококваліфіковані фахівці.

За грантові кошти протягом 2,5 років придбано понад 670 одиниць обладнання. Закуплене обладнання для кабінетів лікувальної фізкультури, фізіотерапії, масажного кабінету, для кімнат психологічної реабілітації. Також проведено 12 сесій тренінгів для членів сімей осіб з інвалідністю, учасників АТО/ООС та членів їхніх сімей, ВПО та приймаючої громади. Учасниками тренінгів стали майже 200 осіб.

Програма ООН із відновлення та розбудови миру продовжує грантовий конкурс на започаткування, відновлення та розширення мікро-, малих та середніх підприємств на території Луганської, Донецької та Запорізької областей ([Луганська обласна державна адміністрація. Обласна військово-цивільна адміністрація](#)).

Програма Організації Об'єднаних Націй із відновлення та розбудови миру за підтримки Європейського Союзу, уряду Королівства Данія та уряду Японії запрошує місцевих жителів та внутрішньо переміщених осіб, які проживають на підконтрольних уряду України територіях Луганської та Донецької областей, та в окремих районах і містах Запорізької області уздовж узбережжя Азовського моря, взяти участь у конкурсі на здобуття грантової підтримки на започаткування, відновлення чи розширення мікро-, малих та середніх підприємств.

Метою програми є відновлення або посилення ділової активності, зниження напруги на ринку праці та забезпечення розвитку секторів економіки, які є критично важливими для подальшого економічного розвитку регіону.

186 учасників АТО/ООС та 15 переселенців працевлаштовано в області ([Вісті Рівненщини](#)).

З початку поточного року 186 учасників АТО/ООС та 15 переселенців працевлаштовано в Рівненській області. (...).

Крім того, з початку року послуги служби зайнятості отримували 78 осіб, які переміщені з тимчасово окупованої території України або районів проведення АТО. З них 44 особи мали статус безробітного та отримували допомогу з безробіття 36 осіб. За сприяння служби зайнятості 15 осіб серед переселенців були працевлаштовані та шість безробітних проходили професійне навчання.

Директор Рівненського обласного центру зайнятості Іван Ткачук:

Станом на 1 вересня 2020 р. на обліку в обласній службі зайнятості перебували 374 серед учасників АТО (ООС) та 18 переселенців.

Безкоштовні послуги Центру психосоціального супроводу м. Щастя ([Військово-цивільна адміністрація міста Щастя Новоайдарського району Луганської області](#)).

Центр психосоціального супроводу (ЦПСС) м. Щастя повідомляє, що під час карантину через можливість поширення коронавірусу COVID-19 надає безкоштовні послуги онлайн. Клієнтами є переселенці, мешканці населених пунктів уздовж лінії розмежування, волонтери, люди, які мають негативний психологічний вплив через збройний конфлікт в Україні, а також у зв'язку з карантинними заходами через коронавірус; представники професій, які працюють із зазначеними вище категоріями клієнтів

(насамперед лікарі, вчителі, працівники поліції, соціального захисту та інших структур).

Розпочинаються нові проекти ([Лиманська ОТГ. Офіційний сайт Лиманської міської ради](#)).

Данська Рада у справах Біженців – Данська Група з розмінування (DRC-DDG) за фінансової підтримки Швейцарської агенції розвитку та співробітництва (SDC) і уряду Великої Британії розпочинає новий проект, спрямований на підтримку внутрішньо переміщених осіб (ВПО), осіб, які постраждали від конфлікту в Україні та місцевих жителів у стабілізації їхнього життя, досягненні довгострокових рішень шляхом працевлаштування, самозайнятості та отримання доходів, можливостей професійної освіти, зміцнення інституційного потенціалу та змін у законодавстві України.

У рамках проекту планується впровадження кількох програм надання фінансової допомоги для підтримки функціонування мікро-бізнесу та самозайнятості, для збереження існуючих робочих місць, підвищення конкурентоспроможності внутрішньо переміщених осіб та осіб, які постраждали від конфлікту в Україні, на ринку праці, програма бізнес-партнерства.

Для переселенців і мешканців Донбасу створили корисний сервіс ([Свої.City](#)).

Відтепер на сайті Буст збирають цікаві та корисні пропозиції для переселенців та тих, хто мешкає на вільній території Донецької та Луганської областей.

Буст – це каталог оголошень про гранти, гуманітарну допомогу, гарячі лінії, групи підтримки і соціалізації, безкоштовні перевезення, ремонти та пропозиції від волонтерів. На сайті можна дізнатися, як отримати гуманітарну допомогу, відкрити власний бізнес, позмагатися за стипендію, пройти тренінг, оволодіти новою спеціальністю.

Переселенці в Краматорську подали 150 заявок на отримання житла ([Mustpost.today](#)).

Міський голова Андрій Панков:

На сьогодні надійшло 147 заяв від переселенців, це понад 350 осіб, на отримання житла. За п'ять років ми змогли забезпечити житлом понад 200 осіб, надавши їм відреставровані приміщення гуртожитків.

Інфраструктура Краматорська не була розрахована на значну кількість вимушених переселенців.

На жаль, ми не маємо такої кількості вільного житла, яке могло б забезпечити нужденних мешканців Донбасу. При цьому серед позитивних моментів – у місто переїхало значна кількість кваліфікованих працівників,

особливо у сфері медицини та освіти. Друге народження отримав малий і середній бізнес.

На сьогодні в Краматорську, за офіційними даними, налічується близько 50 тис. переселенців.

58 % внутрішньо переміщених громадян, які шукають роботу, мають вищу освіту ([Черкаський обласний центр зайнятості](#)).

Протягом січня – серпня 2020 р. послуги Черкаської обласної служби зайнятості отримували 197 внутрішньо переміщених осіб, які отримали довідку відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 509 «Про облік внутрішньо переміщених осіб», з них 173 особи мали статус безробітного.

Черкаська обласна служба зайнятості працевлаштувала 35 внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

Станом на 1 вересня 2020 р. статус безробітного мали 86 осіб ВПО, з них 66 осіб отримували допомогу з безробіття (середній розмір якої становив 2 828 грн).

Рівненські переселенці зустрілися з віце-прем'єр-міністром – міністром з питань тимчасово окупованих територій Олексієм Резниковим ([Рівненська обласна державна адміністрація](#)).

Представники громадської організації внутрішньо переміщених осіб «Україна – моя сім'я» зустрілися з керівництвом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.

Зустріч, організована з ініціативи Рівненської ОДА, відбулась у форматі діалогу. На поставлені переселенцями питання відповідали віце-прем'єр-міністр – міністр з питань тимчасово окупованих територій Олексій Резніков, фахівці міністерства та керівництво Рівненської ОДА.

На Рівненщині проживає 3165 внутрішньо переміщених осіб. В Україні – загалом обліковують близько 1,5 млн переселенців.

Віце-прем'єр-міністр – міністр з питань тимчасово окупованих територій Олексій Резніков:

Ми маємо розуміти проблеми всіх переміщених осіб, тому й проводимо такі зустрічі. На сьогодні діяльність щодо переселенців у державі дещо розпорошена. Кожне відомство фіксує свій напрям, мають свої реєстри та пакети документів. Завдання Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України – акумулювати та структурувати все для вашого життя, а також для можливості звернень до міжнародних судів.

Під час зустрічі обговорили актуальні для внутрішньо переміщених осіб питання. Це проблеми подолання наслідків стигматизації, житлові та пенсійні.

Голова Рівненської ОДА Віталій Коваль:

Цьогоріч у Рівненській області прийняли програму, спрямовану вирішити житлові питання внутрішньо переміщених осіб. Ініціатором

документа став колишній житель Слов'янська, нині – рівнянин Геннадій Нікіша. Чоловік очолює громадську організацію внутрішньо переміщених осіб «Україна – моя сім'я».

Також представники громадської організації «Україна – моя сім'я» підготують свої пропозиції міністерству щодо механізмів вирішення питань внутрішньо переміщених осіб.

28 вересня 2020 року в Ізюмі (Харківська обл.) відбулось урочисте підписання двох важливих для громади документів. ([Facebook. Український фонд соціальних інвестицій – УФСІ](#)).

Перший документ – Рамкова угода, що підтверджує фінансування УФСІ субпроекту «Створення житлових умов для ВПО в м. Ізюм». У рамках цього субпроекту передбачено реконструкцію колишньої будівлі типографії під 8-квартирний будинок для сімей внутрішньо переміщених осіб, в якому планується поселити близько 20 осіб.

Підписання Рамкової угоди також дало змогу розпочати впровадження (вторинного) субпроекту «Покращення умов надання послуг дошкільної освіти у ДНЗ № 16 м. Ізюму», за яким було підписано Меморандум про співпрацю. Результатом виконання умов цієї угоди має стати фінансування з боку УФСІ низки заходів з підвищення енергоефективності будівлі дитячого садка. Насамперед це буде заміна дерев'яних вікон на енергоощадні.

Реалізація цих двох субпроектів стала можливою завдяки реалізації проекту «Сприяння розвитку соціальної інфраструктури. УФСІ VI», який фінансується урядом Німеччини через німецький Банк розвитку KfW.

Дніпропетровщина: Квартири воїнам ([Голос України](#)).

Цього року на придбання житла для родин воїнів АТО/ООС Дніпропетровщини з державного бюджету виділили 24,3 млн грн.

На ці гроші планують поліпшити житлові умови 19 родинам загиблих військових, атовцям із I та II групами інвалідності, бійцям-переселенцям, що мають III групу інвалідності. Квартири вони вибиратимуть самі в будь-якому населеному пункті України.

Троє з них уже придбали житло в Дніпрі й Новомосковську, будинок в Іларіонівській ОТГ. Ще 16 повинні визначитися з покупкою впродовж року. Також у рамках обласної програми передбачено фінансування на квартири для 70 родин.

У Маріуполі на житло для переселенців виділили 11 мільйонів гривень ([Свої.City](#)).

У Маріуполі будинок №137 на Нікопольському проспекті і будівля № 27 на Ризькій вулиці переформатують під соціальне житло. Для переселенців буде обладнано 11 квартир – сім у будинку на Нікопольському проспекті і чотири – по Ризькій вулиці.

Повністю перебудувувати будівлі не стануть: проведуть реставраційні роботи, які включають у себе утеплення даху та фасаду, а також заміну системи комунікацій і опалення.

Після проведення реконструкції переселенці зможуть жити в квартирах із сучасним ремонтом безкоштовно, оплачувати потрібно буде тільки комунальні послуги.

У такому житлі можна прожити рік, але при необхідності оренда продовжується. Тим часом у черзі на житло в Маріуполі вже зареєстрували 800 заявок від переселенців.

За облаштування житла для ВПО взялася міськрада за підтримки міжнародних партнерів. Сума реалізації становить 11 млн грн.

У Маріуполі планують запустити нову міську програму «Доступне житло» (MRPL.CITY).

Директор департаменту з роботи з активами Світлана Штенда:

Програмою зможуть скористатися працівники комунальних підприємств, молодь у віці до 35 років і переселенці.

За її словами, Маріуполь – єдине місто в Україні, яке пропонує іпотеку на таких вигідних умовах.

На сьогодні облікова ставка НБУ становить 6 %. Але держава тимчасово призупинила програму пільгових кредитів на житло «Держмолодьжитло». Тому Маріуполь запускає таку саму програму, але під мінімальну ставку – 3 %. Кредитною установою залишається Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву.

Результати моніторингу освітнього центру при Національній металургійній академії України ([Уповноважений Верховної Ради з прав людини України](#)).

За результатами проведення дистанційного моніторингу освітнього центру при Національній металургійній академії України, яка розпочала свою роботу тільки цього року, з'ясовано, що під час вступної кампанії 2020 до закладу вищої освіти за квотою-2 вступило 23 особи з тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя.

На Рівненщині розроблено нову програму для вирішення житлових питань переселенців ([АрміяInform](#)).

Рівненський обласний голова Віталій Коваль:

Цього року в області прийняли програму, спрямовану спростити вирішення житлових питань внутрішньо переміщених осіб. Пропонувати її будуть і для використання в інших областях України. Ініціатором та розробником програми став колишній житель Слов'янська, а нині – рівнянин та очільник ГО внутрішньо переміщених осіб «Україна – моя сім'я» Геннадій Нікіша.

**Голова ГО внутрішньо переміщених осіб «Україна – моя сім'я»
Геннадій Нікіша:**

Усе нове – це добре забуте старе. Я свого часу колись побудував на Донбасі 14 розподільчих газопроводів. Нині використав ту саму схему. Коли будували газопроводи, то 50 % оплачувала громада, а іншу половину – держава або місцеві бюджети. На наші плечі лягає уся проектно-кошторисна та дозвільна документація, а держава надає свої послуги з будівництвом за нашим проектом, на нашій землі, з наших матеріалів. І виходить, що за нами залишається половина собівартості квадратного метра, і для держави це теж не накладно.

У Бахмуті прийняли рішення щодо переселенців (Трибун).

22 вересня в Бахмуті відбулося засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам. Комісія розглянула питання про призначення (поновлення) соціальних виплат переселенцям.

За результатами розгляду прийнято рішення про призначення (поновлення) соціальних виплат 115 ВПО, які проживають на території Бахмутської громади.

Результати засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам (Луцька міська рада).

29 вересня відбулося засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам.

На засіданні вищезазначеної комісії всього розглянуто 11 звернень громадян (прийнято позитивне рішення – 11).

Засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам (Куп'янська районна державна адміністрація).

(...). 30 вересня 2020 р. о 10:30 за участю голови Куп'янської районної державної адміністрації Сніжани Чернової відбулося засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам. На засіданні розглянуто питання призначення відновлення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам за результатами рішення робочої групи з питань перевірки даних, наданих переміщеними особами щодо фактичного місця проживання.

За рішенням комісії вирішено продовжити виплату щомісячної адресної допомоги 30 внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово комунальних послуг, які підтвердили місце фактичного проживання.

Новини із соціальних мереж

[\(Денис Шмигаль\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Учора ввечері на Луганщині вздовж лінії розмежування виникло кілька масштабних осередків лісових пожеж.

Уряд виділить кошти з резервного фонду державного бюджету для допомоги постраждалим та подолання наслідків пожеж у Луганській області. Сума збитків ще встановлюється. Очікуємо оперативних розрахунків від Луганської обласної військово-цивільної адміністрації та ДСНС. Зараз важливо якнайвидше допомогти людям.

Для оперативної взаємодії з урядом на місце за моїм дорученням терміново вилетіла урядова команда.

[\(Луганська обласна державна адміністрація\)](#)

Пожежі на Луганщині: шість осередків ще не загашені.

Голова Луганської обласної військово-цивільної адміністрації Сергій Гайдай:

Попри надзусилля та цілодобову роботу підрозділів ДСНС та всіх силових структур, задіяних на гасінні пожеж на Луганщині, станом на сьогодні ще продовжується гасіння шести осередків загоряння. П'ять із них – локалізовано.

Постійно працює авіація ДСНС. Учора зробили 162 скиди, це близько 500 т води. З початку гасіння пожеж проведено 345 скидів, понад тисячу тонн води.

На жаль, уже підтверджено загибель 11 осіб, 18 – травмовано, у тому числі три співробітники ДСНС.

З населених пунктів, які постраждали від пожеж, евакуйовано 150 осіб.

Для гасіння залучено близько 2,5 тис. людей та понад 210 одиниць техніки, з них від ДСНС 700 людей особового складу та 120 одиниць техніки, у тому числі три літаки АН-32П та два гелікоптери Мі-8.

За попередніми оцінками, орієнтовна площа, пройдена вогнем, становить понад 20 тис. га.

[\(Луганська обласна державна адміністрація\)](#)

Денис Шмигаль побував на місці пожеж на Луганщині.

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Необхідні кошти з резервного фонду державного бюджету будуть виділені безпосередньо після підрахунку збитків. По 300 тис. грн люди отримають за зруйнований будинок, по 200 тис. грн виплатять сім'ям, родичі яких загинули внаслідок пожежі, по 50 тис. грн – за частково зруйнований будинок, по 20 тис. – за втрати у господарстві. Також очікуються виплати з обласного резервного фонду.

Важливо, що урядом уже погоджено рішення та надані до Комітету Верховної Ради України з питань бюджету відповідні пропозиції щодо перерозподілу коштів на закупівлю 30 пожежних машин для Луганщини та Донеччини.

Д. Шмигаль також зауважив, що від пожежі постраждали близько 19 тис. га лісових насаджень та до 400 будинків. Наразі вже порушено 10 кримінальних проваджень, за їхніми результатами назвуть причини загоряння. На оперативній нараді Держлісагентству доручено негайно затвердити Стратегію боротьби з лісовими пожежами, а також усунення можливості їх виникнення.

[\(Павло Кириленко\)](#)

Голова Донецької обласної військово-цивільної адміністрації

Павло Кириленко:

Продовжуємо полегшувати взаємодію з державою для мешканців віддалених населених пунктів Донеччини.

Сьогодні до Сіверської ОТГ та Мар'їнського району прибудуть мобільні Центри надання адміністративних послуг, які передав Донецькій області уряд Канади. Крім того, до Соледарської ОТГ поїде автомобіль для надання соціальних послуг, а до Волновахи – два мобільні кейси для виїзного обслуговування громадян, придбані коштом Європейського Союзу.

Важливо також, що ці мобільні офіси обслуговуватимуть також і КПВВ на лінії розмежування, що значно спростить отримання соціальних послуг мешканцями окупованих територій.

Це тільки перша частина великого проєкту: у наступному році очікуємо отримати ще три мобільні ЦНАПи, які обслуговуватимуть центр та південь області.

[\(Павло Кириленко\)](#)

Голова Донецької обласної військово-цивільної адміністрації

Павло Кириленко:

Завершили будівництво Льодової арени у Краматорську.

Роботи розпочалися ще у 2016 р., терміни завершення будівництва неодноразово переносилися, і от врешті-решт арена на 100 % готова до експлуатації.

Раніше на цьому місці була стара й занедбана ковзанка. Тепер – сучасна арена, що стане домашньою для новоствореного хокейного клубу «Краматорськ», який разом із клубами «Маріуполь» і «Донбас» представлятиме наш регіон в Українській хокейній лізі.

Увесь комплекс спроектований таким чином, щоб бути доступним для людей з інвалідністю. Тут буде зручно і професійним спортсменам, і любителям, і глядачам.

[\(Павло Кириленко\)](#)

**Голова Донецької обласної військово-цивільної адміністрації
Павло Кириленко:**

Сертифікати та ключі від 15 квартир вручили дітям-сиротам з Бахмутської, Лиманської ОТГ та Мар'їнського і Слов'янського районів.

Ці квартири були придбані за програмою рівного співфінансування з обласного та місцевих бюджетів.

Завдяки спільним зусиллям військово-цивільних адміністрацій та органів місцевого самоврядування з'явилася можливість здійснити мрії про власне житло для дітей, які залишилися без батьківської опіки.

Крім того, вручили ключі від будинків двом багатодітним сім'ям – з Волноваського та Ясинуватського районів.

А багатодітна родина з Мар'їнського району отримала ключі від восьмимісного автомобіля Hyundai. Ще один автомобіль – спеціалізований Fiat Ducato для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями – вручено Волноваському районному центру комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю.

(Павло Кириленко)

**Голова Донецької обласної військово-цивільної адміністрації
Павло Кириленко:**

Закінчили побудову ще одного об'єкта в рамках президентського проекту «Велике будівництво» – спортивний комплекс у Краматорську.

Тут є всі умови для занять футболом, пляжним волейболом, баскетболом, великим тенісом, легкою атлетикою і воркаутом. На створення цього сучасного комплексу з нуля витратили 39,9 млн грн.

Доступність якісних спортивних майданчиків – важлива складова здоров'я нації. Розраховуємо, що новоствореною можливістю займатися спортом скористаються не тільки краматорці, але й мешканці прилеглих населених пунктів.

(Павло Кириленко)

**Голова Донецької обласної військово-цивільної адміністрації
Павло Кириленко:**

За час війни на лінії розмежування було пошкоджено або зруйновано 13 390 житлових будинків.

Спільними зусиллями держави, області, місцевого самоврядування та гуманітарних організацій ми вже відремонтували 8010 із них.

На цей рік ми ставили собі за мету відремонтувати не менше тисячі будинків, пошкоджених унаслідок бойових дій. Мені приємно, що вже у вересні ми здолали цю позначку: станом на сьогодні на Донеччині за рік відновлено 1175 будинків.

(Павло Кириленко)

**Голова Донецької обласної військово-цивільної адміністрації
Павло Кириленко:**

Разом із головою представництва Європейського Союзу в Україні Матті Маасікасом та віце-прем'єр-міністром України з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Ольгою Стефанишин відкрили в Маріуполі представництво Консультативної місії ЄС в Україні.

Ця місія працює з 2014 р. і надає консультаційну допомогу органам державної влади щодо реформування сектора цивільної безпеки і приведення його до стандартів ЄС. До сьогодні місія мала чотири представництва: у Києві, Львові, Одесі та Харкові. Тепер працюватиме і п'яте – у Маріуполі.

В українського громадянського суспільства загалом є консенсус щодо необхідності реформування правоохоронних органів. Для регіону, в якому тривають бойові дії, така необхідність стоїть ще гостріше. Неймовірно тішить, що ЄС визнає важливість Донецької області в цьому питанні і вірить у нашу спроможність змінитися.

(Павло Кириленко)

**Голова Донецької обласної військово-цивільної адміністрації
Павло Кириленко:**

Відвідав два дитсадки у Бахмуті, відновлені в рамках президентської програми Велике будівництво – «Гусельки» та «Кульбабка».

На їх капітальний ремонт витратили понад 46 млн грн, і тепер дітлахи виховуються в сучасних закладах зі зручними та безпечними умовами.

Нагадаю, цього року в рамках «Великого будівництва» на Донеччині вже відремонтовано чотири дитячих садки – «Юний моряк» у Маріуполі, та «Кріпиш» у Бахмуті. Ще на одному об'єкті у Краматорську (дитсадок «Зернятко») завершуються ремонтні роботи.

(Павло Кириленко)

**Голова Донецької обласної військово-цивільної адміністрації
Павло Кириленко:**

Продовжуємо ремонтувати дороги Донеччини.

Зараз триває капітальний ремонт одразу на двох відтинках траси Добропілля – Лиман загальною довжиною 26,6 км. Сумарна вартість робіт становитиме 803,4 млн грн.

На ділянці 6+400 км – 20+100 км вкладено нижній шар покриття і вже готується до укладання верхній шар. На ділянці 36+750 км – 49+615 км укладена органомінеральна суміш та крупнозернистий асфальтобетон. На обох відтинках проїжджу частину розширено до восьми метрів. Після завершення ремонту дорога стане безпечною і зручною.

Експертний погляд

Переселенці і карантин: Найбільше втратили роботу на заході і в Києві, а на сході – зростання працевлаштування ([РПД «Донецкие новости»](#)).

Під час карантину скоротилася зайнятість переселенців у більшості регіонах України. Однак на сході країни рівень їх працевлаштування зріс. Про це під час презентації Звіту національної системи моніторингу щодо ВПЛ за період березень–червень 2020 р. повідомив менеджер програм представництва МОМ в Україні Роман Лунін.

У березні–червні працевлаштованими залишалися 46 % переселенців.

Менеджер програм представництва МОМ в Україні Роман Лунін:

Однак уже в березні цього року ми спостерігаємо дуже різке (майже на 10% порівняно з вереснем) падіння рівня задоволення ВПО можливістю працевлаштування. Дуже сильно ускладнилися умови пошуку роботи та умови праці.

Дослідження показало, що під час карантину майже чверть переселенців (24 %) мали брати відпустки за свій рахунок.

При цьому серед загального населення України, за різними оцінками, ця частина становила 15 – 17 %. Серед усіх вікових груп переселенців жінки частіше мали брати відпустки за свій рахунок.

Ситуація з працевлаштуванням найкраща у переселенців у віці 20–64 років – у цій категорії 56 % переселенців працевлаштовані.

Але якщо в цілому по країні в цій віковій категорії працевлаштовані 67 %, то по відношенню до переселенців усе-таки частка таких людей ще недостатня. Тому ми поки що не можемо говорити про рівність доступу до працевлаштування між ВПО і членами приймаючих громад.

Найбільше проблем з пошуком роботи у жінок-переселенок: станом на червень у віці 20–64 років мали роботу лише половина з них. А ось серед чоловіків-ВПО працюють 72 %, що відповідає загальнонаціональному показнику.

Начальник Управління соціально-гуманітарної політики та ВПЛ Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Ірина Калупаха:

Особливо важко знайти роботу жінкам, які мають дітей шкільного та дошкільного віку. Також важко знайти роботу жителям Донбасу, які до переміщення працювали у вугільній галузі. І на підконтрольній Україні території ми не можемо їх забезпечити такими місцями працевлаштування. Порівняно з вереснем 2019 р. у червні 2020 р. відзначається падіння зайнятості переселенців віком 20–64 років у більшості регіонах країни.

(Слово і Діло)

Голова української делегації в ТКГ Леонід Кравчук вважає, що на сьогодні Мінські домовленості виконати неможливо. Він розраховує на переговори в Нормандському форматі.

Політолог Микола Спірідонов:

Мінські угоди для України, справді, не вигідні, але варто пам'ятати, що вони підписувалися в дуже складний час для України, для української армії. Це був і Іловайський котел, і Дебальцеве. Там усе було дуже складно. Тоді розглядалися навіть варіанти, що може бути відступ. Ці угоди дійсно не вигідні, але міжнародні партнери наполягають на їхньому виконанні, тому немає якоїсь іншої альтернативи.

Якщо українська сторона запропонує іншу альтернативу, може спрацювати. Хоча, зазначу, що українська сторона це і робить. Той самий Кравчук пропонував ідею, щоб називати це не наданням Донбасу особливого статусу, а надати повноваження в рамках загальної реформи децентралізації й надати більше прав так, як іншим областям України, але на це ніхто не погоджується, тому не зрозуміло, що далі робити.

Мінські угоди реально не вигідні, але альтернативи, на яку б погодилися сторони, реально немає.

[\(Слово і Діло\)](#)

Під час виступу у Верховній Раді віце-прем'єр-міністр з реінтеграції Олексій Резніков зазначив, що процес реінтеграції територій ОРДЛО потребує тривалого часу, і проблема залишиться для наступних поколінь.

Політолог Олексій Горбенко:

Усе дуже залежить від політики. Справді, деокупувати складніше, ніж реінтегрувати. Ось у чому проблема. Люди нічим не відрізняються, і це міф, який вигідний тим, хто хоче поставити це питання на паузу. Якщо створити нормальні умови для існування, не буде жодних проблем. І я кажу не про соціальний рай, а просто про те, щоб створити нормальні умови для життя.

Реінтеграція – більш економічне питання, тобто, за які гроші все це робити. А політично це все простіше. Жодних особливих ментальних перешкод цьому насправді немає. Це той самий регіон, який і був. Міграція зберігається, люди продовжують їздити, пересуватися і вони все розуміють.

[\(Слово і Діло\)](#)

Президент України Володимир Зеленський заявив, що Україна не йде на шантаж у переговорах щодо Донбасу. За його словами, наша держава робить усе для збереження діалогу з Росією як із суб'єктом Мінського процесу.

Політолог Дмитро Васильєв:

Українська позиція щодо безпекового питання була послідовною. У Кремлі це розуміють, тому до передачі кордону під контроль Києва вибори в ОРДЛО неможливі.

Проведення виборів в ОРДЛО – це забаганка Російської Федерації та їхніх «мавпенят» у так званих республіках. Українська влада ніколи не обіцяла, що вибори там проведуть за тих умов, які існують. Це можливо тільки після передачі кордону та тоді, коли виконається безпековий компонент та почне діяти українська влада на тих територіях.

Українська позиція ніколи змінювалась щодо цього і те, що Президент це проговорив, він укотре підкреслив українську позицію.

Очевидно, що навіть за термінами ніякі вибори на тих територіях провести неможливо. Поїзд пішов, і в Російській Федерації це також розуміють. Я думаю, що Президент України дуже чітко артикулює та окреслює це питання.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Перший заступник голови української делегації в ТКГ у Мінську Вітольд Фокін знову заявив про необхідність пробачити озброєних членів угруповань «ЛДНР», крім тих, хто здійснював військові злочини.

Глава правління громадської організації «Центр Громадянських Свобод» Олександра Матвійчук:

Закон (законопроект відомий як «закон про військових пзлочинців». – Прим. ред.) вносить зміни до Кримінального кодексу. Він визначає відповідальність за злочини проти людяності і виписує склад військових злочинів таким чином, щоб його можна було застосовувати органами національного слідства, національної судової системи на практиці.

Він приводить норми права до, так би мовити, «норми життя», в якій опинилися люди під час війни. Ми стали свідками масових викрадень, тортур людей «на підвалах», використання населення як живого щита і багатьох інших жахливих речей, за які досі не було належної відповідальності.

З точки зору амністії, цей закон проводить такий собі вододіл, досить важливий, і дає (коли він буде прийнятий) правову визначеність. Адже в міжнародному праві існує імператив, що цивільним правом військові злочинці не можуть бути амністовані. Очевидно, що йдеться не про всі 125 тис. (або скільки тисяч у цитаті привів Вітольд Фокін?) людей, а про тих, хто здійснював не просто злочини, а військові злочини. І це дуже важливо.

Якщо Україна буде слідувати нормам міжнародного гуманітарного права та міжнародного кримінального права, то за загальним правилом вона їх не може амнітувати. У міжнародній практиці бувають винятки. Але за загальним правилом – це неможливо.

Вітольд Фокін підняв тему, яка не обговорюється в суспільній дискусії, на жаль. Вона йде в дуже вузьких експертних колах: як побудувати модель перехідного правосуддя і яке місце займатиме в ній амністія. Вона не обговорюється навіть на рівні парламенту!

Ми бачили, що попередні законопроекти про амністію, які були прийняті на виконання Мінських домовленостей, без жодного обговорення були відправлені після голосування Президенту і там «померли» в нього. Він і не підписав їх, і не відхилив ... (Я маю на увазі попереднього Президента України.)

Ми розуміємо, що якщо про це не говорять, якщо немає за це належної відповідальності, то в якому стані всі ці кримінальні виробництва, що всі сім років йдуть? Тільки два вироки винесені за військові злочини, тоді як тільки я опитувала кілька сотень людей, звільнених з полону.

Більше того, те, що у нас досі не прийнятий цей закон, і речі не називаються своїми іменами, робить таку собі підміну понять, як я це називаю «холодною амністією», тобто, по факту, людину, яка могла зробити військовий злочин, звинувачують у скоєнні такого загальнокримінального правопорушення, як участь у незаконних збройних формуваннях. І справа розглядається за цією загальнокримінальною статтею, за нею виноситься вирок. Там набагато менші терміни покарання, ніж за військові злочини, є строки давності.

І по-третє – така людина може бути амністована. Тому питання якості (закону. – Прим. ред.) – це наступний етап, який ми будемо вибудовувати разом зі створеним у Генеральній Прокуратурі департаментом після прийняття закону в цілому.

Аналітик Української Гельсінської спілки з прав людини Олег Мартиненко:

Я, на жаль, не знаю, що планують у міністерстві і на якому рівні перебуває документ. Але, по-перше, всіх скопом амністувати спочатку не можна, тому що практика широких або так званих «сліпих» амністій себе вичерпала себе ще в 1980-х роках.

По-друге, амністія застосовується згідно з другим додатковим протоколом до Женевських конвенцій, застосовується для врегулювання конфлікту не міжнародного характеру, тобто в разі громадянської війни. А зараз у нас в Україні йде міжнародний конфлікт, і в той же час Міжнародний кримінальний суд досі не визначився. За попередньою оцінкою, у нас з 2014 р. одночасно йдуть два конфлікти: міжнародного і неміжнародного характеру. Хоча зараз очевидно, що це тільки міжнародний конфлікт.

Це велике завдання для наших учених-міжнародників – визначити, якого роду в нас конфлікт, а потім уже – може застосовуватися амністія або не може? У будь-якому випадку, амністія не проводиться сама по собі, це – частина мирної угоди. Якщо ми просто проведемо амністію, то ні на крок не наблизимося до мирної угоди або до врегулювання конфлікту. І такій амністії гріш ціна. Вона ніяк не вплине на подальше врегулювання соціального конфлікту в Україні.

Після закінчення Другої світової війни було здійснено близько 650 амністій у всіх станах, в яких були конфлікти міжнародні і не міжнародні. За розробками міжнародних експертів, амністія повинна

включати кілька елементів. У тому числі – це щирі зінання і розповідь про всі дії комбатантів, після того, як вони складають зброю. У процесі амністії вони повинні скласти зброю, припинити протиправну діяльність, вони повинні розповісти все, що вони робили особисто. Людина повинна активно брати участь у процесі слідства щодо військових злочинців, проти яких порушені справи органами прокуратури, припустимо, в нашому випадку.

У будь-якому випадку, людина, яка розраховує на амністію, повинна взяти участь у публічних слуханнях і принести публічні вибачення. Така особа повинна бути згодна, у разі необхідності, на переїзд в інше місце проживання, куди їй вкаже держава, пройти спеціальні курси та встановлення так званого «адміністративного нагляду».

Амністія висуває якомога більше вимог до людини, яка на неї претендує, якщо це сильна держава, якщо слабка – тоді ми можемо пробачити 250 тис. і взагалі всіх підряд, але це нас ні на крок не наблизить до стійкості держави. Такого робити не можна.

Тому амністія – це, по-перше, частина мирного процесу і мирного договору. Це процес, який є під контролем, під моніторингом міжнародних інстанцій. Це чітко виписаний список вимог до потенційно амністованих осіб. І це ще і предмет попереднього національного обговорення, а не всередині міністерства, парламенту і так далі. Це питання національного обговорення, на що ми ще можемо піти як громадяни, і кого і за що ми можемо прощати. І дійсно, за військові злочини амністії бути не може.

Член Координаційної ради постраждалих і поранених на Майдані Володимир Зінченко:

Ми повинні чітко розділити: є росіяни, які заїхали на територію України воювати (вони повинні підпадати під міжнародне кримінальне право), і громадяни України, які підпадають під кримінальний кодекс. У ньому є ряд статей, зокрема це розділ 1: злочини проти національної безпеки. Тобто стаття 109-111. Там чітко прописані терміни покарання. Це стосується посягання на територіальну цілісність України, фінансування дій, скоєних з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, державна зрада, шпигунство, диверсія.

Ми повинні розуміти, що українці, які воюють на території України і вбивають українців, як мінімум, підпадають під санкції цих статей кримінального кодексу.

Якщо аналізувати міжнародну практику, то питання про колабораціонізм зависло на рівні 40–50-х років: після закінчення Другої світової війни. Там були різні санкції – від жорстких, як у Франції, до м'яких, як у Данії. У Литовській республіці, наприклад, це питання закріплене в кримінальному кодексі.

У нас є прояви колабораціонізму як суспільно небезпечного діяння, і такі, які не мали злочинних проявів. Тому ми розробляли законопроект, де розглядається питання адміністративної відповідальності, а не кримінальної.

Якщо ми беремо існуючі статті кримінального кодексу, дійсно за них є покарання, але якщо ми будемо вносити до нього зміни або прописувати нові статті, то зіткнемося з поняттям розгорнутих подій у часі. Тобто за злочини, які будуть прописані як нові, людей, які їх скоїли раніше і більше не роблять, ми не зможемо притягти до відповідальності.

([Радіо Свобода](#))

Реінтеграція в окупованій частині Донбасу триватиме мінімум одне покоління. Таку думку висловив міністр з питань реінтеграції Олексій Резніков.

Аналітик Донецького інституту інформації Віталій Сизов:

Відносно виступу віце-прем'єра, там були якісь суперечності. Він сказав, що покоління піде, як мінімум, і при цьому дав приклад Німеччини, де все це сталося не протягом покоління, а буквально за один момент.

У нас є умови, прописані в Мінських угодах, інших немає. І те, про що говорив віце-прем'єр: необхідно приймати законодавство, яке передбачено цими угодами. Якщо ми не згодні з трактуванням Російською Федерацією цих угод, Україна могла б сама зайняти проактивну позицію і, хоч це не передбачено «Мінськом», але могла б сама показати драфти хоча би цих законопроектів: про амністію (як вона це бачить, у який спосіб це прийнятно), про статус, специфіку місцевого самоврядування. Але, на жаль, поки ми не бачимо політичної волі займатися цими питаннями. Простіше в українських реаліях для багатьох політиків кинути все на самоплив і не вживати ніяких самостійно проактивних рухів.

Тому що, якщо ми не згодні, то і нашим партнерам було б зрозуміліше: добре, ви не згодні, дайте тоді бачення того, з чим ви згодні, який ваш рецепт. Нашого бачення немає.

На жаль, наш політичний клас воліє сховатися і всіляко уникати будь-яких, навіть декоративних рішень. Навіть того, що вимагає Російська Федерація: скасування цієї постанови.

З точки зору раціональності, ми розуміємо, що дійсно, незрозуміла принциповість Росії в цьому питанні, тому що ми знаємо, що вибори пройдуть, і постанова втратить свою силу. Залишилися місяці, і зрозуміло, що за цей короткий проміжок часу навряд чи там будуть домовленості, якісь прориви, які забезпечать там проведення виборів – це неможливо.

З одного боку, ми це прекрасно розуміємо. З іншого боку, якщо є така вимога, яка не впливає ніяк на внутрішньополітичну обстановку, але допомагає вирішити питання обміну людей, повернення їх додому, звільнення людей, відкриття пропускних пунктів – то, принаймні, ми можемо розглянути це з точки зору якихось раціональних основ. Не з точки зору, що відбувається якась «зрада» і модифікація постанови, яка ні на що не впливає.

Щодо політичної ціни цієї постанови, яка втратить свою силу, тут треба зважувати, наскільки нам важливі відкриття нових пропускних пунктів, активізація обміну незаконно утримуваними особами. Таке враження, що ця

постанова має якусь силу, що слід внести зміни, і відразу ж, через кілька місяців, будуть проведені вибори. Але це ж не так: є демілітаризація, навіть якщо захотіти їх провести – є роззброєння: треба прийняти законодавчу базу, на якій основі їх там проводити.

Мені здається, що люди, незаконно утримувані, і цивільні, які проживають у «сірій зоні» і страждають у результаті бойових дій, стали заручниками політичного протистояння, коли питання, що не впливає на розстановку сил, лінію фронту, що існує тільки в політичному полі – природно Російська Федерація намагається тиснути на Україну.

Народний депутат із фракції «Європейська солідарність» Олексій Гончаренко:

Якщо Росія шукає привід, чому не вести переговори, то вона легко його знайде: можна чіплятися до одного пункту постанови або до іншого. Тобто, якщо мета Росії домогтися (а ми розуміємо, що це і є їх мета) виборів на окупованій частині Донбасу якомога швидше, то це абсолютно не відповідає національним інтересам України, тому що неможливо проводити там вибори ні сьогодні, ні завтра, ні поки там є російська армія і бойовики.

Навіть якщо уявити, що вони звідти зникли, відразу вибори провести не можна, тому що людям, яким шість років розповідали, що «хунта» їх «убиває», не можна в один день розповісти щось інше. І сьогодні там, навіть якщо провести, умовно кажучи, чесні вибори, то зрозуміло, що на них переможе тільки партія політики Путіна, тому що проукраїнські громадяни звідти виїхали, а інших там зомбують уже багато років, промивають їм мізки.

Тому потрібен перехідний період тривалістю не менше одного року, коли там буде працювати український закон, українські ЗМІ, і тільки тоді можна переходити до виборів. Тому, я думаю, Росія домагається цих виборів якомога швидше, щоб легітимізувати свої проксі – як депутатів місцевих, міських голів тощо, вийти з-під санкцій, а далі вони в будь-який момент відновлюють війну при тому ж трактуванні, що вона « громадянська ». Це не відповідає інтересам України докорінно.

Думаю, що Росії дуже важливо отримати підписи представників «ЛДНР» на одному папері з Україною – певна легалізація.

І друге – їм важливо продати для наступного кроку: тут залишився місяць до виборів, ви нас обманюєте, значить давайте проводите їх швидше. Ви говорите про демілітаризацію, а Росія ні про яку демілітаризацію не говорить. Вона каже, що народ Донбасу хоче обрати своїх представників якомога швидше. Тому я, на жаль, бачу, що Росія зовсім не випадково вимагає цієї зміни постанови. А наступними цілями після цієї постанови буде поставлений наступний ультиматум: а тепер давайте ці вибори швидше.

Ключі від миру – у Путіна. Він абсолютно не змінив своїх планів щодо України і не збирається просто так піти з Донбасу, не використовуючи його далі, як рану в тілі України, через яку постійно сочиться кров і яка не пускає нас вільно рухатися в західному напрямку. Тому я боюся, що ніяка стратегія Путіна стосовно України не змінилася і не зміниться. Для Путіна це –

інструмент, він зараз побачив, що для Зеленського ця тиша – больова точка, і він її використовує.

Наступні кроки (після звільнення Донбасу. – Прим. ред.) – перехідний період: бажано три роки, але потрібен хоча б один, в який туди повністю повертається Україна в усіх її проявах, але ніяких виборів там не відбувається. Через 1–3 роки відбуваються вибори, амністія: крім тих, хто скоїв тяжкі злочини. Треба приймати закон про колаборантів, щоб вони не обиралися в органи влади. Це повинно бути чітко прописано українським законом.

([Радіо Свобода](#))

Володимир Зеленський висловив припущення, що деокупації Донбасу сприятимуть бунти на території ОРДЛО.

Аналітик Національного інституту стратегічних досліджень, донецчанин Валерій Кравченко:

На жаль, ніяких реальних передумов до такого сюжету немає. Хоча щось, напевно, і зріє в суспільстві, тому що не може в абсолютній ізоляції жити територія, зокрема, ізоляції по відношенню до України. Люди їдуть до Києва за пенсією через Ростовську область, витрачають багато грошей: понад 2 тис. грн на цю дорогу. У них є проблема з тим, щоб їх пустили потім в Україну, тому що офіційно вони їдуть через територію Росії – КПВВ закриті.

Є досить багато проблем, але, на жаль, реакції немає. Навпаки, російська пропаганда використовує цю ситуацію, яка зараз там є, зокрема Covid, щоб остаточно ідеологічно закріпити населення, відокремити його від України. Люди будуть терпіти, роботи немає. Але я далекий від думки, що в Донецьку буде бунт.

(...) Є канал «Дім», який ми створили, але стільки я не спілкуюся – мало хто в Донецьку ловить цей сигнал. Крім того, що його глушать, ще й сегмент розважальний, який був обраний, як на мене, теж не зовсім актуальний.

Той же Бахмут перетворився останнім часом, це дійсно інше місто, але КПВВ «Майорське» закрито з березня. Отже, хто може побачити це місто, як воно розквітло, як воно виглядає тепер?

Вони краще привезуть туди Лепса, влаштують свято на «День звільнення Донбасу», щоб люди погуляли. Як подачку, можуть дати їм скасування комендантської години, яка триває там.

(...) Моменти, пов'язані з гуманітарною політикою, досить актуальні. І наші кроки, вочевидь, правильно інтерпретуються тією стороною, раз вона настільки закривається і розуміє, що треба якісь інші моменти використовувати, щоб обмежити ці контакти, комунікації людей з людьми, щоб ніхто остаточно і не знав, як в Україні живеться.

Там роздають російські паспорти, уже понад 130 тис. людей отримало їх. Але це – безнадія: бо куди, якщо не в Росію? З іншого боку, Росія ж нічого

не робить, щоб, як ці люди вважають, вона їх узяла до себе і приєднала за сценарієм Криму. Отже, зависнути в повітрі – це та диспозиція, на якій продовжують жити люди, так звані «ДНР» і «ЛНР».

(...) Нам не потрібно стежити за якимись екстраординарними кроками від Пасічника, Пушиліна або ще когось. У Білорусі ситуація зріла, можливо, така ситуація колись дозріє і на тих територіях. Але бунт не буде проукраїнським і не буде антиросійським. Буде бунт, щоб прибрати ці місцеві клани, мафію від годівниці і щось зробити натомість.

Ця ситуація в Абхазії була в січні 2020 р. Росія захотіла прибрати Рауля Хаджімба – його прибрати. Такий сюжет і буде. Якщо захоче Росія прибрати Пасічника або Пушиліна, а когось поставити натомість – це той протест, який насправді може статися. На жаль, Україна не має потенціалу цей протест контролювати і направити його силу, навіть якщо він відбудеться, на свою користь.

Журналіст Андрій Діхтяренко:

Я не вважаю населення непідконтрольних територій під управлінням угруповань «ДНР» і «ЛНР» чимось монолітним. За останній час дуже сильно проявився розкол між тим, хто якимось чином причетний до розподілу тих грошей, які Кремль посилає на непідконтрольний Донбас. Це військові, члени їхніх сімей, різні чиновники, учасники каральних органів.

Ці люди сформували не дуже великий, але достатньо забезпечений клас вигодонабувачів з усього того, що відбувається на нашій з вами батьківщині. Вони не хочуть ні приєднання до Росії, ні до України, тому що інакше просто втратять свої посади, ці квазіутворення просто припинять існувати.

Але проблема в тому, що існує величезна маса людей, які стали жити значно гірше. Шахтарі навіть у 2017 р. отримували набагато більше грошей, ніж зараз. Плюс тепер їм постійно затримують зарплату на всіх підприємствах, які об'єднані структурами «Внешторгсервис», за якими стоїть Курченко і його кремлівські куратори. Тобто, по суті, люди вже почали усвідомлювати, що їх грабують, що всі гроші йдуть у Росію, що є шар, який абсолютно не горить бажанням їм допомагати, а в основному стурбований виживанням, власними шкурними інтересами.

Я розумію, що є пропаганда і точно знаю, що є великий тиск силовиків і репресивного апарату, але я хочу сказати, що тепер уся ця система в принципі тримається на двох речах. Перше – репресивний апарат, який просто залякує всіх шахтарів (вони дуже багато зробили, щоб ці шахтарські протести не переросли в щось серйозніше і щоб покарати так чи інакше призвідників). Другий момент – що Путін у минулому році дійсно почав роздавати російські паспорти і тим самим з'явився такий план «Б» у людей: в разі чого вони можуть виїхати з Донбасу і не повернутися – стати російськими громадянами.

Якщо вся ця система побудована на таких серйозних суперечностях: якщо одна частина суспільства починає тихо ненавидіти іншу і шукати відповіді на запитання «а де ж наші гроші?» і все це тримається тільки на

прямому насильстві, напевно, потрібно розуміти, що бунти можливі. І швидше за все, вони будуть тривати далі, інша справа, що навряд чи це призведе до якихось політичних результатів.

Можемо собі уявити, що може відбуватися в Донецьку чи Луганську, якщо люди повстануть. По-перше, який буде інформаційний вакуум, це, до речі, показали ті самі шахтарські бунти, коли жоден так званий журналіст угруповання «ЛНР» навіть не приїхав у Зоринськ.

Моє резюме – бунти можливі, вони напевно будуть, тому що людям там просто погано жити, і вони стають незадоволеними владою. Але у мене великі сумніви, що це призведе до якихось революційних змін.

Професор політології НаУКМА, науковий директор фонду «Демініціативи» Олексій Гарань:

Думаю, якщо йдеться про питання про заморожування за типом придністровського конфлікту, це якоюсь мірою говорить про нерозуміння, яке є на Заході, самої природи конфлікту. І в цьому сенсі Зеленський, звичайно, може викласти свою точку зору, і це має право на існування.

Я згоден, що такі бунти можливі, але дійсно, ми не можемо будувати політику, виходячи з того, що такі бунти відбудуться і вони радикально змінять ситуацію. Потрібно розуміти, що сьогодні Росія здійснює контроль над бойовиками, що система ця, безумовно, авторитарна, і наші можливості впливу тут досить обмежені.

Питання про окупацію Донбасу не вирішується військовими акціями, точно не вирішується якимись одномоментними дипломатичними зусиллями. Це буде комплексне рішення. І Росія може змінити свою політику в якомусь близькому майбутньому. Я не думаю, що Путін буде це зараз робити: але в якомусь найближчому майбутньому під впливом ряду факторів.

Ми не можемо прогнозувати, коли це станеться, деякі події можуть виявитися для нас сюрпризами, як сталося в Білорусі. Але ми повинні мати сценарій, як діяти в цій ситуації, а поки що нам потрібно працювати, забезпечувати інформаційну присутність там.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Між МЗС України і Росії відбулася дипломатична перепалка після заяви Президента Володимира Зеленського, що лідери всіх країн-членів «нормандської четвірки» готові до наступної зустрічі з Донбасу. У Москві зазначили, що для цього немає умов.

Екс-заступник міністра закордонних справ України Костянтин Слісєв:

Мені не зовсім зрозуміло, чому українська влада і Президент роблять таку ставку на нормандський саміт – по суті, для них це стало ідеєю фікс.

Скільки передумов виконала українська сторона заради проведення у грудні саміту «нормандського формату»? Україна заради самого заходу виконувала передумови: погодилися на сумнозвісну і хибну «формулу Штайнмаєра. Як на мене, українська влада не розуміє, що саміти самі по собі,

їх проведення проблему не вирішать. Проблему вирішить дуже клопітка робота фахових експертів, дипломатів. Мені здається, що тут українська влада помиляється: замість того, щоб пропонувати світові й українському народові чітку стратегію деокупації Донбасу, бачення, як це робити, вони підмінюють це анонсами самітів, зустрічей.

Зараз ми, на жаль, замість цілісної стратегії бачимо якісь хаотичні рухи української переговорної команди.

Мені здається, що український Президент хоче видати бажане за дійсне, він покладає екстра-сподівання на «нормандський саміт», але проводити саміт заради саміту, щоб «втюхати» українському народові, нібито мир швидкий – це все оманливо. Це, на мій погляд, не робить нашу позицію сильнішою, а навпаки показує її слабкість.

Тому я порадив би українській переговорній команді сконцентруватися все-таки на суті, нарешті запропонувати чітку стратегію. Ми всі розуміємо, що режим перемир'я, який зараз встановився, умовний – це ще не панацея. Для цього ще треба пройти довгий шлях. Але до того часу, поки російські окупаційні війська перебувають на частині Луганської, Донецької областей, марно сподіватися, що буде всеохопний, повний режим припинення вогню.

Я бачу можливість прориву по донбаському треку тільки тоді, коли Україна буде виступати з потужних можливостей, коли буде консолідована стратегія і бачення деокупації Криму, коли Україна перестане шарахатися з одного боку в другий. Коли всередині країни буде підтримка Президента, потужна підтримка громадянського суспільства, чого на сьогодні нема, бо українська влада, на жаль, не працює з точки зору інформаційного роз'яснення роботи з українським суспільством.

Існує недовіра до того ж Єрмака, його контактів. Особливо на тлі провалу операції з «вагнерівцями» висока недовіра до Офісу Президента. І це також значно послаблює Президента України, команду. Це відчуває російська дипломатія, Путін. Тому я не став би применшувати, що Путін у тяжкому стані. Для нього Україна – це геополітичний проєкт. Саме з України він хоче будувати свою неоімперію. Донбас для нього – як ключик для всієї України.

Політолог Дмитро Орешкін (Росія):

Мені мислиться, що пан Зеленський намагається перехопити ініціативу, користуючись вкрай некомфортною ситуацією для Володимира Путіна. Тут є загальний контекст, і в ньому він виглядає огидно: по-перше, справа з Навальним, по-друге – ситуація з Білоруссю, де теж у Росії зараз не найбільш блискучий імідж.

Путін змушений виправдовуватися, готовий він чи ні. Якщо не готовий, значить він не дуже хоче, а це означає, що він ніби проти миру. Я думаю, що з точки зору тактики, київські політики вибрали хороший момент: у Путіна позиція слабне, він багатьох дратує.

Що стосується реальної ситуації з «нормандським форматом»: оскільки Мінськ благополучно буксує (передбачувано, що він і буде буксувати), треба

шукати нові варіанти, і «нормандський» – один із них. Володимир Путін буде грати свою гру, звичайно, він не буде говорити, як чудово, що пан Зеленський організував цю зустріч, що ми зараз підемо і домовимося. Ніякої сенсаційності я тут не бачу.

Я думаю, в цілому переламати позицію Володимира Путіна щодо Донбасу неможливо. Але можна його трошки просунути, потіснити, якимось чином змусити чомусь підкорятися.

У Зеленського, мені здається, цілком зрозуміла і неминуча траєкторія. Він повинен потроху, по маленькому шматочку при першій-ліпшій можливості від Путіна відкушувати: чи то обмін полоненими, домовленості на рахунок чогось. Завоювати назад Донбас він точно не може. І правильно, що не може, тому що пряма війна з Росією – це для нього програш. Треба ж розуміти різницю у військовому потенціалі. Він може тільки маневрувати, тому, коли він бачить, що позиції противника слабшають, він робить деякі, може бути, що віртуальні, може бути, що не тільки, наступи. Мені видається, що це єдине, чого він в цій ситуації може домогтися.

Мені здається, що у Путіна не вистачає ресурсів. Грубо кажучи, кишка тонка, щоб загарбати всю Україну. Більше того, у нього не вистачає ресурсів, щоб загарбати Донбас. Він його не хоче приєднати, попри те, що говорять пропагандисти і з того, і з іншого боку. Це для нього занадто дороге задоволення. Це ще більш грубе порушення міжнародного права, швидше за все, черговий цикл санкцій, шалені гроші, які треба вкладати в цю територію.

Тому, мені здається, його стратегія і була, і залишається такою: повернути цю отруєну територію назад в тіло України на умовах, щоб Україна вирішувала соціальні, екологічні проблеми.

Але при цьому, щоб там був ключовий вплив у руках Путіна, тобто політика визначалася з Москви, кордон буде відкритим, якщо щось – туди-сюди можна перевести війська тощо. Логіка мені видається зрозумілою і прозорою. Зеленський це добре розуміє, і Порошенко теж.

Люди кажуть «поверніть нам Донбас». А як? Військовою операцією неможливо повернути, у Росії більший військовий потенціал. З іншого боку, у Путіна теж немає сил наступати далі. Ситуація буде гнилою. Я з самого початку говорив, що це буде Придністров'я-2.

Путін повернути його назад на українських умовах не може, це буде для нього, крім усього іншого, ще й поразкою. Україна сказати «ну й чорт з цим Донбасом» теж не може, тому що це буде зрадою. Значить, будуть ось такі віртуальні обміни словами, і це може тривати десятиліттями.

[\(Український кризовий медіа центр\)](#)

У березні–червні 2020 р. Міжнародна організація з міграції (МОМ) провела два раунди свого регулярного опитування ВПО. Метою дослідження є збір інформації щодо соціального та фінансового становища ВПО та їхніх домогосподарств.

**Координатор з питань надзвичайних ситуацій та стабілізації
Представництва МОМ в Україні Марко Кіментон:**

Якщо подивитися на рівень зайнятості осіб, то істотних змін немає. Але середній дохід на душу населення і далі зменшується через пандемію. Чимало ВПО були змушені піти в неоплачувану відпустку або їхні умови праці погіршилися.

Середньомісячний дохід на одну особу у квітні–червні становив 3 350 грн. Порівняно з третім кварталом 2019 р. він зменшився на 281 грн.

Водночас 45 % респондентів повідомили, що їм вистачає коштів тільки на харчування, або й навіть обмежують свої витрати на їжу.

**Начальниця управління соціально-гуманітарної політики та
внутрішньо переміщених осіб Міністерства з питань реінтеграції
тимчасово окупованих територій України Ірина Калупаха:**

Найбільше пандемія коронавірусу вразила фінансове становище жінок. Найчастіше саме вони були змушені брати неоплачувану відпустку на роботі. Бачимо, що в нових місцях проживання їм важко знайти роботу, а особливо – жінкам, які мають дітей дошкільного та шкільного віку.

Менеджер програм Представництва МОМ в Україні Роман Лунін:

Усе це підкреслює критичну потребу у визначенні довготривалих рішень для інтеграції ВПО до приймаючих громад.

[\(Український кризовий медіа центр\)](#)

Експерти Спільного дослідницького центру Європейської комісії (DG JRC) у партнерстві з Донецькою та Луганською облдержадміністраціями за фінансової підтримки USAID провели аналіз економічного та інноваційного потенціалу Донецької і Луганської областей.

Експерт DG JRC (Литва) Рамоюс Раймеріс:

Для Донецької області економічно й інноваційно успішним потенційно стало сучасне промислове виробництво з акцентом на машинобудуванні та виробництві виробів з кераміки та глини та креативні індустрії, для Луганської області – біохімічна галузь та сільське господарство.

**Голова правління Українського інституту міжнародної політики
Ростислав Томенчук:**

Важливо активно залучати бізнес та науково-дослідні установи двох областей до процесу підприємницького відкриття. Одним із ключових завдань є фінансування пріоритетів Смарт спеціалізації, розроблених відповідно до методології Європейської комісії, тому команда проєкту підготує матеріали щодо існуючих фінансових можливостей в областях для підтримки кожного пріоритету.

Прогнози

(Слово і Діло)

В Україні 25 жовтня мають відбутися місцеві вибори.

Директор аналітичного центру «Інститут міста» Олександр Сергієнко:

Кожен намагається використати реформу місцевого самоврядування та реформу державної влади у своїх інтересах, на свою користь. Зрозуміло, що отримати великі кошти замало, треба ще розумно ними розпорядитися. Поки що ми не можемо говорити про здобутки тих громад, які вже давно децентралізовані, утворили об'єднання, провели реформи й збільшили бюджети. Але в нас є й приклади успішних громад, де оновили інфраструктуру та інше.

Під час місцевих виборів лідери тих громад, які були сформовані раніше, матимуть переваги, оскільки їхнім лідерам є що продемонструвати виборцям. Прикладів, коли в Україні громади формувалися успішно, багато. Тут великий плюс для мерів. Громадам, які вже були сформовані, зараз легше. Їм, точніше, їх мерам, зараз є що показати, а от тим, хто тільки сформувався, буде складніше.

Громади, які сформувалися в останню чергу, можуть мати в подальшому проблеми з розподілом бюджетів через відсутність досвіду управління децентралізованою громадою.